Rajniss Ferencrõl, cikkei, fölszólalásai

Rajniss Ferenc, a publicista és a politikus
Az értelmiség nemzetpolitikai szerepe és helye
Az 1932-es németországi választások elõtti helyzetrõl
Az ausztriai helyzet 1933-ban
A reformnemzedék feladata
Rajniss Ferenc elsõ felszólalása a képviselõházban
Rajniss Ferenc beszéde a nemzeti front nagygyûlésén
Hisztéria és hazafiasság
Rajniss Ferenc interpellációi a képviselõházban
Rajniss Ferenc jegyzete a magyar futárban
A keleti hadszíntér
Rajniss Ferenc felszólalása a képviselõházban - /1942. december 1/
Rajniss Ferenc felszólalása a képviselõházban - /1943. november 26./
Gyõzelem vagy halál
Merre visz az út?
A hungarista napló bejegyzése Szálasi Ferenc és Rajniss Ferenc megbeszéléséről
A hungarista napló bejegyzése Kovarcz Emil és Rajniss Ferenc megbeszéléséről
Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter rádióbeszéde
Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólalása a törvényhozók nemzeti szövetsége ülésén I.
Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólalása a törvényhozók nemzeti szövetsége ülésén II.
Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter koronatanácsi jelentése
Szereplõ személyek adattára

Rajniss Ferenc, a publicista és a politikus

Rajniss Ferenc az 1935-1945 között eltelt évtizedben Magyarország egyik legismertebb újságírója, lapszerkesztõje és politikusa volt. Fordulatokban gazdag pályafutása végén, 1945 õszén "háborús bûnösként" állott a "népbíróság" elõtt. Életének és tevékenységének áttekintése, úgy véljük, szükséges a naplójából kirajzolódó személyiségkép és magatartás megértéséhez.
Rajniss Ferenc 1893. július 24-én született Bártfán és - mai kifejezéssel - halmozottan hátrányos helyzetben indult el az élet útján. Törvénytelen gyermek volt, akit édesapja ugyan elismert és a nevét is viselhette, de mindkét szülõje korán elhunyt, árvasorban nevelkedett. Sok hányattatás után saját szívósságának és kitartásának köszönhetõen, rokonai támogatásával húszesztendõs korában, 1913-ban a nagyváradi római katolikus tanítóképzõben fejezte be középiskolai tanulmányait, itt kapott oklevelet.

Romániában 1914 elõtt a legkülönbözõbb munkaterületeken több tízezer magyar állampolgár dolgozott és többségük élénk egyesületi életet is élt. A regáti magyarok legnépesebb szervezete, a magyar állam által szubvencionált Szent László Társulat alkalmazta Rajnisst Bukarestben, oktatási és szervezési feladatokra. 1914. július végén a háborús válság késztette hazatérésre és nyomban bevonult katonának. Érettségizett ember lévén tiszti iskolába küldték és a legalacsonyabb tiszti rendfokozatban szolgált. Elõbb a szerbiai, majd a galíciai hadszíntérre került, 1915 márciusában itt esett sebesülten orosz hadifogságba. Szibériában élte át a forradalmat és az ellenforradalmi kísérleteket,

szemtanúja volt a vörös- és a fehérterrornak. 1919-ben megszökött, de csak Petrográdig (késõbb Leningrád, ma Szentpétervár) jutott. Itt, a korabeli orosz fõvárosban elfogták és bebörtönözték.
A szovjet kormány a hadifogoly tisztek egy csoportját, közöttük Rajnisst is túsznak nyilvánította az 1920-as magyarországi népbiztos-perben halálra ítéltek élete fejében. Hosszas tárgyalások után a következõ esztendõben került sor a túszok és az elítéltek kicserélésére. Rajniss 1921 decemberében az utolsó fogolyszállítmánnyal érkezett meg Budapestre. A Keleti pályaudvaron Huszár Károly volt miniszterelnök köszöntötte a hazatérõket. Az üdvözletre Rajniss, a csoport vezetõje válaszolt. A befolyásos keresztényszocialista politikus felfigyelt a frappáns módon megnyilatkozó fiatalemberre, akit pártfogásába vett.

Az idõközben megszûnt Szent László Társaság alkalmazottait a magyar állam státusba vette. Rajniss is megkapta a megélhetéshez kevés, az éhenhaláshoz sok, a havi 100 pengõt alig valamivel meghaladó tanítói fizetést. Huszár Károly több szociális intézményben, mozgalomban töltött be vezetõ szerepet. Az õ irányításával mûködött egy iroda, amely szegény sorsú tehetséges fiatalemberek támogatását tûzte ki céljául. Itt helyezte el Rajnisst, ezenkívül bejuttatta a Magyar Vöröskereszt Egyesület szociális bizottságába. Rajniss a Vöröskereszt szervezésében megrendezett elõadásokon, tanfolyamokon jutott elsõ ízben nyilvános fórumhoz.

Rajnisst csupán szûkös anyagi körülményei késztették arra, hogy az ingyenes oktatást biztosító tanítóképzõben szerezzen oklevelet. Valójában soha nem akart pedagógus lenni és a hadba vonulás elõtt írói karrierrõl ábrándozott. Errõl azonban hazatérése után oroszországi élményeinek hatása alatt lemondott, érdeklõdése a társadalmi és politikai kérdések felé fordult. Tapasztalatai alapján egyértelmûen szemben állott a kommunista ideológiával és a szovjet rendszerrel. Úgy vélte, amint egy 1922-ben írott, de betiltásra kárhoztatott könyvében kifejtette, hogy a "szovjet nem bukhat meg az orosz birodalom földrajzi sajátosságai s a bolsevista uralom belsõ felépítettsége miatt". A társadalmi feszültségforrások megszüntetésével és a szociális gondok orvoslásával azért kezdett el foglalkozni, mert ezekben látta a hatékony prevenciót a kommunizmus feltartóztatására. A konszolidációs rezsimben azonban mint megannyi biztos egzisztencia nélkül tengõdõ fiatal értelmiségi, Rajniss sem találta a helyét. "Az 1920-as évek elején szociálpolitikus voltam, egyetlenegy szociálpolitikai irányzathoz sem csatlakoztam, ostoroztam cikkeimben és beszédeimben a magyarországi szociális helyzetet..." -mondotta késõbb életének errõl az idõszakáról.

A magyarországi szociálpolitika modernizációjához Rajniss elégtelennek érezte elméleti felkészültségét. A korszerû ismeretek elsajátítása végett 1925-1927 között a New York-i szociálpolitikai fõiskolán, majd a Columbia egyetemen folytatott közgazdasági, társadalomismereti és pedagógiai tanulmányokat. Majd 1928-1930-ban az ugyancsak nagy tekintélyû londoni egyetem (London School of Economics) hallgatója volt.

A tanulmányutak költségeit - korabeli pletykák szerint - jómódú hölgyek fedezték. "Magános és gazdag nõk ismeretségét kereste, tudomásom szerint több ilyen gazdag nõi viszonya volt, sõt akkoron - mint mondták - egyáltalán nem volt antiszemita. Hír szerint ezeknek a gazdag barátnõknek anyagi támogatásával ment Angliába, majd Amerikába." - írta a "népügyészségnek" címzett levelében Kun László újságíró. Rajniss pénzforrása a korszakban is nyílt titok volt. Így Katona Jenõ katolikus publicista 1936-ban a hazai nemzeti szocializmus barátairól író pamfletje szerint lipótvárosi szalonokban fogadta a politika iránt érdeklõdõ hölgyek hódolatát. Kétségtelen, hogy jól megtermett, energikus,

markáns arcú, lendületesen, érdekesen beszélõ férfiú volt, aki gyér hajzata ellenére is vonzotta a gyengébb nemet. A vizsgálati fogságban így kérkedett egy interjúban: "Sok nõm volt! ... Biztos sikereim is voltak. Hogy miért voltak sikereim?! Nem tudom ... Tetszettem nekik ... Van bennem valami ..." Csupán azt tagadta, szemben kor- és kartársainak állításaival, hogy nõktõl pénzt fogadott el. Rajniss újonnan szerzett társadalomtudományi ismereteit a magyarországi szociális képzés megszervezésében kívánta hasznosítani.

Létrehozott egy tanfolyamot, amelyet gyár- és népgondozók, valamint vöröskeresztes munkatársak látogattak. Kidolgozott egy tervezetet is a szociális nevelés intézményesítésére. Úgy vélte, hogy a társadalmi problémák megoldásában két pólus létezik: az orosz és az angolszász minta. Választása egyértelmû volt. "Oroszország új társadalmi rendje és nevelési bölcselete a kontinentális Európa világháború elõtti társadalomtudományi dogmáin épült. Anglia és Amerika társadalomtudósai és/vagy nevelõi ... az orosz rendszer antitézisét építették meg ... Korunkban a társadalomtudományok és a nevelésügy terén ... a világtörténelmi szellemi keretet az orosz és az angolszász világnézet összeütközése adja meg ... világviszonylatban az angolszász tudományos munka a helyes alap s mindazok, akik evvel a kérdéssel a nemzeti élet keretén belül s a nemzet erejének erõsítése céljából foglalkoznak, a világkeretben való elhelyezkedést csak az angolszász társadalomtudomány és nevelésügy tanulmányozása és legfõbb princípiumainak elfogadása révén érhetik el. A magyar társadalom modernizációja szükségessé teszi a korszerû magyar szociológia és neveléstudomány megteremtését, "amelynek ereje a társadalmi szolidaritás gondolatával a megvalósulás felé segíti az egységes nemzeti társadalom kialakulását".

Rajniss mintegy középutat keresett a fennálló elmaradott struktúrát konzerválni kívánó szemlélet és a "fantasztikus radikalizmus" között. A megoldást a korszerû szociális nevelésben látta, amely képessé teszi a társadalmat "egy új, magasabb szintézis elérésére". Ehhez viszont szükségesnek vélte a képzés megújítását, egy önálló szociális fõiskola létrehozását. A tananyag, elképzelése szerint, a következõ elemekbõl állott volna: a társadalom élete, szervezete, erkölcsi célja; az állam szerepe és erkölcse; a modern civilizáció alapjai; a szegénység problémája; a szociális munka fõbb területei és módszerei; társadalomlélektan; a magyar szociális élet tényei és problémái.

Rajniss koncepciója, különösen egy szociális fõiskola létrehozása, valóban jelentõs fejlõdést jelentett volna a korabeli magyarországi állapotokhoz képest. Elképzeléseire azonban nem volt fogadókészség. Javaslatai nem tudták áttörni a közöny falát, de még ennél is nagyobb akadályt jelentett a hivatalos szemlélet, amely a szociálpolitikát kizárólag karitatív ügynek tekintette, s feladatát jóléti intézmények mûködtetésére, a szegénygondozásra korlátozta. Ezért Rajniss felhagyott a kísérletezéssel és érdeklõdése az 1930-as évek elején határozottan a politikai tevékenység és a politikai újságírás felé fordult. "A szociálpolitikai kérdések kezelésének módja arra a meggyõzõdésre vitt, hogy politikai erõk és politikai beavatkozás nélkül nem lehet keresztülvinni azt, amivel az ember foglalkozik, amit az ember helyesnek és jónak tart." - indokolta késõbb elhatározását.

Rajniss pályafordulatának egzisztenciális hátterét mentora, Huszár Károly biztosította. A keresztényszocialista politikus 1929-tól az újonnan létrehozott Országos Társadalombiztosító Intézet elnöke, az intézménynél osztályvezetõi állást biztosított pártfogoltjának. Itt Rajniss szívélyes kapcsolatba került Peyer Károly és Gál Benõ szociáldemokrata politikusokkal, akik a szakszervezeteket képviselték az OTI

vezetésében.

Rajniss azonban nem társadalombiztosítási tisztviselõként képzelte el a jövõjét. Sokkal inkább vonzotta õt a publicisztika, amelyben már szert tett valamelyes gyakorlatra. Az elsõ újságírói mûhely, amely állandó munkatársként foglalkoztatta, A Reggel c. ellenzéki hétfõi lap szerkesztõsége volt. Irányítója, Lázár Miklós felelõs szerkesztõ, országgyûlési képviselõ, budapesti városatya liberális elveket vallott, s ez meghatározta az újság szellemi arculatát. Barátai és tanácsadói, akikkel rendszeresen megvitatta A Reggel kül- és belpolitikai vonalvezetését, több irányból érkezett politikusok, közírók, így Bajcsy-Zsilinszky Endre, Pethõ Sándor, Grieger Miklós, Katona Jenõ és gróf Sigray Antal. A sokszínû kört egyetlen alapvetõ közös célkitûzés tartotta össze: szembeszegülni a mindinkább közelgõ nemzeti irányzattal. Rajniss vállalkozott arra, hogy e csoport nézeteivel egybehangzó tudósításokat küldjön a lap számára Németországból és Ausztriából. 1932 júliusában Majna-Frankfurtban szerzett tapasztalatait így összegzi: "Hitler nem juthat hatalomra. Hitler elõkészíthet valamit, Hitlert felhasználhatják a viharok felidézésére, de feltétlen uralomra semmi körülmények között nem kerülhet, még akkor sem, ha a parlamenti többséget megszerzi, ami a lehetetlenséggel határos." Rajniss jóslata nem vált valóra. 1933. január 30-án Hindenburg államelnök birodalmi kancellárrá nevezte ki a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt vezérét.

A Reggel körül tömörült elit csoport érdeklõdéssel figyelte a nemzeti szocialisták választási gyõzelmét követõen Ausztria helyzetét. A hazai nemzetiszocialisták mind hevesebb propagandája belülrõl erõsítette a birodalomhoz való csatlakozási vágyat, a német birodalom csatlakozási hívása pedig kívülrõl dolgozott ugyanennek a célnak az elérésén. A Reggel hivatásának tekintette, hogy a magyar közvéleményt informálja a határ túloldalán kialakuló politikai helyzetrõl, és írjon az osztrák függetlenség megõrzéséért szavazó osztrák erõkrõl is. Rajniss e feladat teljesítésében is szerepet vállalt és több ízben küldött Bécsbõl különféle riportokat, interjúkat.

Rajnisst az ausztriai és németországi fejlemények mellett továbbra is foglalkoztatták az idõszerû társadalompolitikai kérdések. Ezekrõl rendszeresen cikkezett A Reggel hasábjain és elõadásokat tartott az újonnan megnyílott értelmiségi fórumokon.

Az 1920-1930-as évek fordulója ugyanis a fiatal értelmiség és az egyetemi ifjúság lázongásának idõszaka. Súlyosan csalódtak a bethleni konszolidációban, amelyben elsikkadtak a társadalmi reformok. Az 1914 elõtti ancien régime-hez képest a helyzet csupán annyiban változott, hogy nagyobb politikai befolyáshoz jutottak a keresztény úri középosztály egyes rétegei, elsõsorban a felsõ köztisztviselõi kar és a középbirtokosság. Az értelmiség azonban továbbra sem került hatalomközelbe. Különösen az elsõ világháború után végzett évjáratokat sújtották mindennapos megélhetési, elhelyezkedési gondok. Számukra a konszolidáció sem nyújtott biztos egzisztenciát. Már a gazdasági válság elõtt jelentõs volt a diploma-túltermelés és az értelmiségi munkanélküliség. A krízis idõszakának egyetemi hallgatói pedig éppen nem nézhettek bizakodva a jövõbe.

A fiatal intelligencia és az értelmiségi sarjadék új, jóllehet gyakran kérészéletû egyesületeiben, köreiben és folyóirataiban eluralkodott a tagadás szelleme, A békétlen ifjú nemzedék érzelemvilágát, gondolkodásmódját oppozíciós indulatok jellemezték és vágyódás egy igazságos, a magyar sorsproblémákat megoldó társadalom után. Ez a miliõ alkotta a hátterét Rajniss szociális problémákat feszegetõ írásainak. Cikkeiben, elõadásaiban elsõsorban az értelmiség gondjaira keresett orvoslást. Úgy vélte, hogy a szervezetlenség az alapvetõ oka az intelligencia gyengeségének, gyámoltalanságának

érdekei védelmében. Követendõ példának tekintette az ipari munkásságot, amelynek szervezettsége biztosította a politikai erõt, a kiterjedt kulturális és szociális intézményrendszert. Az értelmiség számára is "az önsegély, egységes akarat és a szervezett cselekvés a kivezetõ út a mai áldatlan helyzetébõl".

Rajniss úgy vélte, hogy az értelmiség csak akkor töltheti be hivatását a nemzet életében, ha meglévõ professzionális szervezeteiben kiharcolja a belsõ demokráciát, amely biztosítja a vezetõk szabad szelekcióját, a még szervezetlen ágazatok is megteremtik a maguk organizációit és létrejön az értelmiség átfogó föderációja. Ennek a csúcsszervnek kell kiküzdenie a legfontosabb jogokat; a köz- és magánalkalmazottakra egyaránt vonatkozó kollektív szerzõdést, törvényesen megállapított létminimumot, szervezkedési szabadságot és a tisztviselõi szociális biztosítóintézetek teljes autonómiáját.

Rajniss visszásnak, korszerûtlennek tekintette a dolgozó nõk egyenlõtlen helyzetét, elhibázottnak ítélte a nõi nevelésügyet és hiányolta a nõi szociálpolitikát. Az egyenjogúság érdekében sürgette a nõk számára is az irányító helyek betöltésének szabaddá tételét, mert "ez az elsõ lehetõség az egyenjogúság gyakorlati alapját megteremteni".
Az elmaradottság jellegzetes tünetének tekintette a technikai kultúra jelentõségének és a mérnöktársadalom szerepének lebecsülését. Indulatosan fakadt ki az "ugocsai csizmás-zsinóros szellemi reakció" ellen. Hasonlóan kemény hangvételben vetette fel a munkanélküliség problémáját. A kormányzatot kárhoztatta, amely "a balatoni halak életmódjának megfigyelésére" többet költ, mint a sok százezer munka nélküli magyar ember "halálos sorsának megfigyelésére". Javasolta nemzeti munkaügyi hivatal létrehozását, állami munkanélküli-segély bevezetését, 40 órás munkahetet, a közmunkák és más munkaalkalmak szaporítását.

Az 1932 októberében hivatalba lépett Gömbös-kormány elsõ lépéseit Rajniss kritikusan szemlélte. Bizalmatlan volt a "nemzeti munkaterv" kultúrpolitikai szándékaival szemben. Kifejezte azon gyanúját, hogy a meghirdetett nemzetnevelés - világos célmeghatározás híján - "a kivénhedt romantika és a szellemi õsiség hadvezéreit fogja táplálni". Különösen kifogásolta "az emberre és a társadalomra vonatkozó tudományok, így a szociológia, a társadalombölcselet és a szociálpolitika elhanyagolását.
Rajniss szociális és nemzeti ellenzékiségével a bal- és a jobboldal határmezsgyéjén helyezkedett el. A zsidóproblémával nem foglalkozott ebben az idõben. "Határozottan hangsúlyoznom kell, hogy én a magam részérõl az alatt a tizenegy hónap alatt, amíg Rajniss A Reggel munkatársa volt, de azelõtt is soha egy fikarcnyit nem hallottam, nem tapasztaltam az jobboldaliságáról. Azt pedig, hogy antiszemita lett volna, egyszerûen komikusnak kell hogy minõsítsem, miután legjobb tudomásom szerint baráti körében azok közt, akikrõl õ a legnagyobb megbecsüléssel és együttérzéssel beszélt, nagy számmal foglaltak helyet zsidók. Tehát egyszerûen lehetetlennek tartom azt, hogy ennyire álcázni tudta volna, ily mélyen titokban tudta volna tartani a baráti kapcsolatok ápolása körében azt, hogy õ voltaképpen egy horogkeresztes, jobboldali antiszemita."- vallotta Lázár Miklós a "népbíróság" elõtt.

Rajniss rendszerkritikus magatartása és reformirányú gondolkodása azonosult a forrongó fiatal értelmiség társasköreinek, vitaklubjainak, így többek között a Bartha Miklós Társaságnak, a Nemzetpolitikai Társaságnak, a szegedi Bethlen Gábor Körnek nemzeti és szociális programelemeket ötvözõ szellemiségével.
A politikai életben a nemzeti ellenzék feljövõben lévõ mozgalma az 1930-ban megalakult Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt volt. Elõbb-utóbb ehhez csatlakoztak az 1920-as évek végén széttöredezett fajvédõ pártból azok a politikusok, akik nem kötöttek

kompromisszumot a hatalommal és ellenzékben maradtak. Bajcsy-Zsilinszky Endre 1930-ban megalakította a Nemzeti Radikális Pártot, de 1936-ban õ is belépett a kisgazdákhoz. Eckhardt Tibort pedig 1932-ben a kisgazdapárt vezérévé választották. Különösen õt tisztelte Rajniss, aki egy kortársi megjegyzés szerint Eckhardt nevét "csak kellõ áhítattal ejtette ki".

A Reggel fentebb említett tanácsadó köre szintén közel állt a kisgazdapárthoz, és ösztönzésükre a fiatal publicistában kifejezetten politikusi ambíciók ébredtek, így valószínûleg nem volt szükség különösebb biztatásra az újabb pályamódosításhoz, de a lehetõséget õk teremtették meg. 1933 februárjában a haláleset következtében megüresedett igali kerületben az idõközi választáson Rajniss mint kisgazda jelölt indult harcba a mandátumért. Támogatására leutaztak többek között Eckhardt, Ulain Ferenc, Rakovszky Tibor, Friedrich István és Lázár Miklós. A jelölt programadó beszédében kijelentette, hogy a kezdeti remények után a kisgazdák csalódtak Gömbösben és az egész dolgozó magyar társadalom érdekeinek védelmében a saját útjukon haladnak tovább. A nyílt szavazási rendben azonban az ellenzék általában nem érvényesülhetett a kormánypárt ellenében, s Igal sem volt kivétel. Ennek következtében Rajniss 5029 szavazatával szemben a hivatalos jelölt 7481 vokssal szerezte meg a képviselõi széket.

Bár elsõ kísérlete kudarcot vallott, Rajniss nem mondott le a politikusi karrierrõl. A dilemmája az volt, hogy megmaradjon-e A Reggel publicisztikai és a kisgazdapárt politikai környezetében, avagy tájékozódjék más szellemi égtáj felé. A liberális nemzeti ellenzéktõl egyrészt el lehetett mozdulni a baloldal felé a demokratikus-függetlenségi áramlathoz. Ezt az utat járta be Bajcsy-Zsilinszky Endre, Lázár Miklós és 1935-tõl, Gömbös Gyulával való végleges szakítása után Eckhardt Tibor. Másrészt át lehetett lépni a jobboldalra, így döntött - többek között - Rakovszky Tibor és Matolcsy Mátyás. S megfontoltan haladva ugyanezt az irányzatot választotta Rajniss Ferenc is. Õ 1934-1935-ben "értékelte át" véleményét Németországról és az Anschlussról.

Rajniss több alkalommal is járt rövidebb-hosszabb idõtartamra a német birodalomban. A költségeket - a kortársak információi szerint - Antal István, a Gömbös-kormány sajtófõnöke és egy tehetõs hölgy, báró Gerliczy Felícia fedezte, akinek Rajniss házasságot ígért. Tapasztalatairól most már egészen más hangvételben számolt be, mint korábbi tudósításaiban. Igaz, elõbb csupán a Segédhivatali Tisztviselõk Országos Szövetségének Segédhivatali Tisztviselõ c. lapjában írt méltatást a hivatalnokság érdekvédelmérõl a nemzeti szocialista államban. A cikk szerint a nemzeti szocialista hatalom nagy vívmánya, hogy létrehozta a Tisztviselõk Birodalmi Szövetségét, amely " ... a kisemberek óriási tömegét egyesíti egy közös frontban, s bizonyosra vehetõ, hogy ... ez az organizáció ... képes lesz méltó helyet biztosítani a tisztviselõnek az új német birodalomban".

A periférikus helyen megjelent írás önmagában talán elsikkad, ha nem figyel fel rá Klár Zoltán, a Társadalmunk c. szenzációs leleplezésekre beállított, kis példányszámú, de nagyon olvasott, szellemiségét tekintve liberális hetilap szerkesztõje. Õ megbízta egyik munkatársát, György Lászlót, hogy keresse fel Rajnisst, és " ... határozottan tegye fel neki a kérdést: tulajdonképpen mi a szándéka, hiszen olyan kendõzött formában jelentek meg addig cikkei A Reggelben, hogy az elsõ nyílt színvallása ez az újságcikk volt". Az interjúalany közölte a riporterrel, hogy célja rokonszenvet ébreszteni Magyarországon Hitler és az új Németország iránt, elsõsorban az értelmiségen belül. Nemkülönben fel kívánja lendíteni az igencsak gyenge hazai nemzeti szocialista mozgalmat. Kifejtette, hogy nem lehet feltartóztatni a nemzeti szocializmust és nem lehet megakadályozni az Anschlusst.

Ez a világos állásfoglalás egyértelmûen bizonyította, hogy egy "új Rajniss" jelent meg a közéletben. Katona Jenõ nemzeti szocialista ellenes katolikus publicista szerint Németországban "lelki bútorzatát" átrendezte, "a lelkiismereti rögtönzés csodáját produkálta", "a demo-liberális hétfõi lap riportermûveltségû publicistaporából horogkeresztes Lohengrinként" tért haza. Rajniss 1935-ben magában a szomszédos nyugati országban gyõzõdött meg arról, hogy ott a nemzeti szocializmus jól érzékelhetõen megerõsödött és a közhangulat mindinkább az Anschluss igenlése felé fordul. Arra a következtetésre jutott, hogy "feltétlenül bekövetkezik Ausztriának a német birodalomhoz való csatlakozása... Ez volt az az idõpont, amikor a német birodalom erejét láttam, és a magyar revízió kérdését szem elõtt tartva a másik oldalra külpolitikai elgondolások miatt átorientálódtam".

Rajniss átorientálódásának a hazai bel- és sajtópolitikában rejlõ okai is voltak. Gömbös Gyula mozgásterét miniszterelnöksége elsõ éveiben, az 1935-ös választásokig korlátozta, hogy kénytelen volt számolni a kormánypárt többségét uraló Bethlen István befolyásával. Módszeresen készült viszont már arra az idõre, amikor szabad kezet nyerhet nemzeti tervei megvalósítására. Különösen sürgõsnek tekintette saját sajtóbázisának megteremtését, amiben Bethlen nem korlátozhatta. Az új kormánylapokat Antal István, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetõje, készítette elõ. Õ biztosította az anyagi forrásokat a miniszterelnökség, a honvédelmi minisztérium és a fõváros sajtóalapjaiból, valamint kormányközeli cégek, így az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Hangya és a Futura kasszájából.

1933. február 15-én jelent meg a Függetlenség c. reggeli politikai napilap, amelyet kifejezetten bulvár jellegû néplapnak szántak, s amely Kolosváry-Borcsa Mihály irányítása alatt jobboldali szellemiséget terjesztett. Ugyanilyen szemlélettel, de magasabb zsurnalisztikái színvonalon az úri középosztályhoz szólt az Új Magyarság c. reggeli politikai napilap, amelynek elsõ száma 1934. augusztus 30-án került ki a rotációs gépbõl. Fõszerkesztõje a jó tolláról nevezetes Milotay István volt. Õ elõzõleg a Magyarság c. legitimista napilap felelõs szerkesztõi tisztét töltötte be, de anyagi okokból összekülönbözött virtsologi Rupprecht Olivérrel, az újság kiadó-tulajdonosával, aki majd 1938-ban lapját a nyilasok rendelkezésére bocsátja. Elvi ellentétek támadtak továbbá Milotay és Pethõ Sándor fõmunkatárs között, aki legitimista meggyõzõdésû lévén határozottan szembeszegült a nemzeti szocializmussal és magyar szószólóival.

Rajniss 1933 októberében minden vita nélkül kivált A Reggel szerkesztõségébõl. 1934 tavaszán publikált, fentebb idézett megnyilatkozásai alapján immár a Gömbös-kormány számára politikailag megbízhatónak tekintett, színvonalasan író, képzett és mozgékony publicistát Antal bevonta az Új Magyarságot elõkészítõ tárgyalásokba. Rajniss ekkor ismerkedett meg személyesen Milotayval, aki fõmunkatársként alkalmazta mint lapja második emberét és vezércikkíróját. A belpolitikában Rajniss szintén felhagyott korábbi ellenzéki álláspontjával és Gömbös támogatójává szegõdött. Magatartása összefért a kisgazdapárt taktikájával. Eckhardt ugyanis az 1935-ös választások elõestéjén Bethlen-ellenes paktumot kötött a miniszterelnökkel. Rajniss bízott az egyesség tartós voltában és vezetõ szerepet vállalt a fiatal nemzedékek, "a 30-40 évesek" mozgósításában Gömbös mellett.

A generációs egyesületek, így a Magyar Jövõ Szövetség, a Nemzetpolitikai Társaság, a Sol Klub, a Reformszövetség és a Honszeretet Egyesület 1934 õszén megkezdték a Reformnemzedék elnevezésû átfogó mozgalom szervezését. Az alapító tárgyalásokban részt vett Bornemissza Géza gépészmérnök, akit Antal István barátjának és bizalmi

emberének tekintettek, Bánsághy György, Petainek József, Szentpály László, Acsay Tivadar, Bencs Zoltán és Rajniss Ferenc. A zászlóbontó nagygyûlést a pesti Vigadóban 1935. február 26-án rendezték meg a gombosi reformígéretekbe vetett hit és politikája támogatása jegyében.

1935. július l-jén a Reformnemzedék Országos Szervezete hivatalos alakuló közgyûlésén Rajnisst egyik társelnökké választották. Az elnöki tisztséget nem töltötték be, így õ volt az elsõ számú hangadó személyiség, ideológus és propagandista. Meghirdette a visszatérést a katonai szellemhez és az ellenforradalom szellemi örökségéhez, amelyet "a tizenöt éves liberális uralom", értsd a bethleni rendszer, elsikkasztott. Hangoztatta, hogy "a katonanemzedék megjelenésével, a magyar ellenforradalom eredeti nagy céljainak akarásával a politikai mezõny jobb oldalán állunk, ... kívánjuk a megújhodott jobboldali front teljes kialakulását".

Rajniss részletes programot nem dolgozott ki, csak politikai irányelveket fogalmazott meg. így a nemzeti munkaállam megteremtését, a keresztény magyar országlást, az országrendezést, a birtokpolitikát, a középréteg-politikát, a frontharcos nemzedék és a fiatalabb generáció kivételes védelmét. Az egyetlen konkrét követelés a titkos választójog volt, míg a többi pont teljesen általános, bárminemû tartalommal megtölthetõ, éppen ezért nem számon kérhetõ frázisnak hangzott.

A Reformnemzedék valójában semmit nem tett azon kívül, hogy Bornemissza Gézát 1935 márciusában miniszteri tárcához, Rajnisst pedig mandátumhoz juttatta. Õ ugyan még március végén, a választások idõpontjában a kisgazdapárt tagja volt, de a Reformnemzedék jelöltjeként lépett fel a dombóvári kerületben. Kormánypárti ellenfele ezúttal nem volt. A másik jelölt, a régi képviselõ, õrgróf Pallavicini György, akit intranzigens legitimista ellenzékisége miatt a hivatalos körök különösen gyûlöltek. Rajniss viszont nem csupán Antal István anyagi támogatását élvezte, hanem Bornemissza Géza mint kereskedelmi miniszter utasította a nagy MÁV-csomóponton élõ jelentékeny számú vasutast, hogy reform-nemzedékes társára voksoljanak, így nem csoda, hogy 9265 szavazattal, 6781 ellenében elhódította vetélytársától a kerületet.

A Reformnemzedék a választásokon betöltötte a neki szánt szerepet - mozgósította a fiatalabb értelmiségi generációt Gömbös mellett. Sorsa ezután nem lehetett kétséges ..... (A) NÉP (Nemzeti Egység Pártja - S. P.) mindazt elérte, amit a Reformnemzedéktõl várhatott és a Reformnemzedék kiábrándult többsége semmi jót nem várhat: mindebbõl csak eléggé világos, hogy a reform megtette a kötelességét, a reform már elmehet - közelebbrõl meg nem ha-tározott kies tájakra!" - vonta meg a nagy blöff mérlegét 1936 nyarán Pethõ Sándor lapja. Az agónia még eltartott néhány hónapig, de az év Õszén ütött a végóra. A Reformnemzedék, amilyen harsányan bejelentkezett, most olyan teljes csendben elenyészett. Nem maradt más utána, mint néhány röpirat és pozíció ... Gömbös a választások lebonyolítása során megszegte a kisgazdapárttal kötött paktumot, ezért Eckhardt és a miniszterelnök viszonya ellenségesre fordult. Rajniss nem mulasztotta el, hogy levonja a konzekvenciákat és formálisan is kilépett a kisgazdapártból.

Az 1935. december 28-án kelt levél aláírói, Barasits Tivadar és Rajniss Ferenc, Gustav Wolff német újságíróval folytatott elõzetes megbeszéléseikre hivatkoztak. Majd vázolták véleményüket a magyar sajtó helyzetérõl, amelyet szerintük az jellemez, hogy "90%-ig zsidó vagy zsidó érzelmû liberális kezekben van". A felsorolásból kitûnik, hogy ide értették Az Est-lapokon, az Újságon és a Magyar Hírlapon kívül a Pesti Hírlapot, a Magyarságot és a 8 Órai Újságot is. Ezek a sajtótermékek Hitler hatalomra jutása óta

állandóan támadják Németországot és súlyos károkat okoznak a Harmadik Birodalomnak. Ellensúlyozásukra Barasits és Rajniss ajánlatot tett arra, hogy megjelentetnek "egy nemzetgazdasági sajtóorgánumot", amely kettõs célt szolgálna: ". 1. Pontos és megbízható hírszolgálatot gazdasági téren, 2. A liberális-zsidó lapok Hitler-ellenes aknamunkájának megsemmisítését". A költségeket oly módon kívánták biztosítani, hogy létrehoznak az új laphoz kapcsolódóan egy hirdetési irodát, amely a szintén zsidó kézben lévõ hirdetési ügynökségek helyett monopóliumot kapna a német cégek, vállalatok magyarországi hirdetéseinek elhelyezésére. A tetemes, több százezer márkányi jutalékból tellene nem csupán a lapra, hanem propagandára is.

Rajniss a számot vetett politizálási esélyeivel. A Reformnemzedék elenyészése miatt kénytelen volt új mûködési terepet keresni, hiszen egy árnyékszervezetnek mégsem lehetett a parlamenti képviselõje. Bár a választások még messze voltak, kézenfekvõnek tûnt, hogy mandátuma folyamatosságához szüksége van valamilyen szilárd háttérre. A kormánypárt erre nem látszott megfelelõnek. Gömbös Gyula hosszan tartó betegsége idején, majd elhunyta után frakcióharcok szaggatták, s a belsõ ellentétek majd 1938 novemberében a NÉP kettészakadásához vezetnek.

Rajniss új politikai környezetét 1936-1937 fordulóján a Nemzeti Front - Magyar Nemzetiszocialista Néppárt elnevezésû párt szervezetében találta meg. A Nemzeti Front 1936 októberében alakult Salló János fõvárosi közüzemi tisztviselõ vezetésével. Az induláskor mintegy 100, 1937 augusztusában már kb. 3000 fõnyi tagságát jobbára a budapesti közhivatalnokok közül toborozta. Rajniss 1937 õszén elvállalta a párt parlamenti képviseletét és gyûlésein rendszeresen szónoklatokat tartott. A Nemzeti Front egyike volt az 1930-as évek második felében megjelent magyar nemzetiszocialista pártoknak, amelyek a nyilaskeresztet választották jelvényül, miután a horogkereszt használatát egy belügyminiszteri rendelet 1933-ban megtiltotta. Társadalmi támogatottságuk gyengesége és szervezeti töredezettségük következtében 1938-1939-ig nem jelentettek számottevõ politikai erõt.

Ezen a helyzeten kívánt változtatni Szálasi Ferenc nyugalmazott vezérkari õrnagy, aki 1935-ben megalakította a Nemzeti Akarat Pártját. Azzal, hogy a névbõl kihagyta a "nemzetiszocialista" jelzõt, fel kívánta hívni a figyelmet arra, hogy korántsem egy új színfoltot, alakzatot szándékozott hozzátenni a hasonló gyülekezetek kaleidoszkópjához. Õ valami egészen eredetit, valami eddig még nem létezõt akart teremteni mind pártja társadalmi tartalmával, mind organizációjával. Át akarta helyezni a propaganda és a szervezés súlypontját a társadalmi hierarchia alsó szintjeire, hogy behatoljon a munkájukból élõk, a nincstelenek világába. Különösen a fõvárosi ipari munkások, valamint a bányászok között akart tömegbázist kiépíteni. Szorgalmazta továbbá a legális agitáció mellett a konspiratív módszereket egy párhuzamos titkos hálózat létrehozására.

Rajniss a Szálasi-jelenségtõl felbukkanása kezdetétõl idegenkedett. Elsõ benyomása a politikai pályára lépõ volt vezérkari tisztrõl személyes találkozásuk nyomán az volt, hogy "zavaros és kegyeskedõ", "paposan modoros". Szálasi programjáról sem volt akkor még meggyõzõdve. Mindennemû kapcsolatuk megszakadt 1938 elején, amikor is Rajniss elutasította, hogy - két nyilas párttag felszólítására - Szálasit elismerje "a nemzet vezérének". A személyes ellentéten túl Rajniss nem értett egyet azzal, hogy Szálasi alá akar ereszkedni a mélyrétegekhez, a "plebs"-hez, s törvényen kívüli, illegális eszközöket is kész alkalmazni. Rajniss úgy vélte, hogy a politizálást meg kell tartani a társadalom középsõ és felsõ szintjén, az úri világ keretei között, a diplomások vagy legalább az érettségizettek dolgának. Ragaszkodott továbbá a jogrendhez, a törvényekkel összeférõ

módszerekhez. Rajniss ezért vállalt szerepet a magyarországi jobboldali irányzatok úri vonulatában, amelyet 1939-1940-tól Imrédy Béla jelenít majd meg a közéletben.

1937-1938-ban a nemzeti frontbeli mûködése idején határozottan ellenzett minden együttmûködést Szálasival. A Salló-Rajniss szervezet nem is csatlakozott 1937 októberében a Magyar Nemzeti Szocialista Párthoz, amely Szálasi vezetése alatt hét kisebb-nagyobb nyilas frakciót egyesített. Bosszú gyanánt a Szálasi-hívek gyakran megzavarták a Nemzeti Front gyûléseit, Rajniss beszédeit.

1939 januárjában azonban Salló és Rajniss összekülönböztek egymással. A párt parlamenti képviselõje ugyanis át akarta venni a Nemzeti Front vezetését. A szervezetek zöme Salló mellé állott, ezért vetélytársa kilépett a pártból.
Rajniss nem sokáig maradt "hontalanul". 1938 szeptember-októberében Imrédy Béla miniszterelnök politikájában fordulat következett be. A kormányfõ külpolitikailag az eddigi lavírozás helyett egyértelmûen elkötelezte magát a német orientáció mellett. Belpolitikailag pedig kísérletet tett az alkotmányos kormányzás helyett diktatórikus módszerek bevezetésére. Célja az volt, hogy a rendszert megtisztítsa a konzervatív-liberális hagyományokat megörökítõ parlamentáris vonásoktól, helyettük nemzeti szocialista jellegzetességekkel ruházza fel, s ily módon létrehozza a tekintélyuralom magyar változatát. Rajniss, akinek az angolbarát hírében álló Imrédyvel szemben hivatali ideje elsõ szakaszában, 1938 május-szeptembere között fenntartásai voltak, teljesen egyetértett szeptemberi kaposvári beszédében és más manifesztációiban meghirdetett új elképzeléseivel és elkötelezett hívévé vált. Rajniss késõbb kijelentette, hogy " ... amikor (Imrédy) fanatikusán keresve önmagában a kibontakozást, jobbfelé ment", akkor azok, akik eddig támadták, mellé álltak. 1939 elején, Sallóval való szakítása után belépett a kormánypártba, amelybõl az elõzõ év novemberében Imrédy ellenfelei kivonultak, így a NEP kisebbségbe került a képviselõházban.

Imrédy 1939 februárjában kénytelen volt lemondani és helyébe a kormányzó gróf Teleki Pált nevezte ki. Az új kormány május végére választásokat írt ki. Az idõközben Magyar Élet Pártjára átkeresztelt kormánypárt jelöltjeinek kiválogatásában Teleki nagy teret engedett elõdjének, így Rajniss hivatalosan indulhatott a dombóvári egyéni és a Pest környéki lajstromos kerületben. Mindkét helyütt megválasztották, õ a dombóvári mandátumot tartotta meg.
Rajniss 1939 szeptemberében egy hétfõi lap megindítására kért engedélyt. Ezt a miniszterelnökség sajtóosztálya megtagadta, hiszen ismert volt, hogy a publicista-politikus Teleki Pál kormánypárton belüli jobboldali ellenzékének egyik hangadó személyisége. A miniszterelnöknek éppen elég gondot okozott a két hasonló szellemiségû kormánylap, a Függetlenség és az Új Magyarság, semhogy egy újabb jobboldali hangvételû sajtótermék megjelenéséhez hozzájáruljon. Az elutasítás miatt érzett sérelem következtében Rajniss Telekit nem csupán politikai, hanem személyes ellenségének is tekintette, s politikáját támadó cikkeit, parlamenti felszólalásait dühödt indulat hatotta át. Különösen 1940 májusától, valósággal megittasodva a német gyõzelmektõl, Franciaország bukásától, váltig követelte a semlegességi politika feladását és sürgette az elkötelezõ gesztusokat a tengely, azaz ez idõben már Németország felé. Bizonyosra vette a még ellenálló Anglia vereségét, mert a szigetországot geostratégiai helyzete sem mentheti meg. "A tenger és a flotta uralmi rendszert teremtett, s a szárazföld és a repülõgép megdönti ezt a rendszert, az új világ igazságainak dicsõségére."

A semlegességet a nemzetközi jog "használaton kívül helyezett fogalmának" minõsítette. Úgy vélte, hogy " ... nincs többé semlegesség Európában! Nincs érdektelen félreállás,

külön érdek! ... A választás ideje elmúlott s egyetlen út maradt nyitva szélesen járhatóan minden európai néptörzs boldogulásának jövendõje felé: a tengelyhatalmak diadalának útja".

Rajniss állandó támadásait, Berlinnek címzett harcos cikkeit Teleki végül is megelégelte. 1940 októberében eltávolította õt és elvbarátját, Oláh Györgyöt az Új Magyarság szerkesztõségébõl. Mindketten kiléptek a Magyar Élet Pártjából is, és csatlakoztak Imrédy Bélához. Az exminiszterelnök ez idõben szintén távozott a kormánypártból és Magyar Megújulás Pártja elnevezéssel jobboldali ellenzéki pártot alakított.

Rajniss az Imrédy-párt leginkább aktív parlamenti képviselõje volt, szorgos felszólaló és interpelláló, harsány és kitûnõ közbeszóló. Különös gyakorisággal tiltakozott az elsõ és a második zsidótörvény úgymond hiányos, számos kibúvót, visszaélést megengedõ végrehajtása ellen. A nyilaskeresztes honatyákkal teljesen azonos hangvételben követelte az újabb zsidótörvényt, amely határozza meg faji alapon a "zsidó" fogalmát, tiltsa meg a vegyes házasságot, és teljes mértékben rekessze ki a zsidókat a gazdasági élet minden területérõl, beleértve a mezõgazdaságot is. Több ízben kifejtette, hogy össze kell hangolni a kül- és belpolitikát, "nem lehet külpolitikailag tengely támogatónak, belpolitikailag pedig naftalinosan reakciósnak lenni". A Magyar Megújulás Pártjáról szólva ismételten hangsúlyozta annak nemzetiszocialista mivoltát "a szó mélységes értelmében és magyar interpretálásában" újólag leszögezte, hogy "tengelybarátok vagyunk nemcsak külpolitikailag, hanem a nemzetszervezés belsõ alapelveiben is".

1941 szeptemberében az ideológiai közösség alapján jött létre a Magyar Megújulás Nemzetiszocialista Pártszövetség. Elõzõleg a Szálasi vezette Nyilaskeresztes Pártból Baky László vezetésével kilépett több képviselõ és megalakította a Magyar Nemzeti szocialista Pártot. Az új párt - szervezeti különállását megtartva - kifejezetten a parlamenti együttmûködésre vonatkozó politikai blokkot alkotott Imrédyékkel. A koalíció, amely 1942-ben a nyilaspárt újabb disszidenseivel 40 fõre gyarapodott, a legnagyobb ellenzéki blokkot képezte a Házban. Rajniss tagja lett a pártszövetség vezérlõ bizottságának. Az MMP vezetésében is nagyobb szerephez jutott, Imrédy után a második ember lett a pártban.

Rajniss 1941 tavaszától energiáját már nem a pártjára és a parlamentre összpontosította. Egy új, minden eddiginél hatékonyabb propagandaeszközre tett szert a magyar nemzetiszocializmus, az antiszemitizmus, valamint a hitleri Németországgal való fegyveres szövetség népszerûsítésére. Teleki Pál öngyilkossága után, 1941 áprilisában a hivatalba lépõ Bárdossy László miniszterelnök mind a kül-, mind a belpolitikában jelentõs engedményeket tett a jobboldalnak. Ezek közé tartozott, hogy szinte a hatalom átvételének másnapján megadta Rajnissnak a régóta áhított lapengedélyt, méghozzá egy heti képes újság kiadására.

A háború éveiben tömegessé vált az olvasói igény fronteseményeket érdekes fényképekkel illusztráló lap iránt. Egy ilyen orgánum megjelentetése mind a propaganda, mind az üzleti érdekek szempontjából gyümölcsözõnek ígérkezett. Erre vallott, hogy a német véderõ fõparancsnokságának sajtóosztálya által kiadott Signal c. híradó magyar nyelvû mutációja kéthetenként elérte a 200 ezres példányszámot. Rajniss lapjának gyors engedélyezésében az a magyar sajtópolitikai törekvés is szerepet játszhatott, hogy a piacon ne legyen monopolhelyzetben a német szempontok szerint szerkesztett kiadvány. Ez ugyanis valamennyi tengelyállam hadviselésérõl közölt hír- és képanyagot, így a magyar háborús erõfeszítések nem kapták meg azt a szerepet és jelentõséget, amelyet a magyar politikai és

katonai vezetés hangsúlyozni kívánt - elsõsorban éppen Berlin felé.
Rajniss Ferenc és Báthory-Hüttner János, a kormányérdekeltségû Stádium Lapkiadó és Nyomda Részvénytársaság vezérigazgatója 1941. május 1-jén szerzõdést írt alá a Képes Sajtó Kft. közös megalapításáról. Ennek a tulajdonát képezi a Magyar Futár c. politikai hetilap. Fõ- és felelõs szerkesztõje Rajniss Ferenc, akit 50%-os részesedés illet meg a vállalkozás hasznából.

A lap elsõ száma 1941. május 29-én jelent meg, és nyomban nagy sikert aratott. A cím - feltehetõen Rajniss leleménye - ügyes és eredeti jelzõs szerkezet, amelyben a hangsúlyos fõnévnek volt valamilyen archaikus, õsmagyaros íze, ugyanakkor a jelenben dúló háború katonáját is felidézte. Jellegzetes és egyedi embléma ékesítette a címfeliratot: tollal díszített magyaros süvegû, elszánt tekintetû, bajszos, markáns arcú vitézfej.
A lap szöveges rovatait, így a Hétrõl hétre glosszáit, valamint a Hadijelentés, csaták, új fordulatok c., két oszlopra kiterjedõ aktuális háborús beszámolót rendszerint maga a fõszerkesztõ írta. Az újságot változatossá tette, hogy a katonai és politikai anyagot kultúrhistóriai és geográfiai ismeretterjesztõ cikkek tarkították nevezetes városokról, egzotikus tájakról, többnyire olyanokról, amelyeket a hadi események érintettek. Idõnként történelmi eszmefuttatások is megjelentek. Itt volt olvasható Dövényi Nagy Lajos "Tarnopolból indult el..." c. folytatásos regénye, amely egy teljesen gátlástalan és erkölcstelen galíciai zsidó magyarországi viselt dolgait mutatta be, a hasonlóképpen mint az egy 18. századbeli németországi zsidó tevékenységét és személyét bemutató Jud Süss c. film.

A fõszerkesztõ bevallotta, "pártos" orgánumot kívánt a publikum rendelkezésére bocsátani. "Sohasem állítottuk, hogy a langyos és viszonytalan tárgyilagosság a célunk - hitünk, világnézetünk és magyar céljaink alapján határozottan foglaltunk állást a tengelyhatalmak oldalán. Nem ismerünk és nem óhajtunk bávatag, okoskodó csellengést a világfrontok között." - írta a lap egyéves születésnapjához közeledve. S Rajniss e tekintetben kétségtelenül állta a szavát. Lapja szellemiségét szovjet- és angolszász-ellenség, és ennek folyományaként antiszemitizmus jellemezte. A korábbi amerikai és angol útjain bõséges tapasztalatokat szerzett a bulvársajtóról. Megállapította, miszerint a nagy sajtómágnások arra építenek, hogy az emberek tudnak ugyan olvasni, de nem hajlandók gondolkodni; csak az információ érdekli õket, de nincs szükségük az értékítéletre.

A Magyar Futár gerincét, igazi vonzerejét persze a képanyag szolgáltatta. A háborús felvételek önmagukban is érdekfeszítõ, izgalmas látványt nyújtottak, s ez már eleve biztosította a lap szuggesztív hatását. Rajniss német kapcsolatai mindig elõteremtették a legfrissebb fotókat, melyek jogdíját a lap mindig megfizette. A fejlett fényképezési és nyomdatechnika eredményességét megsokszorozta a modern képaláírási módszer alkalmazása. Rajniss, Dövényi Nagy, Rátz Erzsébet és társaik szövege általában nem pusztán leírta, mi látható a képen, hanem emellett általánosított, igyekezett asszociációkat kiváltani és a képzettársításokkal a fantáziát is mûködésbe hozni. A Magyar Futár mind tartalmát, mind képi, nyelvi eszköztárát tekintve hasonlított a német Julius Streichernek a Der Stürmer c. zsidó témákkal foglalkozó lapjára, de mint a magyar politikai sajtó egyik kiadványa. Talán éppen ezért sikertörténet a Magyar Futár historikuma. Példányszáma 1943-1944-ben - a korabeli országterületen - meghaladta a félmilliót. A vállalkozás üzletileg is jövedelmezett. Rajnissnak havi 5-6 ezer pengõt biztosított, ami még a háborús viszonyok között is szép összegnek számított.

A lap az Imrédy-párt politikai céljait is elõmozdította. Az MMP hivatalos közlönye szerint "a Nemzetõr és az Egyedül Vagyunkhoz ma már nyugodtan hozzászámíthatjuk ... a Magyar Futárt, amely ... minden sorával pártunk szellemiségének szolgálatában áll".

Bárdossy Lászlót 1942 márciusában a kormányzó lemondatta tisztségébõl. Helyébe Kállay Miklós került. Hivatalba lépését követõen az MMP néhány hónapig várakozó álláspontra helyezkedett vele szemben. Az imrédystáknak nem is volt okuk a bírálatra, hiszen az új miniszterelnök 1942 késõ õszéig elõdje politikáját folytatta. Bizonyos módosulás csak 1942 november-decemberében kezdõdött, ez idõben indultak meg a béketapogatózások Nagy-Britannia és az Egyesült Államok irányába. A magyar kísérletek a német vezetés tudomására jutottak. Berlin amúgy is mindinkább elégedetlenebbé vált a magyar háborús részvétel mértékével és a zsidóság ellen követelt újabb, minden eddiginél keményebb intézkedések elodázása miatt. Hitler 1943 áprilisában személyes találkozójuk alkalmával követelte Horthytól Kállay leváltását, amit a kormányzó megtagadott.

Az MMP vezetõi elõtt nem maradt titokban Kállay kegyvesztettsége, és a párt 1943-ban egész esztendõn át - a nyilasokkal karöltve - támadta a kormányt. A folyamatos offenzívából, amit csak a képviselõház közel félesztendõs taktikai elnapolása szakított meg, Rajniss is buzgón kivette a részét. Parlamenti felszólalásaiban a "bolsevista veszélyre", "az angolszász-szovjet összjátékra" hivatkozva élesen bírálta a kormány külpolitikáját, amely nem felel meg a háromhatalmi egyezmény szellemének. Ez a szerzõdés szerinte az olasz fasiszta rendszer bukása ellenére is érvényben maradt. Erélytelennek tartotta Kállay belpolitikáját és kifogásolta a szociáldemokrata párttal és a kisgazdapárttal szemben tanúsított toleranciát. Ismételten sürgette az új zsidókra vonatkozó intézkedéseket. 1943 júliusában Berlinben elõadást tartott a magyarországi politikai helyzetrõl. Ebben kifejezte elégedetlenségét a zsidótörvényekkel.

Az érintett fél nem csupán az MMP álláspontjával, hanem látogatásának német értékelésével is elégedett lehetett. Egy tekintélyes berlini napilap Rajnisst "az új Európa magyar elõharcosának" nevezte, egy bécsi lap szerint "a magyar megújulási politika legelsõ frontjában áll", s összeköti õt Imrédy Bélával "a német-magyar sorsközösség megbonthatatlanságának közös felismerése".

Magyarország német megszállását 1944. március 19-én a jobboldal - a Magyar Nemzetiszocialista Párt vezetõinek kivételével - kettõs érzelmekkel, inkább beletörõdéssel, mint ujjongó lelkesedéssel fogadta. A történtekért elsõsorban a Kállay-kormányt és kimondatlanul Horthyt okolták, a "hintapolitikát" kárhoztatták. Hibáztatták a németeket is, amiért nem jóval elõbb, és nem diplomáciai-politikai eszközökkel kényszerítették ki a kormányváltozást. Fenntartásaik mellett azért az imrédysták élni kívántak az alkalommal. Jól tudták, hogy õk a németek elsõ számú jelöltjei a hatalom átvételére.

Edmund Veesenmayer teljhatalmú birodalmi megbízott és budapesti követ, aki kézi vezérléssel irányította az "átállítást", Imrédy Bélát javasolta Horthynak a miniszterelnöki tisztségre, Rajniss a vallás- és közoktatásügyi tárcát kapta volna. A kormányzó azonban, kifejezetten személyes okokból, nem volt hajlandó Imrédyt kinevezni, s nem járult hozzá Rajniss miniszterségéhez sem. Végül március 22-én Sztójay Döme addigi berlini követ vezetésével alakult meg a kormány. Az MMP elégedetlen volt az itt betöltött pozícióival és - egyéb követelések mellett - továbbra is szorgalmazta Rajniss kultuszminiszteri tisztségét. Végül annyit sikerült elérniük, hogy Imrédyt május 23-án Horthy kinevezte tárca nélküli közgazdasági miniszterré. Rajniss, mintegy kárpótlásul, megkapta az Esti Újság, a Függetlenség testvérlapja fõszerkesztõi tisztségét. Makkai Jánost, aki eddig

irányította a lapot és a kormánypárt jobbközép csoportjához tartozott, az új rezsim sajtópolitikusai nem találták eléggé megbízhatónak.

Rajniss számottevõ politikai szerephez 1944 augusztusában jutott. Imrédy Béla és megújuláspárti minisztertársai a hónap elején - e helyütt nem kifejthetõ körülmények között - lemondtak tárcájukról. A volt miniszterelnök az MMP vezetését is feladta. A politikai vihar Rajnisst is kisodorta az esti kormánylap fõszerkesztõi székébõl. Ekkor választ elé került - vagy követi bukott vezérét a belsõ számûzetésbe és a passzivitásba, vagy az örökébe lép a Magyar Megújulás Pártja élén. Ez utóbbi alternatíva nyilvánvalóan magában foglalta, hogy elõbb-utóbb megalkuszik Szálasiékkal, akik mint a németek utolsó magyarországi tartaléka, már mohón készülõdtek a hatalom átvételére. Rajnisst azonban semmi nem riasztotta vissza attól, hogy e második lehetõséget válassza és folytassa politikai életét. Gyakorlatilag átvette az MMP vezetését és ezután már Õ jelenítette meg a pártot augusztus végén-szeptember elején a román "kiugrást", a Sztójay-kormány lemondását és Lakatos Géza vezérezredes kormányának megalakulását követõen megbolydult politikai életben.

Rajniss - Veesenmayer megbízásából - egyik szervezõje volt a Törvényhozók Nemzeti Szövetségének. Ez a politikai blokk magában foglalta a kormánypárt, a Magyar Megújulás Pártja, a Nyilaskeresztes Párt és a Magyar Nemzetiszocialista Párt országgyûlési képviselõit. A koalíciót kifejezetten abból a célból alakították, hogy megakadályozza Horthy fegyverszüneti tervének megvalósítását. Rajnisst nem csupán a háború mindenáron való folytatásának kívánsága, hanem a kormányzó iránti személyes gyûlölet is motiválta. Ezt az érzületet, a párt mellett, megörökölte Imrédytõl, de neki magának szintén volt oka a törlesztésre márciusi mellõzése miatt. Nyíltan ugyan még nem támadhatta Horthyt, viszont egy júliusi pártközi értekezleten annál indulatosabban rohant ki "a Vár-béli klikk", az államfõ környezete ellen, "amely a felelõtlenül második kormány szerepét játssza" és elgáncsolja a hivatalban lévõ kormány minden cselekedetét.

A Nemzeti Szövetséget elõkészítõ tárgyalások során került sor, német közvetítéssel és ösztönzésre, Szálasi és Rajniss megbeszélésére. A nyilasvezér még augusztus elején, amikor a hatalomátvételi elõkészületekkel összefüggésben szóba került Rajniss kultuszminisztersége, kijelentette, hogy hallani sem akar róla, mert "gátlás nélküli és tág lelkiismeretû újságíró, aki nem alkalmas a nemzet nevelésére". Veesenmayer kívánsága azonban mindkettõjük számára parancs volt és kénytelen-kelletlen "békét" kötöttek egymással szeptember 17-én. Sõt október elején Szálasi maga ajánlotta fel megalakítandó kormányában a vallás- és közoktatásügyi tárcát Rajnissnak, aki azt, mintegy elõlegben, el is fogadta.

Hitler 1944. szeptember végén eldöntötte, hogy Horthy távozzék államfõi tisztségébõl és Szálasi legyen a miniszterelnök, aki egyúttal az államfõi és a legfelsõbb hadúri jogosítványokkal is rendelkezzék. A német tervhez hozzátartozott, hogy a jogfolytonosság legalább látszólagos megõrzése érdekében háromtagú kormányzótanács alakuljon.

Valójában nem csupán a jogi kontinuitás fikciójáról volt szó, hanem a nyilasok gouvernementális képességei iránt táplált bizalmatlanságról. A hitleri utasítás kivitelezésén munkálkodó német diplomaták, elsõsorban maga Veesenmayer, valamint az októberi kritikus napokban támogatására és ellenõrzésére Mussolini mellõl sürgõsen iderendelt Rudolf Rahn követ kételkedtek abban, hogy a Szálasi-párt rendelkezik olyan szellemi potenciállal, amely képessé teszi a magyar állam és gazdaság további zavartalan mûködtetésére és a német hadiérdekek támogatására. Ezért semmiképpen nem járultak

hozzá egy kizárólagosan nyilaspárttagokból álló kormány megalakításához.

Szálasi kénytelen volt beleegyezni abba, hogy az 1944. október 15-én német fegyveres támogatással végrehajtott államcsíny után megalakuljon a kormányzótanács, továbbá a kormány ugyan nyilaskeresztes többségû, viszont koalíciós színezetû legyen, így megtartotta tárcáját több MÉP-tag, a németek számára kulcsfontosságú gazdasági szakemberek, és helyet kapott az MNSZP is. Rajniss október 16-án kelt kinevezéssel tagja lett a kormányzótanácsnak, valamint vallás- és közoktatásügyi miniszterként a kormánynak is. Úgy tekintették õt mindkét testületben, mint az MMP képviselõjét. Rajniss maga is így fogta fel megbízatását. Imrédynek azonban, ahogyan késõbb kiderült, fenntartásai voltak utódja szereplésével kapcsolatban. "Mi nem is tekintettük az október 15-i kormányt olyannak, mint amiben a mi pártunk részt vesz" - mondotta Rajniss perének "népbíróság"-i tárgyalásán. Rajniss ellenvetésére, miszerint az MMP képviselõcsoportja Imrédy távollétében ugyan, de a kérdéses idõben rendszeresen ülésezett, s nem hangzott el kifogás a tárcavállalás ellen, Imrédy, aki nyilván az adott helyzetben nem akarta Rajnissnak, a vádlottnak a helyzetét nehezíteni, csupán ennyit jegyzett meg: "A pártképviseletrõl közöttünk nem esett szó."

Nem sok idõbe tellett, amíg 1944-1945 fordulóján Rajniss maga is rájött arra, hogy a tisztségei hangzatosak ugyan, de a Szálasi-féle struktúrában kétes értékûek, tényleges hatalmat nem jelentenek. A kormányzótanácsról már szinte a megalakulása másnapján kiderült, hogy a nemzetvezetõ a háromtagú szervnek semmiféle lapot nem oszt a kormányzatban, soha nem hívja össze, létezését egyszerûen negligálja.

Rajniss kultuszminiszteri mûködését egy olyan epizód vezette be, amelynek semmi köze nem volt a tárca ügyköréhez, viszont szinte megelõlegezte a további összetûzéseket. Október 18-án, amikor átvette a hivatalát, tudomására hozták, hogy a minisztériumba kirendelt nyilas pártmegbízott utasítására több tisztviselõt fogva tartanak az épület pincéjében. A miniszter közölte a pártmegbízottal, hogy amíg a munkatársait szabadlábra nem helyezik, nem hajlandó hivatalában tartózkodni, és távozott. A tisztviselõket ugyan elengedték, de Gál Csaba nyilas személyügyi kormánybiztos intézkedésére "tartósan szabadságolták" õket, vagyis gyakorlatilag kitették az állásukból. Nyilván ez az eset, egyéb ügyek mellett, hozzájárult ahhoz, hogy Rajniss már minisztersége kezdetén "lelki válságba került", s az lett a kérdés "már egy hét múlva, hogy kimenni vagy benn maradni". Ehhez képest elég sokáig mûködött miniszterként, jóllehet szinte állandó konfliktusban állott Szálasival. Korántsem arról volt szó, hogy Rajniss ellenezte volna a háború folytatását, a végsõkig való kitartást Németország oldalán. Nem értett egyet azonban a nyilas hatalomgyakorlás módszereivel, amelyekrõl úgy vélte, nem férnek össze az úri normákkal és sértik Magyarország reputációját. Még kevésbé tudta elfogadni a Szálasi-uralom társadalmi tartalmát. Rajniss 1935-1936-tól ádáz hadjáratot folytatott cikkeiben és más megnyilatkozásaiban a konzervatív elit ellen, s 1944. március 19-e után is ennek a hatalomba való visszatérését tekintette a legfõbb veszélynek. "Bethlen István gróf konszolidációs korszakának kísértõ szellemét vissza kell zavarni a rejtekhelyére, hogy ott pincézzen, ahová való, s ne zavarja a nemzet életvédõ erõfeszítését." - írta 1944 nyarán. Rajniss az állandóan hirdetett nagy "õrségváltást" úgy képzelte, hogy a keresztény úri középosztály veszi át a politikai és gazdasági hatalmat.

Október 15-e után viszont hamarosan kiderült, hogy a nyilas kormány teret enged az eddig a társadalom perifériáján tengõdõ kispolgárságnak és a proletariátusnak. S mindezt nem egyszerûen háborús, hanem közvetlen ostrom- és frontviszonyok között, amikor az állam szétesõben van és a mindinkább szûkülõ felségterületén sem képes a rendet fenntartani.

Rajniss a nemzetvezetõvel az 1945. február 23-i koronatanácson lezajlott utolsó összecsapást követõen végleg elszánta magát a lemondásra, s némi huzavona után március 7-én megkapta Szálasi-tól a hivatalos felmentést.

Rajniss személye, politikai és újságírói tevékenysége, a nyilas kormányból való kései, az összeomlást alig több mint egy hónappal megelõzõ kiválása ellenére, elválaszthatatlanul és teljesen összefonódott a szélsõségesen németbarát, nemzetiszocialista áramlattal. Sõt ennek egyik vezetõ, meghatározó jelentõségû eszmehirdetõje és különösen jelentõs politikusa volt. Így "érthetõ", hogy a neve ott szerepelt 1945 nyarán a "háborús bûnösök" elsõ listáján, többek között Szálasi Ferenccel, Vájna Gáborral, Endre Lászlóval és Imrédy Bélával egy sorban.

Rajniss Ferenc pere 1945. november 28.-december 7. között zajlott le a budapesti "népbíróság" elõtt. "Háborús és népellenes bûntettekért" kötél általi halálra ítélték. Másodfokon a Népbíróságok Országos Tanácsa 1946. február 28-án jóváhagyta az elsõ bíróság ítéletét és szótöbbséggel úgy döntött, hogy nem ajánlja õt kegyelemre. A köztársasági elnök 1946. március 9-én kegyelembõl engedélyezte, hogy a halálos ítéletet nem kötél, hanem golyó által hajtsák végre. Rajniss Ferencet 1946. március 12-én végezte ki a Magyarországon 1945 után 45 évig a hatalmat mindvégig idegen segítséggel bitorló nemzetellenes, idegenszellemû terrorrendszer golyója.

Az értelmiség nemzetpolitikai szerepe és helye

(Rajniss Ferenc elõadása - 1931)

...A társadalmakat egy, még körvonalaiban is csak sejtésszerûen ismert gyors evolúció láza remegteti s a hirtelen jött új feladatok megoldására az intelligencia mindenütt régi nevelésének gyönge fegyverzetében áll a porondon.

Kétségtelen dolog, hogy az intelligencia, a társadalmak gyors átalakulása következtében, s Önhibáján kívül, ma kisebb funkcionális erõvel és iniciatívával rendelkezik, mint a múltban, amelynek megállapodott viszonyaihoz már ifjú korában hozzánevelték. Ez a funkcionális értékcsökkenés a gazdasági törvények erejével realizálódott az intelligencia különbözõ rétegeinek jövedelmében, s ha igazságosak akarunk lenni, akkor be kell ismernünk, hogy az intelligencia jövedelemcsökkenésének egy bizonyos hányada az új funkcionális megerõsödés idõpontjáig feltétlenül jogosult.

Ennek az általános tételnek alapján ténynek kell elismerjük, hazai viszonylatainkban is, hogy a magyar intelligencia ma nem képes betölteni újszerû nemzetpolitikai feladatát, s a változott viszonyokból származott tehetetlensége csak akkor szûnik meg, ha a kollektív szellemi és anyagi önsegély organizált erõit korszerû formákban ki tudja termelni magából.

Európában, a világháború óta, az intelligencia gazdasági és kulturális szervezkedése a társadalmi mozgalmak egy kevéssé ismert, de jövõ kihatásaiban felbecsülhetetlenül fontos, új irányzatát képezi. A professzionális szervezetek minden országban megerõsödtek, s ezeknek az organizációknak a vezetõség demokratikusabb kiválasztása és a szabad véleménynyilvánítás növekvõ ereje friss, lendületes cselekvõképességet biztosított. Az intelligencia professzionális szervezkedésében a köztisztviselõk mozgalma érdemli meg a legnagyobb figyelmet. Az európai államokban, a központi államhatalom abnormális mindenhatósága, az állami feladatok megnövekedése és a bürokrácia veszedelme minden országban rákényszerítené a köztisztviselõket arra, hogy érdekeiket és jogaikat saját szervezeteik kiépítésével védjék meg, s új feladataik megoldásához az önképzés és a

tudományos nevelés irányítását is maguk iparkodjanak meghatározni.

... Nálunk, sajnos, még nem jelentkezik ez az új irányzat. Minket nem hajt a történelmi tatár. Szellemileg álló nemzet vagyunk, egyéni uraskodással, úri kultúrával és laikus álláshalmozással megáldottan. Állunk - mert nem vesszük fel az érintkezést a tényekkel és tudományokkal meggazdagodott korszellemmel; urak vagyunk, mert nálunk minden könyvtárt és múzeumot akkor zárnak be, amikor az intellektuális munkás a munkahelyét elhagyhatja; állást halmoztatunk, mert még nem tudjuk, hogy egyetlen magas állás igazán szakszerû betöltése is meghaladja a legtöbb álláshalmozó egyén képességeit.

Az álláshalmozások ellen nem is a mértéktelen anyagi javadalmazások, hanem a szakszerûtlen, a felületes, laikus munkateljesítmények miatt kellene tiltakozni. A nemzeti jövedelembõl kitartott álláshalmozóknak az a legnagyobb bûnük, hogy a fél, vagy sokszor a harminchatod kézzel és aggyal végzett balkáni rablógazdálkodás szellemét honosítják meg ebben a szerencsétlen országban. Nálunk nincs atmoszféra a szakszerû szellemi munka megbecsüléséhez és fejlesztéséhez. A háború elõtti úri Magyarország szelleme valami hetyke, falusiasán parancsoló és engedelmeskedõ romantikái felejtett még a csatornázási ügyosztályok irodáiban is, s a mi fájdalmas, magyar nosztalgiánk a föld után még azokat a városi vezetõ embereket is a pacsirtáról szónokoltatja, akiknek szépségkeresése, a rendezett utcák, egészséges gyárak, mûhelyek és lakások konstrukcióiban kellene megtermékenyüljön. A magyar intelligenciát nem érdekli kollektív, osztályos problémáinak megoldási lehetõsége; a magyar intelligencia nem él kollektív életet, s a rikító elkülönülés következtében minden akcióból hiányzik a tömeg, a vonal, az egység, az ösztönös bajtársiasság és a belsõ demokrácia.

Nálunk nincsenek szellemi munkaközösségek - nálunk minden kérdésnek egy-egy patentírozott, bevett és elismert szaktekintélye van, s ezek az egyek féltékenyen vigyáznak arra, hogy valamelyik meggondolatlan 45 éves ifjú magát második szaktekintélynek fel ne tornázza. Ahol száz szakembernek való munka vár elvégzésre s ahol a munka száz éve nyugszik, ott el terpeszkedve ül az egy szakértõ, s fakír mozdulatlansággal takarja el mindenki elõl a napot, holdat és a csillagokat. A terjedõ szellemi szürkeségnek egyik végzetes okát látom ebben a kiválasztott egyénekre épített tudományos és szervezeti politikában s ha ez a rendszer még sokáig érvényben marad, a magyar intelligencia egyes tagjait csak az egyéni adósságok közötti különbség, az új kölcsönök felhajtására vagy a régi tartozások rendezésére fordított individuális leleményesség alapján lehet majd egymástól megkülönböztetni. A bevett és elismert filozófia szerint a szellem ragyogását az anyagi hiányok nem homályosítják el. Van kultúra és van civilizáció, így tanítják a professzorok, s a kettõnek kevés köze van egymáshoz.

Szerény személyem õszinte híve az ipari civilizációnak s én hiszem, hogy az emberi méltóság s szellemünk megáradása a jó, a szép és az erkölcsös örök partjai felé, anyagi elõfeltételek forrásaiból táplálkozik. A hõsök kivételt képezhetnek, a tömegek azonban a törvényt alkotják - s ennek az igazságnak alapján a magyar intelligencia jelenlegi nyomorúságát és eladósodását szellemi szempontból is katasztrofálisnak tartom. A magyar intelligencia, becslésem szerint, kb. kétszázmillió pengõ pénz és áruhitel súlya alatt roskadozik. A magyar kereskedelem utolsó mentségnek az intelligenciát húzta be a részletfizetés csalóka kedvezményeibe s igen nagy kérdés, hogy mi lesz a kereskedelemmel, ha az intelligencia vásárlóerejét is áruhitel formájában elõre és végleg szaturálja.

És ki tudja megmondani, hogy az intelligencia veszedelmes eladósodása mit jelent az országnak? Hány ezer intelligens ember veszíti el lelki egyensúlyát, hány embert térít el a gond a szabad, kitartó szellemi munkától, hányan szenvednek lelkiismereti szabadságukban apró anyagi elkötelezettségek ügyes vámszedõitõl? ... Tetézi ezt a bajt, hogy az intelligencia eladósodásának problémájáról nyilvánosan sohasem beszélünk, hogy a rendezés, a kiút nehéz kérdése a közéleti vezetõket nem érdekli, s hogy az intelligencia nem elég szervezett saját problémáját tervszerû gazdasági és társadalmi akciókkal oldani meg. A magyar értelmiség egyelõre csak az átmeneti szegénységre rendezkedett be. Fatális optimizmussal hisznek az emberek valami bekövetkezõ csodában és még azok is, akik aránylag tisztességes vagy jó viszonyok között élhetnének, felfokozott igényeik és túlköltekezésük következtében csodaváróan süllyednek a nyomorú-ság vonalára. A magyar intelligencia hûvösen és józanul be kell rendezze az életét a hosszú lejáratú tisztességes szegénységre, s hatalmas táborának erkölcsi erejével ki kell követelje a vagyon urainak puritán életstílusát is, mert a mi nemzetünk még ma sem ért el történelmi kálváriájának utolsó stációjához!

... Az egyetemek ontják a diplomás embereket, akik egy elsüllyedt világ titkait és holt bölcsességeit hordozzák tarsolyaikban, akiknek "foglalt" felírású szék és íróasztal kell ebben a pokoli felfordulásban, s akik állami gyámkodás nélkül elhervadnak, mint a melegágyi növények, mén finom, élettelen szellemi levegõben nevelkedtek, és az élet durva, vad vihara csontig fagyasztó hidegséggel fütyül az összes finomkodó régi tudományokra. Az új ipari forradalom rendeket kaszál a szürke, az átlagos szellemi munkások tömegében, s nekünk nincs erõnk és akaratunk a kor által követelt olyan modern szakemberek nevelésére, akiknek teremtõ munkája s értéktermelése új lehetõségeket nyitna az átlag szellemi munkások becsületes és hasznos elhelyezkedéséhez.

Határozottan állítom, hogy a magyar kulturális és gazdasági élet ma is felvevõképes, hogy ma is égetõ szükséglet van rendkívüli tudással, speciális képzettségekkel s a mai technikai és szervezeti problémákkal alaposan foglalkozó szakemberekre; csak a szürkékre nincs szükség, csak a szürkék vannak egyelõre túl sokan. A fizikai munka rohamosan mechanizálódik, s ennek a folyamatnak természetes velejárója a mechanizált, az átlag szellemi munka és a standardizált felsõfokú szellemi nevelés csõdje. Két negatívumot nem bír el az emberi társadalom, s ha a fizikai munka pólusát egyre jobban a mechanizált munkafolyamatok rendje uralja, akkor a másik póluson, a szellemi munka pozitív pólusán, a teremtõ értelem, a kezdeményezõ erõ, az átfogó szellemi képességek és az irányító erkölcsi elvek egyre növekvõ és új egyensúlyt biztosító energiáit kell felszabadítani.

A magyar értelmiség szellemének ezt a szükségszerû átformálódását - miként közvetlen anyagi érdekeinek védelmét is - csak a magyar intelligencia rendjének összessége, s összességének közös akarata tudja kisürgetni az idõk dermedt méhébõl; - barátok és szövetségesek nélküli, hosszú küzdelemben. A tõke és munka mai harcaiban a magára hagyott s jobbra-balra rángatott dolgozó intelligencia hûséges szövetségest csak önmagában találhat. Az önsegély, egységes akarat és a szervezett cselekvés az egyetlen kivezetõ út a mai áldatlan helyzetbõl. Minden intelligens embernek, minden értelmi munkásnak szent kötelessége elõsegíteni az intelligencia jobb és korszerûbb szervezeteinek gyors megépítését.

Erõsíteni kell minden meglévõ professzionális szervezetben a belsõ demokráciát s biztosítani a vezetõ személyiségek szabad szelektálását; szervezeteket kell létesítem mindenütt, ahol az egyes foglalkozási ágak még szervezetlenek és dolgozni, küzdeni kell mindannyiunknak a magyar intelligencia átfogó, föderatív szervezetének megteremtése

érdekében: ebben a hármas irányú, de egycélú feladatban látom a közeljövõ legfontosabb munkáját. A magyar intelligencia felfokozott kötelességteljesítés nélkül nem követelhet újabb jogokat, de joga van a maga legfontosabb kérdéseinek megoldását autonóm úton, az intelligencia tömegeinek bevonásával és megszervezésével siettetni.
A szolgálati viszony törvényes biztosítása és a kollektív szerzõdések rendezése; az egységes szolgálati pragmatika; a létminimum törvényes megállapítása; az intelligencia szociális biztosításának teljes autonómiája, úgy az állami tisztviselõknél, mint a magánalkalmazottaknál; az intelligencia autonóm munkaközvetítõ hivatalának megteremtése; a tisztviselõk és szabadfoglalkozásúak lakásügyének állami támogatása és a szervezkedési szabadság tökéletes biztosítása: véleményem szerint ezek volnának a legfõbb aktuális problémák, amelyeknek megoldását csak az intelligencia együttes fellépésével lehet szorgalmazni.

A felfokozott kötelességteljesítés kérdését is felvetettem, de õszinte meggyõzõdésem, hogy ezen a téren az egyének felelõssége teljesen elhanyagolható tényezõ. A közszellem, a magyar munkaszervezetek elmaradottsága s a felsõbb nevelés bénító hiányai lefokozzák és paralizálják az egyéni erõfeszítéseket s ezért a magyar intelligencia szabad kezdeményezõ erejét a szellemi munka racionalizálása és a magyar kultúrpolitika irányítása igényli a legerõsebben.
A szellemi munkafolyamatok intenzív tanulmányozása, a külföldi eredmények vizsgálata és hasznosítása, folyóiratok, szakkönyvtárak, tudományos egyesületek teremtése, a magas rangú szellemi szelekció metódusainak kidolgozása és érvényesítése s a felsõbb oktatás korszerû reformjának kikövetelése a jövõben az öntevékeny magyar intelligencia sok áldozatot és munkát követelõ, de leghálásabb nemzetpolitikai hivatása lesz.

Nem hiszem, hogy ezeket a feladatokat a régi jó idõk visszasírásában kimerült generáció meg tudja oldani. Minden hitem, bizalmam a magyar ifjúság nem méltányolt, de elhasználatlan, nyers erejében van. Az ifjúságé a jövõ a természet parancsa szerint, s ebben a zûrös, fejvesztett világban õk a magyarság fekete võlegényei, akiknek az életörömökbõl csak az öncélú Magyarországért vívott harcok távoli gyõzelmeinek fanatikus hite maradt örökül. Rousseau azt ajánlotta volt egy elmúlott zavaros világban az intelligens ifjúságnak, hogy jövõjük teljes biztosítására két foglalkozást tanuljanak meg: egy szellemi és egy fizikai munkakört egyszerre és egyformán gyakoroljanak. Én azt üzenném az intelligens magyar ifjúság elejének, hogy a magyar jövõ biztosítására két szellemi munkakör betöltésére készüljenek fel.

Legyen az egyik a kiválasztott funkcionális feladat tökéletes betöltésére való szellemi felkészültség s a másik az egyetemes magyar nemzeti kultúra szolgálatának felkészültsége. A szellemi munkamegosztás régi rendjét már úgysem tudjuk helyreállítani. A magyar arisztokrácia egyre kevesebb Keményt, Eötvöst és Széchenyit termel ki magából. A vagyonnal és szabadidõvel rendelkezett történelmi középosztály siralmas bukása óta nem tud kulturális életünk elõharcosa maradni. Kereskedelmünk és iparunk dúsgazdag családjainak intellektuel sarjai csak beteges, degenerált, idegenszerû kultúrvirágokat csempésznek a magyar ég alá. A mai újgazdagoknak a mûveletlenségük és a vásárolható javak habzsoló étvágya tilalmazzák a nemzeti kultúra nagy kérdéseivel való foglalkozást.

Kire marad hát a Széchenyiek öröké? Kik vigyáznak az irányra s a horizontra? Kik végzik el a kis szakmunkák rengetegében az egyensúlyozó, az összefogó és szépítõ munkát? A dolgozó, a mindennapi kenyérért küzdõ magyar értelmiségre vár a nemzeti kultúra mûvelésének feladata is: ezért mondom, hogy a magyar ifjúság kétféle szellemi munkára kell felkészüljön. Követ fog rakni nappal a kõre és esti szabadidejében új célok, új

szépségek mesteri architektúráján fog dolgozni. Megteszi vagy elpusztul, mert ez az óriás kettõs feladat a leszegényedett magyar intelligencia feladata marad és senki más nem tudja és nem is akarja helyette elvégezni. Ennek a jövendõ kettõs feladatnak erkölcsi bázisára helyezem szerény elõadásom minden tételét s az öncélú Magyarország érdekében kérem Önöket, küzdjenek és cselekedjenek azok megvalósításáért!
(A magyar értelmiség válsága. Egyetemi Nyomda. Bp., 1931. 2. kiadás 33-45. p.)

Az 1932-es németországi választások elõtti helyzetrõl

(Rajniss Ferenc tudósítása - 1932. július 18.)
Frankfurt a. M., július 16.
Frankfurt Goethe szellemi dicsõségét ünnepli s az õsi városháza elõtt, szabad téren Goetz von Berlichingent játsszák az éjszaka csodájától s a múlt szépségeitõl megbabonázott emberek elõtt. A középkori lovasok távoli utcákból lovagolnak a színre, az oromzatos régi házak valószínûsítik a széles gesztusokat és az ódon veretû nemes nyelvezetet s a harangszó, mint az isteni elrendelés zokog bele a megkínzott vaskezû hõs szavába, amikor fölordítja a csillagok felé az örök emberi vágyat: Freiheit! A tömeg megmozdul, a múlt és a jelen hirtelen összekapcsolódik az emberek lelkében s most már az üdvösség nélküli küzdelem keserûségével zúgja vissza a hõs felé a német sorstragédia kórusa: Freiheit!...

De szabadság, az nincs. A német belpolitikában fölülkerekedett a szellemi türelmetlenség, a csizmás szoldateszka logika és az utcai csõcselék terrorisztikus akarata. A gyûlések, plakátok, újságok hangja, az érvelés módszere s a politikai akciók iránya gyorsan elfelejtetik az emberrel, hogy a legõsibb egyetemek s a legszárazabb filozófiák földjén kóborog. A Goethe-ház elõtt haragosvörös plakát rikít:
Politikai gyilkosság!

A frankfurti rendõrfõnök 300 márkát ígér a nyomravezetõnek. A választási plakátokon a pártok a német nyelv minden lehetõségének kimerítésével szidalmazzák egymást. A hitlerista plakátok szerint a szociáldemokrata vezérek vederbõl nyelik a pezsgõt, kanállal falják a kaviárt, csalnak, lopnak és hazát árulnak. A kommunisták választási üzenete viszont azt állítja, hogy a hitleristák cselekszik mindezen épületes dolgokat s ráadásul lopott pénzekbõl vásárolják a barna ingeket és a dobokat.
"Vörös banditák" - "barna banditák", - ez a plakátcímzés már erõtlen agitációnak, finomkodásnak látszik a piszkos támadások zuhatagában. Bárhová megy az ember, mindenütt ugyanazt látja, ugyanazt hallja. Vezényszó, pattogás, katonazene, szidalmak, üvöltés, ígéretek és legalább 20 pfennig szigorú bevasalása a gyûléseken, valószínûleg politikai fényûzési adó címén. Az utca beszél a legértelmesebben: a robogó rendõrautók, a sziréna-bugás, a rohanó sápadt emberek s a megtelt mentõkocsik. A jobb- és baloldali lapok mindennap elesett hõsöket ünnepelnek: szíven szúrt bajtársakat, söröskancsóval agyoncsapott híveket s 17 éves, halálra rugdalt gyerekeket... Összeütközés, verekedés, lövöldözés, halál mindenfelé, és ezt a barbár eldurvulást lehetetlen az egyik vagy a másik párt számlájára írni. A közélet beteg, az utca dirigál...

Munkanélküliség, kamaszjog és egyenruhaláz - ez a mai Németország hármas betegsége. A kórság természetesen a békeszerzõdés és a világkrízis rettentõ nyomorúságából származott, de a jelentkezési forma mégis tipikusan német. 400 000 ember csavarog, az ég a takarójuk, a menedékház az ünnepük s az útszéli gyümölcsfa a terített asztaluk. De 6-7 millió ember mégsem mehet el így "nyaralni". Ez az óriási munka nélküli tömeg napról napra riadtabban érzi, hogy az éhezés, a nyomorúság konszolidálódik, hogy az új

munkalehetõség hiú álom. A munkanélküliek kétségbeesett hadserege viharzik jobbra-balra a szélsõséges politikai pártok között! Oda megy, ahová a sorsa és a reménye hajtja, ahol kap vagy kaphat valamit, de ez a tömeg, bús életének determináltságával, mindkét oldalon csak a gyilkolásra kész, elszánt eszköz. Minden forradalom és minden diktatúra Európában csak a munkanélküliség áldozatainak artikulálatlan, félelmetes szürke seregére támaszkodhat.

A második ok, amit kamaszjognak nevezek, a weimari demokrácia legsúlyosabb baklövésébõl származik. A német alkotmány szerint szavazati joga van minden német állampolgárnak, aki a választás napján a 20. életévét betöltötte. Július 31-én kerek egymillióval lesz több fiatalkorú választó, mint az utolsó választáson, és a szélsõséges pártok a legkegyetlenebb harcot ezért a kamaszmillióért folytatják. A munkanélküliség a fiatalokat sújtja a legerõsebben. A fanatizmus, az iskolázatlan politikai romantika, a durvaság, az ököljog, a rágalmazás, a fenegyerekeskedés és a katonásdi a fiatalságra ragad legjobban. A politikai gyûléseket és fölvonulásokat a 10-25 évesek óriási tábora dominálja. Sivító cérnahangok, zászlókba csavart süldõ leányok, rohamszíjas sihederek adják az alaphangot és a formát az összes szélsõséges pártokban. A képeslapok tele vannak "A legfiatalabb hitlerista", "A legfiatalabb vörös harcos": - egyformán pufók 5-6 éves gyerekek képeivel. A húszévesek tábora élesen határolt külön lelkiséggel, gesztusokkal, ruházkodási, viselkedési divattal megáldottan vagy megverten, egyforma kedvteléssel, egyirányú vágyakkal és hajszálra egyezõ politikai tudatlansággal vesz részt a jobb- és baloldali mozgalmakban.

Az egyenruhaláz a gyöngéd kapocs a háborús és a háború utáni nemzedék között. A szélsõséges politikai pártok militarizálása elpusztította, megölte a szabad politikai fejlõdés lehetõségeit. A parlamentarizmus és a militáns politikai szervezet a tûz és a víz ellentétét jelenti s ahol a kétféle szervezeti forma a politikában egyenjogúságot kap - ott csak a parlament veszíthet.

E forradalmi jelenségek, a durvaság és a vérontás megpróbáltatásai közepette milyen eredményeket hozhat a német választás? Hindenburg rejtelmesen hallgat. A Papen-kormánynak nincs pártja, tehát ha az alkotmány mellett marad a birodalom, akkor Papen-nek július 31-én távoznia kell. A centrum nyugodtan, kimérten készül a választásra, de a döntõ szó csak akkor illetné meg, ha Hitlerékkel fuzionálna. A nemzetiszocialisták döntõ harcra készülnek. 1930-ban az összes szavazatok 18,3%-át kapták. Az 1930-31-es választásokon 32,7%-ra javították az átlageredményt s azt 1932-ben 36,6%-ra emelték.

Ha az 1932-es erõmegoszlás arányszámai ezen a választáson is megmaradnak, akkor a parlamenti uralom teljes csõdbe kerülne. Mégis a jobboldal teljes gyõzelme lehetetlenség! A nemzetiszocialisták legföljebb a szavazatok 40-42%-ára számíthatnak, s ez éppen elég arra, hogy a centrum és a szociáldemokrata párt koalícióját lehetetlenné tegyék. Valószínûnek látszik azonban, hogy a választáson a szocialisták megerõsödnek - a kommunisták rovására. Brüning és Hitler koalíciója megmenthetné a helyzetet, de a koalíció lehetõsége igen csekély. A centrum jobbszárnya még mindig ennek az egyedül lehetséges alkotmányos megoldásnak elõkészítésén fáradozik, s a szociáldemokrata párt is titkos szimpátiával kíséri a hesseni tárgyalásokat, mert saját tapasztalatából tudja, hogy a centrum, éppen a katolikus érdekek védelme miatt, az alkotmányos parlamenti útról lelépni sohasem fog. Ha nem sikerül a koalíció, - akkor nincs más hátra, mint a nemzetgyûlés összehívása vagy a diktatúra. Mindkettõ egy csapásra a birodalmi hadsereg erejét és a császárság restaurálásának gondolatát állítja az elõtérbe. A hadsereg fegyelmezett és Schleicher tábornok parancsainak föltétlenül engedelmeskedik. Hitler nem

juthat uralomra. Hitler elõkészíthet valamit. Hitlert fölhasználhatják a viharok fölidézésére, de föltétlen uralomra semmi körülmények között nem kerülhet, még akkor sem, ha a parlamenti többséget megszerezné - ami a lehetetlenséggel határos.
(A Reggel. 1932. július 18. 5-6. p.)

Az ausztriai helyzet 1933-ban

(Rajniss Ferenc bécsi tudósítása - 1933. június 6.)
Bécs, június 4.

(A Reggel kiküldött tudósítójától.) Ausztria meggyötört testére óriás erejû villamos feszültséget kapcsolt a történelem. A Dollfuss-kormány szabadságharca a kommunizmus és a nemzeti szocializmus ellen pünkösd hetében döntõ stádiumba jutott. A horogkeresztes Németországot ugyanis az anschluss kudarca meghökkentette, de ki nem ábrándította és teljes erõvel folytatja Ausztriában agitációját. Osztrák hivatalos körök szerint pénz, ígéret, fegyver, politikai ügynökök, agitátorok és röpiratok özönét zúdítják Hitlerek napról napra az osztrák tartományokra. A Harmadik Birodalom lezárta a határt, megbénította az osztrák idegenforgalmat, más országokon át bonyolítják le árukereskedelmét, kitessékeli az osztrák munkanélkülieket és rohamot indított Párizsban és Zürichben a testvérnép valutája ellen.

Ez a rideg és kegyetlen támadó hadjárat felébresztette az osztrák öntudatot és a Dollfuss-kormány határozott állásfoglalása az eddig földalatti harcot nyílt terepre vitte át. A "Heil Hitler" kiáltásra a "Heil Österreich" a tömegek visszhangja. Dollfuss, Vaugoin, Schuschnigg és Strahemberg vezetése alatt egy hét óta szervezik a Vaterländische front táborát és ma már több mint százezer tagja van a szabadság és függetlenség pártok feletti szervezeteinek. A Dollfuss-kormány felvette a harcot a Harmadik Birodalom ellen!

Az osztrákok nem tagadják meg a német testvériséget, de elvetik a horogkeresztet mint a németség szimbólumát és csak egy lehiggadt, megállapodott, életképesnek bizonyult Németországgal akarnak tárgyalni a jövõrõl - évek múlva... A harc megindult az öncélú Ausztriáért s a kormány többé nem hajlandó defenzívába vonulni. Minden órájuk lázas cselekvés! A Heimwehr hivatalos védõrség lett. Segédrendõri csapatokat szerveznek mindenütt.
Innsbruckban kihirdették az ostromállapotot. A veszélyeztetett vidékekre tábornok-kormánybiztosok kerülnek. Házkutatásokat tartanak, kiutasítják a tüntetõ birodalmi német diákokat, újra felesketik a tisztviselõdet, megrendszabályozzák a középiskolákat és az egyetemeket s tarsolyban tartogatják a végsõ szükségrendeletek szövegét...

Azért utaztam Bécsbe, hogy pünkösd hetének lázas feszültségében megkérdezzem az osztrák kormány és közélet vezetõ egyéniségeit, hogy mi a véleményük az osztrák-magyar viszony jövõ alakulásáról? Sorskérdése ez a magyarságnak is, mert a politikai ópiumszívók tunya, elaggott jelszava, hogy "az idõ nekünk dolgozik", már a politikai vakok számára is megbukott. Fel kell vetni végre a döntõ kérdést: mi lesz velünk, ha az osztrákok szabadságharca megbukik, s a germán határ Hegyeshalomig szalad... ? És mi lesz velünk, ha Ausztria megõrzi függetlenségét s mi a kívánatos zöld asztal nélkül tovább üldögélünk az Oroszországnak bizalmat szavazó kisantant árnyékában és tovább bízunk az idõben, a csõdbe jutott leszerelési konferenciában s a denaturált négyhatalmi szerzõdésben? Politikát csinálni a kormány feladata, de a megelõzõ, õszinte gazdasági,

kulturális és lelki kapcsolatok megerõsítéséért a közvélemény erejével kell síkraszállni, mindkét országban!...
(A Reggel. 1933. 6. 1-3. p.)

A reformnemzedék feladata

Rajniss Ferenc röpirata. Reformnemzedék-1935
I.
A természet rendje szerint a nemzetek életének fejlõdési vonalán korok és nemzedékek váltogatják egymást. Minden korszaknak megvan a maga elhivatott, sorbeli nemzedéke, amelynek meggyõzõdésében és cselekvésében a korszellem a sors erejével érvényesül. Az egymást felváltó politikai nemzedékek reális uralmi rendszerében mindig bent foglaltatnak a múlt és jövõ képletei, de minden szilárd és tettre képes kormányzat csak a saját koreszméiben összeforrott egyazon nemzedékre alapozható. Széchenyi István reformkorszaka óta három liberális nemzedék uralmát élte át a magyarság, s a negyedik nemzedék felelõsségteljes politikai öröksége - most nyílik meg.
Ez a nemzedék senkit sem okol a múltért. A liberalizmusban, mint történelmi erõben, a XIX. század kiteljesedését látja. A jelen korszakot átmeneti vajúdó idõknek tekinti, és saját feladatának tartja a magyarság állami, gazdasági, társadalmi és szellemi létformáinak a XX. század követelményeihez való alakítását.

E reformnemzedék politikai bölcseletében tudatosan ragaszkodik a magyarság fogalmához, mert meggyõzõdése, hogy az ideiglenes állami határoktól függetlenül a magyar nemzet a nagy világban annyit ér, amennyi magyar erõt és magyar értéket az európai létküzdelemben összefogni és hasznosítani tud. Sem az államjogban, sem a kultúrában nem ismerjük el fajtánk mesterséges, trianoni szétszaggatottságát, s az együvé tartozást mint Örök valóságot hordozzuk vérünkben.

A reformnemzedék feladata határozott és szünettelen evolúciós úton biztosítani a magyarság megmaradását, fejlõdését, s közös államterületekbe való egységesítését az új Európában, s ez a történelmi feladat pártállásra való tekintet nélkül generációs öntudatot, összetartást, a közösségi szellem erõteljes kifejlesztését és a legfõbb nemzetpolitikai célokban a fegyelmezett, feltétlen megegyezést követeli a reformnemzedék minden öntudatos tagjától!

II.
A reformnemzedék élén az a korosztály áll, amely életszemléletét, politikai vágyait és cselekvõ akaratát a világháborúban szerezte mint elsõ harcvonala a magyar hadseregnek. Ez a réteg volt a magyar ellenforradalom cselekvõ, fiatal teste, ez a réteg szenvedte meg legjobban a "konszolidációs" átalakulást s ez ölelte magához szellemileg az utána következõ fiatalabb korosztályokat. A háborús nemzedéknek, az ellenforradalmi csapatoknak, az egyetemi zászlóaljaknak, a bajtársi szervezeteknek, s a fiatalság jobboldali alakulatainak, társaságainak, a blokkok és szövetségek sûrû hálózatának kifejezett, egyirányú világnézete volt és van: a keresztény nemzeti gondolat s az európai magyar típusának szeretete. Ez az erkölcsi és szellemi irányzat a reformnemzedék jövõbeli aktivitásának is legfõbb útmutatója marad.

A reformnemzedék a százfelé elaprózott s szükségképpen meddõnek maradt generációs törekvések helyett elérkezettnek látja az idõt hatalmas tömegeinek összefogására és a pozitív építõmunka megkezdésére. Magyarország külsõ és belsõ politikájának eseményei

éberségre intenek! A magyar választópolgárság 60 százaléka a reformnemzedék által képviselt korosztályokba tartozik. Az idõ értünk jött és mi beérkeztünk az idõbe: felébreszteni korosztályunkban a politikai lelkiismeretet és akaratot. A cselekvés órájában a reformnemzedék legöntudatosabb harcos rétegéhez fordulunk, de hívjuk magunk közé a csalódottakat, a félreállítottakat s a nehéz küzdelmeket távolról szemlélõ bajtársainkat is, lobogót feszíteni újra a szeleknek és hinni, akarni generációs elhivatottságunk erejét és diadalát.

III.

Mit kíván a reformnemzedék ?

A generációs törekvéseknek a lelkünk mélyén megbecsült múltja és tradíciója van. A katonanemzedék fegyelmével s a magyar ellenforradalom eredeti, nagy céljainak akarásával, a politikai mezõny jobb oldalán állunk - kertelés, alkudozás nélkül. A magyar reformkorszak sikere érdekében kívánjuk a megújhodott jobboldali front teljes kialakulását. A reformnemzedék tagjaitól politikai aktivitást kíván, a jobboldali pártok támogatását, munkát, összetartást és komoly felkészülést a döntõ eseményekre. A reformnemzedék szellemi frontot épít, akarati egységet alkot. Szembeszáll minden törekvéssel, mely céltudatos jövõjét veszélyezteti s megsegít minden erõt, amely a reformkorszak céljait Õszintén szolgálja.

A reformnemzedék a generációs mozgalom céljának megfelelõen nem közöl részletekbe menõ politikai programot, csak politikai irányelveket állít fel szellemi és akarati tevékenységének meghatározására. A reformnemzedék részletesen kidolgozott programjáért a küzdelmet saját folyóiratában indítja meg, a következõ változtathatatlan irányelvek alapján:

1.) A nemzeti munkaállam kiépítése

A reformnemzedék munkaállamot akar! A tiszteletben tartott magyar alkotmány kereteit az egész világ államszervezeti fejlõdésének megfelelõen, a termelõ szellemi és anyagi munka elsõbbségi jogának elismertetésével és reformáló, korszerû törvényeivel akarjuk kitölteni. Az új Európában egészséges államszervezet, gazdasági élet, összetartó nemzeti erkölcs és kultúra csak a munkajogra épülhet. A munka az egyén joga, miként a tisztességes bér, a fizetés és a jövedelem is. A termelõ munkajogán kívánjuk az országos pénzügyi rendszer s a gazdasági politika szerves reformját, az érdekképviseletek teljes kiépítését s a termelési ágak összhangjának megteremtését, az állam irányító, tervszerû beavatkozásának erejével. A szellemi és a fizikai munka érték szerinti megbecsülésében elválasztó korlátokat felállítani nem lehet és nem szabad. A dolgozó ember legyen az alkotmány birtokosa és hordozója. A dolgozók egyenlõjogai érvényesüljenek a politikai életben is. Ezért kívánjuk feltétlenül a becsületes titkos választójogot mint a parlamenti pilléreken nyugvó nemzeti munkaállam politikai erkölcsének biztosítékát.

2.) Keresztény magyar országlás

A magyar földön a keresztény magyar életfelfogás uralkodjék. A modern országlás fogalma nemcsak az államhatalmat, hanem a közgazdasági élet, a sajtó és a társadalmi mozgalmak minden területét átfogja és a reformnemzedék a keresztény magyar országlás szellemének egyetemes uralmát kívánja.

3.) Országrendezés

A magyar munkaállam kifejlésének legnagyobb akadálya az országnak mint termelõegységnek rendezetlensége. A világvárosi Budapest és a kis mezõvárosok, a betonutak és a sártengerek, a csatornázott városrészek és az elhanyagolt falvak, a fogyasztóképesség és a belsõ forgalom aránytalanságai megakadályozzák az ország összhangzó fejlõdésének lehetõségét. A magyar nép és a fold kincseinek okszerû kihasználása, az anyagi termelés fokozása és a munkanélküliség megszüntetése csak olyan országrendezési tervalapján biztosítható, amely hosszabb idõszakra elõre meghatározza a legfontosabb teendõk értékbeli sorrendjét. Az országrendezés szellemi munkálatainak intézményes megindítását azonnali szükségletnek tartjuk.

4.) Birtokpolitika

A reformnemzedék nem ismer különálló mezõgazdasági problémákat. A magyar föld nem lehet az ingó tõke függvénye; a föld népesedési, nemzetpolitikai és termelési feladatok közös megoldására való. Az erõs, független parasztbirtok típusának túlnyomósága a végsõ nemzetpolitikai cél! A hitbizományi reform, a tagosítás és telepítés kérdései birtokpolitikai kérdések és megoldásukban az elsõ és legfontosabb cél élõ embersövényt építeni az összes magyar határokra a védelem és a terjeszkedés nemzeti céljai érdekében. Birtokpolitikai szempontokból az ország messze elmaradt Európa mögött, s a reformnemzedék éppen ezért az ésszerû, a termelés és a népi politika szolgálatában álló birtokpolitikai reformokat szívvel-lélekkel támogatja. Meggyõzõdésünk szerint a lendületes telepítési politikát a magánjogi érdekek sérelme nélkül is a legrövidebb idõ alatt meg lehet indítani. A közületek birtokában levõ földek felhasználása, a földben kirótt progresszív örökösödési adó bevezetése s az adóhátralékok földben történõ kiegyenlítésének törvényesítése utat nyithatnak a telepítési tervek fokozatos megvalósítására.

5.) Középréteg-politika

A magyar társadalom aránytalan tagozódása az örökös gyengeség állapotával fenyegeti a nemzetet. Nagybirtokosok és nincstelenek, nagybirtokosok és ipari kontárok, magas rangú tisztviselõk és napidíjasok, nagy mûveltségû kis rétegek és mûveltségében elhanyagolt tömegek adják össze a magyar társadalmat, amelynek két vége van csupán, erõteljes középréteg nélkül. Ez a beteg állapot a közösségi élet minden területén a középréteg fejlesztésére irányuló nemzetakarat munkáját kívánja. A nemzeti jövedelemmegoszlásban, a vállalkozók, tõkések, birtokosok, tisztviselõk és munkások foglalkozási és kereseti rétegzõdésében, a közéletben és a kultúrában egyaránt a középréteg kiterjesztésének akaratát kell a nemzetpolitika homlokterébe állítani, mert megizmosodott középcsoportok nélkül nem lehet békét, tartós rendet és nemzeti öntudatot biztosítani. A középréteg-politika a reformnemzedék visszaszorított rétegeinek méltányos elhelyezését és felhasználását is a legjobban szolgálja.

6.) Népvédelem

A szociálpolitika összes szétesõ intézményeit a magyar népvédelmi szervezet új kereteiben kívánjuk egyesíteni. A nemzettesten belül hiányos, hatástalan és méregdrága a külön osztályokra szabott szociálpolitikai védelem. A népbetegségek pusztítását nem lehet zárt rétegekre alkalmazott társadalombiztosítással leküzdeni. Az anya- és csecsemõvédelem, az ifjúságvédelem, a munkásbiztosítás, a munkanélküliek komoly gondozásának kérdései, a népegészségügyi intézmények és a szegényügy közös és felelõs vezetõség alá tartoznak,

mert a nemzetet nem a részleteredmények, hanem a nemzettest egészsége, munkabírása és szaporodása érdekli. A népvédelmi központ felállítása és átfogó munkateljesítménye érdekében a reformnemzedék minden erejével síkraszáll.

7.) Nemzetvédelem

A külpolitikai tevékenységben és a magyar nemzeti hadsereg erejében a reformnemzedék a népvédelmi munka összefüggõ betetõzését látja. A szociálpolitika, a külpolitika és a hadsereg nemzeti egységbe, népi korrelációba kell hogy kerüljenek egymással. A fegyverkezési egyenjogúság követelése s az elszakított területeken élõ magyarság kisebbségi védelme fokozott mértékben lesz nemzeti cél az olyan munkaállamban, ahol a nemzet minden tagjának egészségére, munkaerejére és emberséges megélhetési körülményeire az országló hatalom lelkiismeretesen vigyáz. A nemzeti hadsereg szeme fénye a reformnemzedéknek és annak honvédelmi céljait saját céljainak vallja.

8.) Kulturális tervgazdálkodás

A reformnemzedék meggyõzõdése szerint a magyar kultúrpolitika mélyreható reformokra szorul, szellemben, formában és célokban egyaránt. Kívánságainkat röviden abba foglalhatjuk össze, hogy miként az anyagi termelésben, úgy a kultúrjavak elõállításában is évtizedes tervre van szükség. A magyar kultúrpolitika legfõbb irányító szerveinek tudniuk kell, hogy mi a szükséglet államvezetési, közigazgatási, technikai, mûszaki, mezõgazdasági s kereskedelmi erõkben s a legnagyobb szeretettel és elõrelátással kell szelektálni a jövõben a legjobb erõket, az elemi iskolák padjaitól kezdõdõen, a legfontosabb nemzetpolitikai tanulmányok folytatására. A kultúra integer része a munkaállamnak és a liberális kultúrpolitika akadályozza és helytelen, pazarló utakra tereli a szükséges szellemi erõk termelését. A reformnemzedék - magyar világnézetének s politikai céljainak megfelelõ új, tervszerû kultúrpolitika szószólója lesz.

9.) Átmeneti nemzedékvédelem

Amíg a reformnemzedék politikája végérvényesen nem érvényesül, kívánjuk és követeljük az ország érdekében a frontharcos nemzedék és a fiatalabb generáció erõteljes, együttes védelmét, a gazdasági krízis és a vajúdó korszak rettenetes csapásaitól. Az állástalanok elhelyezése, a munkanélküliek megsegítése vagy munkába állítása, a legkiválóbbak gyors állami ingyenes átképzése olyan munkaágazatokra, ahol az elhelyezkedés még lehetséges, a szemérmetlen kizsákmányolás megakadályozása és a munkaerõit arányosabb, rövid idõs elosztása a reformnemzedék átmeneti követeléseinek gerincét képezik.

10.) Nyílt front

A reformnemzedék világos és félreérthetetlen célokkal indul küzdelembe. Nincs rejtegetnivalónk, nincs hátsó szándékunk és a tiszta elvi elhatározások becsületességével kívánjuk meg mindenkitõl a nyílt színvallást.
A magyar politikai életnek az a legnagyobb szerencsétlensége, hogy sokan küzdenek benne leeresztett sisakrostéllyal s hamis lobogók alatt. A kompromisszumok, huzavonák s bágyadtra mosott színek helyett kívánjuk a nyílt frontot, a politikai bátorság és harci egyenesség erkölcsének korszakát! A reformnemzedék megjelölte a maga útját. Ki van mellettünk és ki van ellenünk? ... Erre a kérdésre várjuk a nyílt választ és minden velünk érzõ bajtársunkat várjuk a cselekvõ reform táborba!
(Centrum Kiadóvállalat Rt. Bp., 1935. 3-8. p.)

Rajniss Ferenc elsõ felszólalása a képviselõházban

(1935. május 24.)

... A német kérdésben leszögezem azt az álláspontot, hogy a végtelenül megpróbált, sokat szenvedett és megerõsödött Németország az európai revíziós törekvések élén jár. Mi, Magyarország, egy kis nemzet, automatikusan és az igazság nevében kell hogy részesüljünk a jövendõben mindazokban az elõnyökben, amelyeket Németország a nemzetközi fórumokon saját magának ki tud harcolni, ott, ahol Magyarország egyelõre semmit sem tud elérni. A lehetõségeket pedig mi magunktól a Németországgal való barátságos együtt haladásra nem tolhatjuk el semmiféle külön intellektuális filozófiáért és semmiféle faji összetartozásért. Mi igenis sokan vagyunk ebben az országban, akik a németbarátságot, a német-magyar barátságot hirdettük, akiknek ezt kötelességünk volt hirdetni. Méltóztassanak ugyanis visszaemlékezni arra, hogy úgy a magyar sajtó egy részének, mint pedig bizonyos politikai köröknek olyan éles volt az állásfoglalása reánk nem tartozó kérdések miatt Németországgal szemben, hogy az egyensúlyt és az aequilibriumot tartottuk mi, akik Németország pártjára állottunk.

Azóta, amióta egyes lapokban külön rovatokat tartanak ezen a címen: "Mit szól hozzá?" - Németország elleni propagandára. Engedjék meg akkor tehát, hogy mi is megmondjuk, hogy mit szólunk hozzá. Az olasz- és osztrákbarátságot természetesen mindannyian szívesen ismerjük el külpolitikai alaptételnek. Sajnos Európában elképzelhetetlenül veszedelmes katonai szövetségek alakulnak, amelyek bennünket fenyegetnek. Szívesen elismerem és tudom történelmileg, hogy a pánszláv és pángermán veszedelemben áll a magyarság, nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy amikor politikai barátságot hirdetünk, akkor elsõsorban Magyarország érdekeirõl, nem pedig más országok érdekeinek elõmozdításáról beszélünk. Európa azonban ma ezek miatt a paktum-szövetségek miatt és a legutóbbi katonai szövetségek miatt tényleg valóságos puskaporos hordó lett....

A mi nemzeti mérlegünkben nem az a fontos, hogy 15 esztendõ múlva mi lesz, hanem az az óriási kérdés, hogy egy vagy két esztendõ múlva, ha Európában robbanásra kerül a sor, ez az amúgy is megcsonkított, amúgy is megnyomorított Magyarország hogy és mint tudja a helyét megállni. Nekünk akkor sem szabad hogy végünk legyen. Ezért kívánjuk mi valóban és szívünk szerint - nem csalással, ahogyan egyesek mondották és állították - az egész magyar nép védelmének organikus kiépítését. Ezért nem óhajtunk semmiféle igazságtalanságot eltûrni a gyengékkel szemben, mert bennünk õszintén és belülrõl, érdektelenül törte fel az a mozgalom, amelynek célja volt: megújítani valami úton-módon ezt a társadalmat, amely aránytalanságában és elmaradottságában nem rendelkezik elég kohéziós erõvel önmaga védelmére.

Mint egyetlenegy reformnemzedékes képviselõ a parlamentben ... kötelességemnek tartom nem a képviselõknek védelmében és nem saját védelmemben, hanem a mozgalomnak a tíz- és tízezer magyar intelligens és értelmes bajtársamnak nevében felszólalni, akik ebben a mozgalomban komolyan és becsületesen hittek és programja mellett kitartottak. A reformnemzedék név alatt az a frontot járt fiatalabb, de nem fiatal politikai generáció iparkodott összeverõdni, amely az utóbbi 12 évben az összes magyar ifjúsági mozgalmakban vezetõ szerepet játszott, akiknek jobboldali világnézetük volt és akik becsületesen végigellenezték az egész Bethlen-korszakot. Önzéssel azért nem vádolhattak volna meg bennünket, mert a 10 hosszú konszolidációs esztendõ alatt sokkal jobb volt bent, mint kint. Mi pedig kint voltunk az egész idõ alatt. A vezetõk és a szétszórt egyesületek az elmúlt esztendõ végén egyesültek éspedig a titkos szavazati jog jegyében.

Mi nem választási küzdelemre tömörültünk, hanem tömörültünk küzdelemre, a titkos szavazati jog érdekében. Errõl mindenki, aki a reformnemzedék programjával tisztában van vagy tisztába akar jönni, meggyõzõdhetik. Mi nem voltunk soha párt, mi egy jobboldali mozgalom voltunk, amelyben kötelezték tagjainkat, hogy vagy a nemzeti egységben, vagy a keresztény pártban, vagy a független kisgazdapártban aktív munkát végezzenek. Mi becsületesen és õszintén hittünk egy jobboldali front kialakítása lehetõségében és mi hidat akartunk építeni a fiatalokon át ehhez a jobboldali fronthoz. Társadalmi programunkat elkészítettük és higgyék el, szívesen vártunk volna munkában és küzdelemben még két esztendõt, a választások kiírásáig. A választás azonban nekünk éppen úgy tégla módjára esett a fejünkre, mint az igen t. ellenzéknek. Elvi különbség nálunk nem volt, mert célkitûzésünk, hogy ezt a három jobboldali pártot összehozzuk, elmosta a közöttünk lévõ különbségeket, s ezért mindegy volt az, hogy ki hol indulhat ebben a hirtelen bekövetkezett választási küzdelemben; mindegy volt és nem tehetünk arról, hogy a legtöbb embert Gömbös Gyula miniszterelnök indította a fiatalok közül ...

[Én] egész életemben Magyarországon egyetlen pártnak voltam tagja, soha más párthoz nem tartoztam, csak a független kisgazdapárthoz, soha más pártnak Magyarországon tagja még nem voltam, és két hónappal ezelõttig rajtam a titkos szavazati jogot ebben a formában, ahogy beszéltem, pártvezérem nem reklamálta. Mi mint párt ebbe a választásba belementünk. Az idõ a választások óta túl rövid ahhoz, hogy most komolyan kezdjük a titkos szavazati jogot reklamálni. Becsületes meggyõzõdésem: szívesen belementem volna titkos szavazással ebbe a választásba és tudom, hogy ha most ebben a pillanatban elsõ törvénynek, közjogi törvénynek a titkos választójogot tûznék ki tárgyalásra, akkor ennek természetes következménye egy négyesztendõs nyugtalanság lenne, mert arra spekulálnának állandóan, hogy az új törvénnyel választatni fognak.

A baloldali kritikában egyelõre, tisztán az idõk miatt, töméntelen belsõ ellentmondást látok. Parlamenti úton a reformokat hetek alatt, mint mondottam végrehajtani nem lehet. Ellenkezõleg kritikával pedig a kormányt nem illethetik azok, akik a kormányzattal egy magyar jobboldali front kialakítása érdekében barátságban éltek, akik a kormányzat programját, 95 pontot5 akcióprogramnak elfogadták. Mindannyian kivétel nélkül, úgy hiszem, az egységes pártból is az egészen fiatalok, feltétlen és becsületes hívei vagyunk a titkos szavazati jognak. Mindannyian óhajtjuk, hogy Magyarországon több nyílt választás ne legyen. Magyarország miniszterelnöke azonban legjobb tudomásom szerint ugyanezt a kijelentést tette.

A magyar nemzetnek jelenlegi helyzetében reálpolitikai alapon nem lehet más kívánsága és tudom, hogy óriási magyar tömegeknek nincs is más kívánságuk, mint idebenn Magyarországon a valóságos és igazi reformpolitikát végre-valahára tényleg megindítani. Közjogi kérdéseknek tényleg nincsen nagy visszhangjuk Magyarországon, a kenyérkérdés, a gazdasági reformok kérdése él százezrek lelkében. Ebben a kérdésben pedig a kormányzat tényleg elkötelezte magát, ebben a tekintetben a kormányzat elõtt végtelenül súlyos, fontos és nagy kérdések állnak és a támogatás, az erõ tulajdonképpen ennek a reformpolitikának a nevében áll Magyarország miniszterelnökének háta mögött.

Mi követeljük és programszerûen követeltük Magyarországon a határozott birtokpolitikát és követeltünk egy sövény telepítést a magyar határokon a nagybirtokokon át, nem gazdasági, hanem nemzetpolitikai kérdések miatt. A magyar határokat igenis telepítésekkel kell megerõsíteni az egész Dunántúlon és azok, akik felfestik a falra a pángermanizmus rémét, álljanak mimellénk elsõsorban ennek a kérdésnek rendezésére, hogy egy erõs és széles független kisbirtokos magyar fal legyen Magyarország mostani

határán expanziónak kifelé és védelemnek befelé az országba.

T. Ház! Mi hirdettünk egy becsületes magyar népvédelmet és nemzetvédelmet. A munkáskérdést illetõen nem óhajtjuk, hogy bárki önmaga számára sajátítsa ki a munkáskérdést, nem pedig azért, mert az igen t. szociáldemokrata urakkal együtt vagy az urak ellenére mi a munkáskérdésben a legnagyobb magyar nemzetpolitikai kérdést óhajtjuk megoldani. Ennek megoldásában mi bármikor szívesen segítünk, csak egyet kérünk ki magunknak: hogy az urak elõre meghirdessék, hogy minket áljelszavak vezetnek, hogy mi nem komolyan és nem becsületesen akarunk a munkáskérdéshez hozzányúlni. Mi igenis tudjuk, hogy Magyarország szociálpolitikailag végtelenül elmaradt ország, hogy Magyarországon szociálpolitikai mûveltség nincs, hogy Magyarország középosztálya még ebben a mai nyomorúságos proletáréletében is különálló életet él. Magyarországon a munkáskérdés számára csináltak egy minisztériumot Fortunatus Imrékkel és szétrúgták a minisztériumot ahelyett, hogy azokat rúgták volna széjjel, akik a szociálpolitikát vadvizekre vitték Magyarországon. A munkáskérdésben minden egyes társadalombiztosítási kérdésben, munkaügyi kérdésben a magam részérõl mindig a magyar munkásság oldalán állok, sõt az osztályöntudatnak feladását, a sztrájkjognak az elvételét is helytelennek tartom mindaddig, amíg a nemzet külön törvényes jogokat és lehetõségeket a régi dolgok helyett a munkásságnak adni nem tud.

A magyar munkásság ne tagadja meg a maga osztályöntudatát addig, amíg a TÉBE-nek és a GYOSZ-nak külön osztályöntudatát elismerjük ebben az országban. Mi mindannyian érezzük és tudjuk, hogy az egész világ egy óriási válságban, vajúdásban és változásban van. Mi tudjuk, hogy ez a világ nem a liberalizmus és nem az individualizmus útján halad, hanem az emberi jövõ legszélsõbb kísérletektõl a legkonszolidáltabb alkotmányos változásokig mindenütt a kollektivitásoknak, a nagy közösségeknek a kialakulása felé halad. A társadalomfilozófiai gondolkodás a világ haladásának kérdésében megköveteli a magyar nemzeti alapot a magyar munkásságtól, mert az osztálypolitika alapján már elbukott a nemzetköziség. A bankok szempontjából és a munkások szempontjából is az a horizontális kísérlet, hogy a munkások Európán át és a bankok Európán át külön internacionálékat alkossanak, tragédiákhoz vezetett. Az autarkiáknak a kialakulása megtörtént volna Európában a világháború minden szörnyûsége nélkül is, mert a kétféle nemzetközi irányzat a liberalizmusnak, a banktõkének az internacionalizmusa és a munkásságnak az internacionalizmusa közösen csõdöt mondottak.
(KN1935-1940. L kötet 429 3 3. p.)

Rajniss Ferenc beszéde a nemzeti front nagygyûlésén

(1938. március 13.)
A nemzeti front vasárnap délelõtt a budai Vigadóban nagygyûlést tartott, amelyen mintegy kétezren vettek részt, A gyûlés elsõ szónoka Rajniss Ferenc országgyûlési képviselõ volt, aki többek között ezeket mondotta:
- Ezen a földön ezer év óta biztat a tavasz, ezer év óta terem bõségesen a nyár és ezer év óta csalja a magyart az õsz! Tatár, török, német, morva, cseh és zsidó csûrökbe került mindig a magyar termés, mert a földhözkötött magyarság csak harcolni, álmodni és dolgozni tudott, de számolni soha.

- Örökké a történelem hadi útján éltünk, néptengerek Összeérõ partjain, és irtózatos nehézségek között formáltuk ki nemzeti jellegünket. Bús találkozót adtunk a vérünkben és a fajtánkban egy páratlan nemzet kialakulásához, egy történelmi rejtélyhez és

megfejthetetlen titokhoz, amelyet a világ ma köznyelven magyarságnak nevez. Az ázsiai õsmagyarság a magja és a mágnese ennek a nemzetnek, amely magához húzott sok idegen vért, de abban soha meg nem alvadt az õsi vér. A mi igazi fajelméletünk is páratlan és egyedülálló Európában. Mi nem vagyunk németek a német vértõi, nem vagyunk szlávok a szláv vértõl, mi magyarok vagyunk, örök jegyességben az ezer esztendõvel, a nyelvvel, a történelemmel, a földdel és az ösztönökbe épült kultúrával, erõvel és gyöngeséggel, mindennel, ami valóban a mienk! Az örök magyar március csak úgy testesül meg a vér szaván Széchenyiben és Kossuthban, mint a gondolat jogán Petõfi Sándorban, akinek apja felvidéki, édesanyja dunántúli szláv volt, de akinek a szíve a magyar Alföld pusztaságaiért dobogott és Erdélyért vérzett el! ... Mi a vér és a gondolat nászának népe vagyunk s ezért a magyar nemzet csak tisztelheti, de soha el nem fogadhatja a magáénak más nemzetek fajelméletét.

- Mi mindenkinek ebben az országban, aki csak egy idegrezdüléssel is úgy érzi vagy sejti, hogy nem a magyarhoz, hanem más néphez tartozik, szívesen megadjuk a nemzetiségi jogokat. Legyen nemzetiség az, aki nem tud vagy nem akar a vér és a gondolat szülöttjéhez, a magyarsághoz tartozni. A félszívû asszimiláció semmit sem ér.
-Az a feladatunk, hogy a magyar gondolat harcosai kemény és bátor Összefogással kényszerítsék a sorsot az ezeréves magyar nemzetpolitika beteljesítésére. Csak a magyar nemzeti munkaállam segítheti elsõszülöttségi jogaihoz a magyarságot, mert éppen abban van a magyar tragédia, hogy a privilégiumok, a kiváltságok, a nagy jövedelmek, az egészséges életfeltételek nagyobbára az idegenek ajándéka lett Magyarországon! Csak a nemzeti munkaállamban erõsödhetik meg az elhanyagolt õsalap, az õsi magyarság, amely ma a mezõgazdasági napszámosok milliós rétegeiben, a törpebirtokosok soraiban, a kisiparosok, magyar kiskereskedõk és az értelmiségi rétegek szegénységében vergõdik és vágyva várja nemzeti feltámadását. Vágyva várják itt az emberek az igazságtevést, a nemzetvagyon és a nemzetjövedelem becsületes elosztását s a tisztességes, verejtékes munkajogának érvényesülését.
Szabadon és örömmel üdvözöljük az új nacionalista Ausztriát

- Mi nem vagyunk polgárok, nem óhajtunk polgári tunya szellemet és kiváltságokat, mi osztálytalan magyarok akarunk elõbb lenni, hogy hitet, reményt, erõt és igazságot biztosíthassunk az egész magyar népnek.
- Mindig az hirdettük, hogy a külpolitika, a honvédelem és a szociálpolitika elszakíthatatlan egységet alkotnak! Hiába van honvédelem, ha helytelen irányban halad a külpolitika és hiába van az adományok mértékére lezüllesztett marxista vagy polgári szociálpolitika, ha nincs erõs honvédelme az országnak. Nem hiszünk a demokráciában, nem hiszünk a szürke hazugságokban, amelyeknek napja leáldozik Európa fölött! Ellenségeink nem akarják tudomásul venni, hogy a külpolitikában öt esztendõ óta csak minekünk volt következetesen és állandóan igazunk! Nem akarják látni és elismerni, hogy belpolitikában, szociálpolitikában és honvédelemben az idõk egyedül a mi sürgetõ követeléseinket igazolták!
- Ezekben a történelmi napokban, mint külpolitikai meglátásainknak igazolását, szabadon, bátran és örömmel üdvözöljük az új nacionalista Ausztriát! Üdvözöljük benne a nacionalizmus gyõzelmét, mert tudjuk és elismerjük, hogy ha mi németek lettünk volna, mi is úgy cselekedtünk volna, mint az osztrákok. S akik ma polgári és zsidó begyulladtsággal azt hirdetik és azt suttogják, hogy a német hódítások roppant viharában most Magyarországra kerül a sor, azoknak mi azt üzenjük, hogy a nacionalista Magyarországot a nacionalista Németország sohasem sértheti meg nemzeti jogaiban, de üzenjük azt is, hogy bármi történnék az események viharában, elõször mi, a német bérenceknek nevezett magyar nacionalisták, az õszinte németbarátok állnánk a folyók elé,

mert a megmaradt magyar földhöz csak a mi holttesteinken át lehet hozzányúlni. A lehetetlen és a valószínûtlen feltételezések helyett sokkal helyesebb volna a reális jövõ lehetõségeivel foglalkozni! A magyar külpolitikai jövõ iránya észak felé mutat! Észak felé mutat és már most ki kell jelentsük, hogy sohasem ismerünk el kevesebb jogot a Csehországhoz igazságtalanul hozzácsatolt magyarok és tót testvéreink nemzeti jogaiban, mint amennyit Prága szorult helyzetében a német kisebbségeknek megadni rövidesen hajlandó lesz! Ennek az igaz, méltányos és becsületes kívánságnak biztosításához azonban katonára van szükségünk és a civil lakosság elszánt és fegyelmezett katonai szellemére!

- Darányi Kálmán gyõri programját" a belpolitikai irányzat alapjának elfogadjuk, s annak az idõk által parancsolt sürgõs végrehajtását kérjük. Kérjük a zsidókérdés gyors megoldását jelentõ törvényt, a munkaközvetítés államosítását, a falu szociális és egészségügyi radikális megsegítését, s örömmel üdvözöljük a magyar hadsereg feltámadását, de akkor lesz teljes az örömünk, ha az egymilliárd pengõ illetéktelen hasznok és profitok nélkül szolgálja a nemzet megerõsítését. Belsõ békét akarunk, a magyar jobboldal jogainak elismerését, amnesztiát és pertörléseket, hogy ezekben a nehéz idõkben a nacionalista eszmékért küzdõ jobboldal teljes egységben teljesíthesse történelmi feladatát a magyar föld és a magyar nemzet jövõjének biztosítására!...
(Új Magyarság, 1938. március 13. 8. p.)

Hisztéria és hazafiasság

(Rajniss Ferenc cikke - 1938. március 18.)
Dallal és virágesõvel temette el Ausztria szélütött állami önállóságát és feltámadott fiatal, új életre a német néptengerben. Boldog az a nép, amelyik közjogi halálában az újjászületését ünnepelheti, s világháborús rokkantságát az évszázados álmok, vágyak és törekvések maradéktalan beteljesedésének friss erõivel szüntetheti meg... Nekünk, magyaroknak csak egy életünk és egy halálunk van: a föld, a nép, a nyelv és a történelem rokontalan, egyedülvaló fényben szikrázik a Kárpátok koszorújára sorsunk csillagából. Mi nem merülhetünk el a saját fajtánk óriásbirodalmába, mi az élet teljességét és ragyogását csak önmagunkból sugározhatjuk ebbõl a maradék, százfelé húzó, merev osztályokba tagolt, lelket keresõ magyar népbõl, amely még a trianoni sorsban sem tudta elkerülhetetlen létparancsának vasfegyelmû, puritán formáját megtalálni. Megkergettek bennünket a régi álmok, úgy éltünk és gondolkoztunk elesettségünkben, mintha a régi monarchia urai lettünk volna s vak konoksággal, kis politikai játékok útvesztõiben kerestük a régi világhoz vezetõ, örökre elsüllyedt utakat. Megkorbácsoltuk, elkedvetlenítettük a legjobb magyarokat, hogy a társadalmi kiváltságok igazságtalan rendjét s a veszedelmes, enervált szanatóriumi csöndességet a nagy élet talán durva, de egészséges zaja meg ne zavarja. Tûrtük a lagymatagságot, az örökös, beteg kompromisszumokat, a jövedelemnek és a vagyonnak egyre szélsõségesebb megoszlását, tûrtük a legdurvább osztályönzést, a kis csoportok garázdálkodásait s hagytuk, hogy a napról napra és az évrõl évre felgyülemlõ, elintézetlen kérdések esõstõl a nyakunkba szakadjanak.

Néztük a rozzant trianoni eresz alól a száguldó európai vihart, s utolérhetetlen fölénnyel bírálgattuk az eseményeket. A budapesti zsidó sajtó mondotta meg és hirdette ki mint legfelsõbb ítélõszék, hogy mi a jó és mi a rossz ebben a keserves világban s hogy mi lehet és mi nem, s mi szabad és mi tilos a magyarnak, a németnek, olasznak és japánnak. Nagy politikusaink állapították meg, hogy a vérnek és a vasnak szörnyû átalakulásában, birodalmak teremtésében melyik külföldi államférfiúnak csúszott oldalra a nyakkendõje s

miért nem tûrhetõ az ilyen látvány. Még nagyobb politikusok a napnál világosabban bebizonyították, hogy a Duna-völgyi népek szabadságát egyedül és kizárólag a Bécs-Prága-budapesti tengely tudja biztosítani vagy a restauráció, amit várva-várnak a nagyhatalmak s csak a sötétségben bujkáló magyar szélsõségek akadályoznak meg. A legnagyobb politikusok pedig állandóan olyan tengely összekovácsolásán törték a fejüket, amelynek az egyik vége már régen és szilárdan mások kezében volt... Ezekrõl a tett nélküli, súlyt és erõt nélkülözõ tervezgetésekrõl a begyakorolt sajtókórus fokozódó hévvel jelentette, hogy bennük a géniusz, a megállapodott végbölcsesség, az alkotmányos lángész és miegymás tündöklik. Addig-addig tündöklõit itt minden a külcsín és a belbecs bizánci fényességében, amíg leroskadt körülöttünk Ausztria állami épülete, s ki nem derült az összes ellenzékinek nevezett külpolitikai vállalkozások siralmas üressége.

Ausztria semmit sem vesztett. Az Anschluss az elképzelhetõ legkisebb áldozattal megtörtént, az európai baloldalon ezerszer megfogadott háború elmaradt, Németország fantasztikus mértékben megerõsödött s az egységes német birodalomtól keletre fekvõ minden állam teljesen új nemzetközi helyzetbe került. Ami két héttel ezelõtt a világpolitikában igazságnak, vagy legalább ténynek látszott, az ma már holt dogma vagy puszta illúzió. Az állampolitikai, gazdasági és világnézeti harc nem dõlt el ugyan, de Ausztria gyors átalakulása csak újabb európai jobboldali gyõzelmek kiindulópontja lehet! A vörös Spanyolország végóráit éli, a lengyel határon történelem készül, Csehország fölött tikkasztó a levegõ, Oroszországban sötét, égzengetõ drámával számolnak s Franciaországban a krónikus kormányválságok gyöngeségével. Mesebeszéd, hogy az események logikus fejlõdésében a nacionalista világnézet ne játszana döntõ szerepet. Az új világ eszméinek közös irányvonala, közös alapja és stílusa van s az új világ nemzetépítõ bölcselete éppúgy végigszáguld diadalmasan a föld kerekségén, mint 1789 után a liberalizmus és a demokrácia eszméi. A különbség csak az, hogy a nacionalizmus szükségképpen gazdagabb variációkban jelentkezik, mert a nemzeti eszme politikai és szociális tartalmát nem lehet a szabadság, egyenlõség és testvériség jelszavainak uniformizált, nemzetközi formájában megvalósítani. A nacionalizmus közös irányt és más-más tartalmat jelent az összes nemzeteknek. Az osztrák nacionalizmus szükségképpen végzõdött a német birodalomba való beolvadással, ahogy a magyar nacionalizmus az elvi azonosság minden megfeszített erejével szükségképpen népi és állami önállóságának, függetlenségének s a történelemtõl rendelt öncélúságának szolgálatába állítsa minden erejét!

Ma már olyan egyszerûnek és világosnak látszik minden, amit a magyar jobboldal belsõ ellenségei az éveken át dúló szellemi vagy inkább személyeskedési harcokban sehogy sem akartak megérteni. Milyen csodálatos világossággal jellemezte a helyzetet a Dúcé, amikor azt mondotta, hogy jobb, ha a német nacionalizmus velünk s nem nélkülünk vagy ellenünk teljesedik be... Ami igaz olasz szempont, százszor igaz a kis magyarság érdekvonalán. A magyar nacionalizmust nem az õszinte németbarátság, hanem a zsidókérdésbõl és a gazdasági reakcióból kiszületett, kicsinyes, tehetségtelen s az eseményekre teljesen hatástalan németellenesség veszélyeztette! Azok csináltak vak, rossz politikát, akiknek elsõsorban lett volna érdekük a jövõ irányában fekvõ politikai vonalra állni. Azok rohamoztak az utolsó percig, akiknek már régen a visszavonulás tisztességes feltételeirõl kellett volna tárgyalniuk az ujjmozdítás nélkül gyõzedelmeskedõ jobboldallal. A politikai rövidlátás, az elõkészületlenség és a hiú álmodozás miatt menekül ma Magyarországon a baloldal és a reakció a hisztéria és a pánik mocsarai felé...

A pánik és a hisztéria nem a sajtóban, hanem a társas életben, a szalonok, klubok, kávéházak, összejövetelek s bizalmas hírsuttogások drótszálain át garázdálkodik az egész

országban anélkül, hogy a jobboldali tömegek idegrendszerét a legkisebb mértékben is megzavarhatná. Elmúlottak azok a jó idõk, amikor a telefon végére akasztott rémhír lázba ejtette Budapestet. Ma már csak egy zárt kör, egy inkább jellegzetes, mint sajátos réteg ijesztgeti önmagát s a nemzet óriási többsége nem veszélyt, hanem lehetõségeket érez nemzeti feladataink betöltésére! Amikor még a baloldal Széchenyi, Kossuth és Deák kisajátításán dolgozott s az idegen eszmék ellen folytatta a szélmalomharcokat, akkor még könnyû volt elhitetni a tétovázókkal, hogy itt mérhetetlen arányú hazaárulás folyik, amelyben a jobboldaliak idegen nagyhatalmak kezére akarják átjátszani az országot, de amióta beteljesedett az, amitõl féltek, azóta túlságosan nyilvánvaló a tény, hogy a jobboldal minden árnyalatában halálos hazaszeretettel ragaszkodik az õsi rögökhöz, a népi és nemzeti szabadsághoz s Magyarország függetlenségéhez! Amikor baj van vagy veszedelem lesz, mi a helyünkön leszünk, de a békés idõk vasárnapi szónoklatait a jövõben is átengedhetjük másoknak. Hallani sem akarunk külföldi befolyásról, de egyet még a mai hisztériában sem engedünk meg politikai ellenfeleinknek: nem engedjük elsikkasztani azokat a jobboldali követelményeket, amelyekért hosszú évek óta küzdünk, még akkor sem, ha az idegen hatást százszor is ráfogják a végrehajtásban félben maradt magyar ellenforradalmi programra!

A magyarországi zsidóságtól egyelõre szerénységet kérünk a "magyar álláspont" exponálásában. Most ne magyarázzák, ne csavarják el újra s ne tegyék a tömegeket bizalmatlanná a valóban magyar állásponttal szemben azáltal, hogy eltúlzott lelkesedéssel melléje állanak. Más a külügy és más a belügy! Külpolitikailag minden épkézláb magyar nemzeti szuverenitásunk elszánt katonája, de ezek az elszánt katonák egyáltalán nem akarnak gondoskodni arról, hogy "a szuverén államigazgatás keretében a tartalom is csorbíthatatlan maradjon"... Nem. Éppen ellenkezõ szándékunk van, azt akarjuk, hogy a tartalom lényeges része gyors, erélyes és igazságos törvényhozással, minél hamarább megváltozzék! "Õrködnünk kell az alkotmány szellemének és betûjének épségén", írja a liberális honvédõ, pedig mi alkotmányos rendünk biztosítása mellett igen sok betû és mondat nacionalista szellemû megváltoztatására törekszünk. "Meg kell õriznünk sajtónk, irodalmunk, minden szellemi megnyilatkozásunk szabadságát, a kritikai szó jogát" ... Ezt harsogják most felénk, mint tüzes hazafiságot a fél világgal szembeszálló bátorsággal de mi engedelmet kérünk s nem csatlakozunk a felmentõ sereghez, mert semmi szándékunk nincs a inai sajtó, a mai irodalom, a mai kritika és szabadság monopóliumait s káros, sûrû vadhajtásait megvédeni azon a címen, hogy Ausztria beolvadt Németországba.

Ennyire nem ijedtünk meg a történelmi fordulattól! Nemzeti mûveltségünknek sem óhajtjuk azt az elzsidósodott jelenlegi "sajátos jellegét" különös védelembe részesíteni, amelyet eddig állandóan és jogosan támadtunk. Sõt "gazdasági tényezõink szabad mozgásáért" sem lelkesedünk s még azt sem hisszük el, hogy az efféle virgoncságot éppen most követelné komolyan a magyarországi zsidóság. Maradjunk mi csak szépen az ellenõrzött gazdasági mozgolódás mellett, mert a bécsi események után esetleg megártana egyeseknek a túlságos rugdalódzás... Belesodródtunk a világpolitika áramlatába. Közel minden beteljesült abból, amit megjósoltunk, amiért gúnyoltak és üldöztek bennünket, pedig csak azt állítottuk, hogy az idõk és a történelem ellen nem a magyarság feladata felvenni a harcot. Befelé azonban nem engedjük elsikkasztani új manõverekkel és módszerekkel a magyar jobboldali politika szociális céljait, mert meggyõzõdésünk, hogy ezt az elárvult népet csak a belsõ szociális igazság gyõzelmével tudjuk megerõsíteni és felkészíteni az ország védelemre. A szanatóriumi csönd elméletét most azzal akarják alátámasztani, hogy hallgassunk, mert Hitler itt van a szomszédban. Ügyes, okos fogás. Csak az a baj, hogy mi nem félünk. S akik félnek, azok hallgassanak, s ne zavarják a jobboldali Magyarország építõ munkáját. Hisztéria helyett hazafiasságot kérünk!

(Új Magyarság, 1938. március 18. 1. p.)

Rajniss Ferenc interpellációi a képviselõházban

(1940. október 9.)
"Interpelláció a m. kir. összkormányhoz a 3. zsidótörvény sürgõs beterjesztése tárgyában.

1. Van-e tudomása a m. kir. kormánynak arról, hogy a félmegoldások bomlasztó politikai rendszerét szolgáló l. és 2. számú zsidótörvény az erélytelen és elködösített végrehajtás következtében is súlyosan megrendítette a nemzeti közbizalmat és szélesre nyitotta a kaput a korrupció lehetõségei elõtt?
2. Tudja-e a m. kir. kormány, hogy a törvényhozás alsó- és felsõházi tagjait, a magasabb rangú állami funkcionáriusokat és állami nyugdíjasokat a szentesített törvények írott betûin túl a törvények íratlan szelleme is kötelezi a nemzetnek példát adó társadalmi és gazdasági viselkedésükben?
3. Összeegyeztethetõnek tartja-e a m. kir. kormány az érvényben lévõ zsidótörvény szellemével azt a sajnálatos tényt, hogy törvényhozók és nyugdíjazott állami funkcionáriusok - akiknek tisztességes megélhetését ez a szegény ország a súlyos közadókból biztosítja - a szaktudás teljes hiányával a zsidótõkét, a zsidóbefolyást és a zsidó családi részvénytársaságokat az igazgatósági tagságok és egyéb megbízatások vállalásával erõteljesen támogatják?
4. Hajlandó-e a m. kir. kormány ezt a szemérmetlen zsidó-érdekvédelmet nyíltan és egyenesen megbélyegezni és állásfoglalásának érvényt szerezni?
5. Hajlandó-e a m. kir. kormány összefoglaló jelentésben sürgõsen tájékoztatni a nemzetet a zsidótörvény végrehajtásának pontos adatairól és eredményeirõl?
6. Hajlandó-e a m. kir. kormány letenni a Ház asztalára az összes olyan állami nyugdíjasok jegyzékét, akik zsidó érdekkörû vállalatoknál helyezkedtek el, függetlenül attól, hogy ezek az urak miniszteri, államtitkári, katonai s magasabb vagy alacsonyabb szolgálati rang és idõ alapján élveznek nyugdíjat? Hajlandó-e a m. kir. kormány letenni a Ház asztalára a zsidó érdekkörû vállalatoknál elhelyezkedett, s állami nyugdíjat élvezõ törvényhozók - aktív alsó- és felsõházi tagok - névjegyzékét?
7. Hajlandó-e a magyar királyi kormány a zsidótörvény hatálya alá esõ kormányfõtanácsosok, kormánytanácsosok és egyéb hasonló címet viselõ egyének címeinek sürgõs törlésére megfelelõ elõterjesztést tenni?
8. Hajlandó-e a magyar királyi kormány az újonnan szervezett Gazdasági Tanács zsidó tagjainak kinevezését sürgõsen érvényteleníteni és a jövõben hasonló liberális engedményektõl óvakodni?
9. Hajlandó-e a magyar királyi kormány a 3. zsidótörvény elõkészítésére még a parlamenti nyári szünet elõtt teljhatalmú vizsgálati joggal felruházott parlamenti bizottságot kiküldeni, illetve a törvényes formák között erre elõterjesztést tenni?
10. Hajlandó-e a magyar királyi kormány elvileg deklarálni, hogy az új zsidótörvény csak faji alapon, a vegyes házasság jogának megszüntetésével, az összes észlelt kirívó hibák, ellentmondások kiküszöbölésével, a zsidó gazdasági befolyás teljes háttérbe szorításával, a zsidó mezõgazdasági birtokok igénybevételének meggyorsításával és a "díszgoj"-rendszer gyökeres kiirtásával mentheti meg a magyar népet a zsidóhatalom új, titkos, zárt ajtók mögötti törvénytelen felburjánzásától?
Interpellációmat a Ház legközelebbi interpellációs ülésén óhajtom szóval megindokolni.
Budapest, 1940. július l-jén. Dr. Rajniss Ferenc s. k."

Rajniss Ferenc: T. Ház! Cselényi igen t. képviselõtársam megdöbbentõ beszédének hatása

alatt mondom el interpellációmat azzal a meggyõzõdéssel, hogy a magyarság szenvedése és megpróbáltatása külpolitikai síkon, sajnos, még nem ért véget és hogy ezeknek a kérdéseknek a megoldása, becsületes és a magyar érdekeket szolgáló megoldása nem olyan egyszerû, ahogyan azt talán sokan ebben a pillanatban hiszik. A tisztességes magyar ellenzékiség mindig elismerte, mert egészséges nemzetpolitikából származott, hogy vannak kérdések, amelyekben a legnagyobb ellentétek: a politikai felfogás és a világnézet ellentétei között sem lehet különbséget tenni abban a pillanatban, amikor a magyar nemzetet, a magyar fajtát nagy és végzetes veszedelmek fenyegetik. Tisztességgel szolgáltam, mióta bejöttem a Házba ezt a politikát és evvel szemben mindig csak azt követeltem meg a hatalmon lévõktõl és a hatalom gyakorlóitól, hogy ismerjék el a magyar nacionalista ellenzékiség teljes és tökéletes jogosságát, felfogásának érdektelen becsületességét, mert ennek a két tényezõnek találkozásában fejlõdhetik csak tovább a nemzet szakadás, forradalom és a közös nagy érdekek veszélye nélkül. ...

Magyarország útja tisztán és világosan adott: európaiságunkat és külpolitikánkat csak a tengelyhatalmakhoz való igazodás, magyar belpolitikánkat pedig a magyar nép széles tömegeinek radikális, gyors felemelése határozza meg. Ennek a kétféle irányzatnak egyetlen magyar útja, belsõ logikai összefüggése van és nem lehet külpolitikailag tengelybarátnak, belpolitikailag pedig naftalinosan reakciósnak lenni. Belsõ logikája van annak, hogy külpolitikai orientációnk hogyan és mint tétessék át a magyar élet belsõ síkjára és ennek a belsõ összefüggésnek alapján a rendelkezésre álló végtelenül rövid idõ alatt, amelyben tulajdonképpen még csak az alapelveket sem lehet kifejteni, kérdeztem meg az igen t. kormányt, hogy tudja-e, hogy a félmegoldásokat szolgáló elsõ és második zsidótörvény és annak erélytelen és elködösített végrehajtása következtében a nemzeti közbizalom ennek a törvénynek végrehajtását, jóságát illetõen súlyosan megrendült....

Törvényeinknek régi módszere, hogy állandóan kibúvókat engednek és ezeken a kibúvókon keresztül azután nem az emberiességnek és a méltányosságnak kicsi százalékos érvényesülése történik meg, hanem óriási, hatalmas tömegek és sajnos elsõsorban - és ez a törvény végrehajtásának parvenü vonása - a gazdag és jómódú zsidók ki tudnak bújni, amikor a szegényeken a törvényt végrehajtják. Ezt én a nemzet erkölcsi felfogása ellen való merényletnek tartom.

T. Ház! Azt kérdeztem, tudja-e a m. kir. kormány, hogy a törvényhozás képviselõházi és felsõházi tagjait, a magas rangú állami funkcionáriusokat és a magas rangú állami nyugdíjasokat, akiket ez a szegény ország súlyos adóiból tisztességesen eltart még mindig, a törvény írott betûin túl a törvény íratlan szelleme is kötelezi viselkedésükben? Ha ez az országgyûlés elsõ és második számú zsidótörvényt hozott és a kormánykörök új kijelentése szerint most már hajlandók talán a tapasztalatok, talán egyéb okok miatt a harmadik zsidótörvény útjára lépni, akkor meg kell kérdeznem, milyen jelenségek azok, hogy lépten-nyomon éppen a legelõkelõbb és legmagasabb rétegek részérõl a zsidókérdésben társadalmi és politikai tüntetésekkel találkozunk az egész magyar közélet síkján. Én ebben a Házban súlyos viharokat éltem már meg, de soha rólam nem bizonyították be, hogy felelõtlenül rágalmaztam, amikor itt szólásra felálltam. Tisztelettel bejelentem, hogy ha nem tudnak ennek véget vetni, akkor én igenis nevekkel és az illetõ személyek megbélyegzésével fogom a Ház elõtt bebizonyítani, hogy a nemzet szempontjából nemcsak törvény van, hanem a törvénynek szelleme is van, amelyet az állam pénzébõl, a közadókból kitartott jól élõ emberek nem sérthetnek meg büntetlenül napról napra.

Azt kérdeztem, hogy összeegyeztethetõnek tartja-e a magyar királyi kormány az érvényben lévõ zsidótörvény szellemével azt a sajnálatos tényt, hogy a törvényhozók és nyugdíjazott állami funkcionáriusok, akiknek megvan a megélhetésük, a szaktudás teljes hiányával - amit hangsúlyozni akarok, mert külön kérdés a szakemberek kérdése - a zsidótokét, a zsidóbefolyást és a zsidó családi részvénytársaságokat az igazgatósági tagságok és egyéb megbízatások vállalásával erõteljesen támogatják. T. Ház! Hogyan szerezzünk érvényt a törvényeknek, hogyan csukassunk le embereket, hogyan követeljük meg az áldozatot és az éhezést, ha rendesen ellátott emberek a meghozott törvény szellemével szemben a zsidótámogatást az igazgatósági tagságokon keresztül tudatlanul, minden szaktudás nélkül végzik? ...

Azt kérdeztem, hajlandó-e a m. kir. kormány deklarálni, hogy az új zsidótörvény csak faji alapon áll, a vegyes házasság jogának megszüntetésével, az összes kirívó hibák, ellentmondások kiküszöbölésével, a zsidó gazdasági befolyás teljes háttérbe szorításával, a zsidó mezõgazdasági és egyéb ingatlanok igénybevételével - mert én nem tudom, ki találta ki a házbirtok és a mezõgazdasági birtok közötti különbséget a zsidótörvény szempontjából - hajlandó-e az igen t. kormány a magyar népet a zsidóhatalom új, titkos, zárt ajtók mögötti érvényesülésétõl megmenteni. ...

T. Ház! Azzal fejezem be, hogy amikor Amerikában meghozták a szesztilalmi törvényt, de utóbb belátták Amerikában, hogy ez rossz dolog és vissza akarták állítani a szeszivás szabadságát, akkor a bootleggerek, a szeszcsempészek milliós összegeket áldoztak azért, hogy megakadályozzák a szesztilalmi törvény eltörlését. Nem akarom, hogy a zsidókérdésben ezek a magyarországi bootleggerek, akik beültek a zsidó igazgatósági tagságokba, azt mondják: most már minden meg van oldva, én a kétezer pengõmet havonta zsebre vágom, nincs többé zsidókérdés Magyarországon. Ezt kell megakadályozni és ennek megakadályozására a nemzet erkölcsi értékeinek megmentése címén kérem a m. kir. kormányt.

"Interpelláció ám. kir. összkormányhoz a magyar birtokpolitikai törvények egységes reformja és kodifikálása tárgyában.
1. Van-e tudomása a m. kir. kormánynak arról, hogy birtokpolitikái törvényeink a félmegoldások és az idõbeli kompromisszumok rendszerét szolgálják és az egymásnak ellentmondó végrehajtási utasítások, bizalmas rendelkezések és a nyilvánvaló szabotázs nyugtalanító jelenségei miatt csak a gazdasági bizonytalanság és demagóg ígéretek posványait növelik?
2. Hajlandó-e a m. kir. kormány az egységes magyar birtokpolitikai törvény sürgõs elõkészítésére még a parlamenti nyári szünet elõtt teljhatalmú vizsgálati joggal felruházott parlamenti bizottságot kiküldeni, illetve a törvényes formák között erre elõterjesztést tenni?
3. Hajlandó-e a m. kir. kormány elvileg deklarálni, hogy a földhöz juttatás, a telepítés, a hitbizományi reform, a zsidóbirtokok igénybevétele, a tagosítás, a mamutbirtokok megszüntetése és a magyar mezõgazdasági dolgozók életkörülményeinek országos megjavítása egységes, egymástól elválaszthatatlan érzéskomplexum, amelyet csak nagyvonalú alaptörvénnyel lehet komolyan és becsületesen megoldani. Rajniss Ferenc s. k."

Rajniss Ferenc: T. Ház! Mérhetetlenül fáj nekem, hogy interpellációmmal kapcsolatban a miniszterelnök urat támadás érte, mert kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy teljes ellenzéki álláspontom mellett a miniszterelnök úr személyének integritását soha meg nem támadtam, az õ férfiúi erényeit és érdemeit a magam részérõl teljes mértékben elismerem.

Ez semmit sem változtat azon, hogy politikájával és különösen belpolitikájával szemben ellenzéki álláspontom vagyok.

E kijelentésem után áttérek a magyar birtokpolitikai törvények egységes reformja és kodifikálása tárgyában egy negyedévvel ezelõtt bejegyzett második interpellációmra.

T. Ház! Nem kell szakelõadást tartani és nem kell a rendelkezésre álló rövid idõt talán teljes egészében ki sem használni, hogy megmagyarázhassam a magyar gazdáknak és a magyar élet bármilyen területén komolyan szakértõként mûködõ férfiaknak azt, hogy birtokpolitikai törvényeink két évtizedes fejlõdése nagy zûrzavart, sok törvényt, még több törvényen alapuló rendelkezést s a végén bizonytalan állapotot teremtett. Részben a politikai agitáció miatt -s ez alól a t. kormányzó párt sem kivétel, mert becsülettel óhajtok emlékeztetni mindenkit a közösen megvívott harcokra, hogy a választások alkalmával mit ígértünk földbirtokpolitikai téren a magyar népnek s nem kivétel ez alól a magyar bürokrácia sem, az intézõ szerv, amelyiknek a különbözõ törvényeket meg kellett volna az életben valósítania és nem kivétel a törvényhozás sem - káoszt teremtettünk, nyugtalanságot és bizonytalanságot nemcsak a földigénylõk számára, hanem a földbirtokosok számára is. Ha becsületesen lelkiismeret-vizsgálatot tartunk, azt kell mondani, hogy életünknek egyik legfájóbb sebe a belpolitikában az, hogy homályos fenyegetést érez a földbirtokos és homályos ígéretekbõl él a magyar nép.

Ezen a sajnálatos tényen birtokpolitikai törvényhozásunk és rendelettárunk 20 esztendõ alatt semmi jót nem tudott változtatni. Itt van az 1920. évi XXXVI. törvényünk a földbirtok helyesebb megoszlását szabályozó rendelkezésekrõl. Három vagy négy ízben beszéltem és interpelláltam a Házban azzal a céllal, hogy mielõtt továbbmegyünk s újabb és újabb törvényeket gyártunk, próbáljuk meg az 1920. évi XXXVI. törvénycikk alapján teremtett szörnyû állapotokat a magyar birtokosság és a magyar földigénylõk érdekében véglegesen, ha kell, áldozatokkal is likvidálni. A rendeletek tömege után ma ott állunk, hogy az 1920. évi XXXVI. törvénycikk nincs végrehajtva, az Országos Földbirtokrendezõ Bíróság mûködését három törvénnyel megszüntettük, de az OFB még ma is mûködik, mert nem tudtunk megszabadulni valamitõl, amit már egyszer megteremtettünk. Földbirtokpolitikai törvényhozásunkat pedig nem a gyakorlat, hanem tényleg az ország belsõ strukturális követelményei miatt továbbvittük, olyan törvényeket és rendeleteket hoztunk, amelyeknek végrehajtása szintén késik. Éppen ezért azt kérdeztem interpellációmban; van-e tudomása a magyar királyi kormánynak arról, hogy birtokpolitikai törvényeink félmegoldások és az idõbeli kompromisszumok bomlasztó rendszerét szolgálják, és az egymásnak sokszor ellentmondó végrehajtási utasítások, bizalmas rendelkezések és a nyilvánvaló szabotázs nyugtalanító jelenségei miatt csak a gazdasági bizonytalanság és a demagóg ígéretek posványai növelik?

Hoztunk a zsidókérdésben földbirtok-politikai rendelkezéseket. Ma a táblánál ezren felüli panasz fekszik a zsidóföldek igénybevétele ellen, és hosszú esztendõkön keresztül nem tudtuk a legegyszerûbb dolgokat sem lebonyolítani azok miatt a kijárókapuk, kijáróutak és -lehetõségek miatt, amelyeknek létezését az igen t. miniszterelnök úr mostani beszédében maga is elismerte.

Ennek a lehetetlen állapotnak a megszüntetésére kérdem azt: hajlandó-e a magyar királyi kormány egy egységes magyar birtokpolitikai törvény sürgõs elõkészítésére teljhatalmú vizsgálati joggal felruházott parlamenti bizottságot kiküldeni, illetõleg a törvényes fonnák között erre elõterjesztést tenni? A felelõsségvállalásnak mind az igen t. felsõház, mind az alsóház részérõl ez a legegyszerûbb és egyben a legkorszerûbb módja.

Ha végigtekintünk idevonatkozó összes törvényeinken és rendelkezéseinken, az 1920: XXXVI. tc.-en, az 1924: VII. te.-én, az 5500/1924. M. E. rendeleten, az 1920: XLL tc.-en, az 1931: XXXV. tc.-en, az 1933: XVIII. tc.-en, az 1936: XI. tc.-en, az 1936: XXVII. tc.-en, a 100 000/1937. F. M. rendeleten, az 1940: VI. tc.-en,1* akkor igenis nemcsak a szakértõ, hanem a nemzet ügyeinek tiszta, egészséges és objektív bírálója is látja azt a szörnyûséges káoszt, amelybe földbirtok-politikailag belekerültünk. Lehetõségünk ma csak egy van: elvileg véglegesen deklarálni azt, hogy a földhöz juttatás, a telepítés, a hitbizományi reform, a zsidóbirtokok igénybevétele, a tagosítás, a mamutbirtokok megszüntetése és a magyar mezõgazdasági dolgozók életkörülményeinek országos megjavítása egyetlen, egységes, egymástól elválaszthatatlan kérdéskomplexust képez, amelyet csak egy nagy alapvetõ törvénnyel lehet komolyan és becsületesen megoldani.

... Én soha nem voltam földosztó. Én nemcsak a középbirtoknak, hanem a bizonyos céllal megteremtett, bizonyos céllal létezõ nagybirtoknak az eltörlésére sem törekedtem sohasem. De sohasem tudtam megérteni azt, hogy a magyar Ötszáz holdasok, a magyar ezerholdasok, akiknek olyan birtoktestük van, hogy összenõhetnek a földdel, miért védik minden erejükkel az olyan vagyon-komplexumokat, amelyeket nem tudnak megvédeni, és esetleg a saját maguk gazdasági lehetõségét és jövõjét is kockáztatják néhány száz embernek ma már történelmi anakronizmust jelentõ kiváltságai miatt. Magyarországon a középbirtokoknak és bizonyos nagybirtokoknak igenis van életlehetõségük, de sohasem lehet a nép igazságérzetébe bevezetni ezt a mai állapotot, hogy az egyik községben elvehetnek valakitõl, akinek 500 hold földje van, birtokpolitikai célokra földet, ugyanakkor, amikor 200 000 holdas birtok is van az országban, mondom, ezt soha, de soha, sem igazsággal, sem okossággal, sem gazdaságpolitikai lehetõségekkel és a gazdasági helyzettel megmagyarázni nem lehet. Már régen túl kellene lennünk azon, hogy a magyar paraszt földkielégítése sehol máshol, csak saját kicsi falujának a határában lehetséges, és csak ott oldható meg. A magyar földbirtok-politikának a határa Magyarország határa. Ezen belül kell ésszerû birtokpolitikai törvényt hozni, ésszerû birtokpolitikai intézkedéseket teremteni. És méltóztassék elhinni, miniszterelnök úr, hogy ha egyszer ez a magyar nép következetességet, állandó munkáscselekvést látna a maga földbirtok-politikai kérdéseinek megoldásában, akkor nem is sürgetné a hatóságokat, nem is sürgetné a kormányt egy gyors és lehetetlen megoldásra. A sürgetés, a nyugtalanság és a demagógia azért áll elõ, mert határozott, komoly bajok vannak a másik oldalon az el-tussolásban, a dolgok kitolásában és a kérdésnek megoldatlanul való hagyásában. Száz és száz helyen, ezer helyen kell birtokpolitikai törvényeink alapján szakértõi kiszállást tartani akkor, amikor a birtokpolitikai osztály hét vagy nyolc szakértõvel dolgozik. Tizenöt esztendõ alatt sem fogják bejárni azokat a területeket, amelyeknek bejárása az Õ kötelességük. Ez ellen lehet tiltakozni, és akik ezt látják, azok azt mondják, hogy: kérem, ez nem földbirtok-politika, ez a nép megcsalása, ez semmi mást nem jelent, mint azt, hogy nem akarják megcsinálni az igazi magyar földbirtok-politikát.

T. Ház! Végtelenül sajnálom, hogy az idõm lejárt. Én a magam részérõl a magyar nemzet jövendõ boldogulása érdekében azt kérem, hogy ha már a t. kormányzat megteremtette a diktatúrát, adjon annak értelmet és lényeget is a magyar nép boldogulása érdekében. (KN1939-1944. VII. kötet 37-44. p.)

Rajniss Ferenc jegyzete a magyar futárban

(1941. május 29.)

A Magyar Futár a szokásos bevezetõ és ígéreteikkel megtömött vezércikk nélkül indul el

találkozójára az olvasóközönséggel. Célunk tiszta, irányunk ismeretes, véleményünk szabad és független, elismert korlátunk a törvény, jó csillagunk a magyarság és Magyarország fölött ragyog. Világnézetünk van, erõs és határozott, nem is akarunk nagyképû semlegességet, elvont tudálékosságot és elõkelõ dolgok-fölöttiséget játszani: benne állunk a küzdelemben, mozgunk együtt a világgal s bajtársakat ismerünk és ellenségeket a hittel vallott jobboldali politika szolgálatában. Nem akarunk leereszkedni senkihez, mert nincs osztályérzésünk s egy síkon látjuk a tisztességes dolgozókat. Az egyenes magyar írást megérti minden gondolkodó magyar ember s meg is kell találjuk szép egyszerûségben a tudományos tolvajnyelv helyett azt a kifejezési módot, amely Összehozza és egyesíti feladataink közös meglátásában az értelmiségi foglalkozású rétegeket, az ipari munkásságot és a föld erõs népét. Múltunk, kultúránk, szabad életünk és együtt formált jövendõnk szeretetében megsemmisülhet az osztályelmélet, ha sem fent, sem lent nem zsákmányolják ki önzõ célokra azt a nemes, milliókban élõ vágyakozást, amely egy új magyar élet gyönyörû és gyötrelmes álmaiból fakadt. Nem hirdetünk összefogást mindenkivel rostálatlanul, mert ez a hamis bankettszónoki ás, ez a kebelre borulós füllentés szolgálta ki a legszemérmetlenebbül a tétlenséget és a reakciót. Csak az egyirányú, egy-meggyõzõdésû emberek foghatnak össze nagy munkára s csak a világnézeti határokon belül van értelme fegyelmezettséggel, jó szándékkal és áldozatkészséggel áthidalni a különbségeket személyek, pártok, szervezetek és alakulatok között. A baloldalon ismerik ezt a törvényt - csak a jobboldalon kell megtanulni... Elmondjuk a lelkiismeret és az önvizsgálat forrásaiból táplált véleményünket, de senkit sem akarunk tanítani vagy éppen mûvelni. Nagy betegség nálunk az atyai hang, a népmûvelõ leereszkedés és a tudós fölény. Tele van az ország atyákkal - fiúk nélkül. A sok atya töméntelen ellentmondó laposságra próbálja megnyerni a népet s marad minden a régiben. És mégis itt kopogtat a bástyakapukon az új világ, mégis bebocsátást kér a kor szelleme, mégis a megújhodás hite terjed, a társadalmi igazság gondolata hódít és a nemzeti eszme diadalmaskodik. Evvel az új világnézettel együtt szeretnénk otthon lenni a jobb jövõt váró magyar családokban, falvak és városok, kisebb és nagyobb, szegényebb és szerencsésebb otthonok lakói között. Ennyi a meginduló Magyar Futár programja... (Magyar Futár, 1941. május 29. 6. p.)

A keleti hadszíntér

(Rajniss Ferenc jegyzete - 1941. december 25,)

A keleti hadszíntér eseményeinek megítélésében, Soldan német vezérkari ezredes nagy cikke, a hét folyamán az egész világsajtót foglalkoztatta s mindenfelé nagy feltûnést keltett. Soldan jellemzését a szovjet front sajátosságairól és nehézségeirõl örömmel összegezzük, mert a Magyar Futár heti hadijelentéseiben sokszor képviselte ugyanazt az álláspontot, amely most a kiváló német vezérkari tiszt írásán keresztül belekerült a világ közvéleményébe. Soldan szerint kétségtelen dolog, hogy a szovjet az óriás birodalom ipari termelését céltudatosan és eredményesen állította be a hadfelszerelés szolgálatába. Nincs olyan ország a világon, amelyik olyan szörnyû véráldozatot tudott volna feláldozni teljes összeomlás nélkül, mint Szovjet-Oroszország. Sem a tábornokok, sem a kisebb vezetõk nem törõdnek az emberáldozattal s mindig új és új tartalékokat dobnak a német csapatok megsemmisítõ tüzébe. Érzéketlenül és tompa ellenálló erõvel harcol s épít új védelmi vonalakat a szovjet katona. Csak akik a világháborúban már átélték az orosz tömegrohamokat, azoknak lehet "halvány" sejtelmük arról, hogy mi történik most a keleti hadszíntéren... Ennek a háborúnak keménysége és elkeseredettsége megfelel az ellentétek lényegének. Itt nemcsak az ellenséges haderõ legyõzése a feladat, mint az elõbbi hadjáratokban, hanem a bolsevista rendszer kiirtása és az elhárítása annak az állandó

veszedelemnek, amelyet nem lehet eléggé felbecsülni s amely egy napon szétõrölte volna Európát! ... A frontot állandóan foltozzák, új tömegeket vetnek harcba, egyetlen talpalatnyi földet sem adnak fel, csak a kemény ütések bódulatában. Vasfegyelem tartja össze soraikat, amivel számolni kell. Egyetlen harctéren sem találkozott a német hadsereg a szovjethez hasonlóan támadó szellemû, aktív hadsereggel. Ebbõl a ténybõl származik a birkózás óriás nehézsége, amit letagadni a szovjet ellen küzdõ seregek egyedülálló hõsiségének leminõsítése lenne... A Vörös Hadsereg azonban már menthetetlen. Fõerejét megtörték, hadfelszerelési iparának javát szétzúzták s az európai élettérhez szükséges részek elfoglalását is az idõjárás csak átmenetileg tudja megakadályozni... Soldan nagyon jól tudja, hogy Európa csak késõbben eszmél fel arra, hogy az utolsó órában menekült meg - a leggyilkosabb ellenségtõl...
(Magyar Futár, 1941. december 25. 7. p.)

Rajniss Ferenc felszólalása a képviselõházban - /1942. december 1/

... T. Ház! A felhatalmazási törvényjavaslat vitája a m. kin kormány munkásságának általános nagyvonalú bírálata kell legyen éspedig nem az egyes pártok szempontjai szerint, hanem valóban a törvényhozóknak, az egyéneknek lelkiismereti állásfoglalása alapján. Én ennek a legerõsebb és legjobb irányító erõnek hatása alatt mondom meg õszintén, hogy a költségvetési tételek felhasználására akkor sem adnám meg a felhatalmazást a kormánynak, ha a döntés az én egyetlen szavazatomtól függne, és ez a meggyõzõdésem a béke és a háború idejére egyaránt vonatkozik. Nem a részletkérdésekben való természetes véleménykülönbség vagy a politikai küzdelmek indulata vezet ebben az elhatározásban és nincs semmiféle személyi sérelmem, amely elfogulttá tenne, a kormány tagjainak rendkívül súlyos munkáját és becsületességüket, jó szándékukat sohasem vontam kétségbe. Még azt sem mondhatom, t. Ház, hogy az írásba foglalható politikai program vagy szándék olyan különbséget jelent, hogy emiatt kellett volna a törvényjavaslat ellen feliratkoznom. Egyek vagyunk például a hivatalos külpolitikában olyformán, hogy az úton találkoztunk egymással. Szívbõl helyeslem az igen t. miniszterelnök úrnak és munkatársainak sok elvi célkitûzését - hangsúlyozom: elvi célkitûzését -, elismerem a feltornyosodó, rengeteg akadályt, nehézséget az elmélet és gyakorlat összehangolásában és inkább keresztet és megpróbáltatást Iátok a hatalom tényleges gyakorlásában, mint fényt és irigyelhetõ kiváltságot. Elkopott már régen az a frázis, hogy aki bírálni mer, az csak hatalomra tör, a hivatott és a hivatásos tekintélyek helyére vágyik. A miniszterek nem irigylésre méltó lények és a kormányzati munka nem szép, liberális mutogatás arrafelé, amelyre az események úgyis maguktól döcögnek.

Az elkerülhetetlenül szükséges irányított gazdálkodás korában az az egyik legérdekesebb sajátosság, hogy a közéletben a rendszernek szinte ismeretlen, szürke és tudatosan elbújt vámszedõi százszor jobban járnak, mint az összes miniszterek együttvéve, mert a rendszer dolgozik és a rendszer nyomatéki súlya ránehezedik a kormányra is. A rendszer, a nagy társadalmi, gazdasági és politikai gépezet, amely az évtizedek folyamán Magyarországon valahogyan kialakult, összeállott és Öncélú lett, csak önmaga belsõ és titokzatos törvényeinek engedelmeskedik, Õröl, zakatol, kiméri a herék és a dolgozók életterét, szétosztja a javakat és a jövedelmeket, a befolyást és a tényleges hatalmat, meghatározza az erõkifejtések kereteit, determinálja a hitet és a csüggedést, a szegénységet és a gazdagságot, az összetartást és a széthúzást, nemzeti elõretörésünket vagy pedig lassú elsorvadásunkat.
Ennek a roppant sorsszerû folyamatnak a kormány nem teremtõje és nem irányítója, csak ellenõre bizonyos mértékig. A kormány munkájának túlnyomó részét a meglévõ adott

erõviszonylat adminisztrálása, a nyugtalanító jelenségek esetleges lenyesegetése a rendszerrõl, köti le. Hogy pedig ezt a munkát a kormányzat jól végzi-e vagy rosszul, az inkább a rendszer házi belügye, ami bennünket közelebbrõl nemigen érdekel, mert az a meggyõzõdésünk, hogy a rendszert kell feltétlenül megváltoztatni a magyarság korszerû", egészséges életformájának megteremtése érdekében.

A teremtésnek és az adminisztrálásnak mélységes ellentéte az, ami eljuttat bennünket a sorsdöntõ nagy magyar kérdésekhez, amelyek ma már kétségtelenül két meglevõ nagy táborra osztják a magyar közvéleményt. Mi nem hiszünk a külön-külön kezelhetõ és irányítható társadalmi, gazdasági és politikai életformában. Mi azt valljuk, hogy a nemzetnek csak egy életformája lehet, amelynek természetes és harmonikus következménye kell legyen a társadalmi, a politikai és a gazdasági berendezkedés. Mi ezt az új életformát keressük elsõsorban, mert becsületes meggyõzõdésünk, hogy a mai életforma rossz, bizonytalan, merev, maradi és veszedelmes.

Nem a parlamentarizmus és a diktatúra kérdésére gondolok, amelyet a zsidók oly mérhetetlenül elcsépeltek az utóbbi idõben és nem is az alkotmányjogi változásokra, mert a tisztán politikai természetû átalakulás a népi és nemzeti életformát megújítani nem tudja. Volt már minálunk nagy népi megújhodás a kommün bukása után. Milliókban élt ebben az országban a szegedi gondolat és lobogott a nacionalizmus tüze. A politikai átalakulás meg is történt, de az élet társadalmi és gazdasági síkján a jogfolytonosság hamis értelmezésével ott folytatódott minden a konszolidáció alatt, ahol a világháború elõtt a liberalizmus korát otthagytuk. Az ébredezõ magyarok százezrei követelték az új magyar világot, követelték a szent önzést, a zsidóság visszaszorítását, de ha a hivatalokban szó volt a gyakorlatba való átviteléről ezeknek az elveknek, amelyeket vallott a kormány és hirdetett sajtójában és vallott a magyar társadalom is, akkor a fõnök úr odaszólt a beosztottjainak: Csipcsala úr, nézze meg, hogy mit ír elõ ebben az esetben az 1878: III. te. II.17 bekezdésének harmadik alfejezete, és az történt, ami az 1878-as törvényben elrendeltetett. Társadalmi életünkben pedig az éhezõ, sápadt lakók gyûléseztek, rajongó fiatalok álmodoztak Trianon vesztéről, ébredõk mennydörögtek a zsidóság ellen és elõbb a zsidó szalonok diktáltak, tele konszolidált elõkelõséggel, majd visszajöttek Magyarországra az elvándorolt emigránsok, átvették újra a politikai vezetést...

T. Ház! Végeredményben - morgás ide vagy oda - az történt, hogy elõször a zsidó szalonok irányítottak az ébredõknek korszakában, tele magyarországi elõkelõségekkel, majd hazajöttek az emigránsok, elfoglalták régi politikai helyeiket és Bethlen István konszolidációs korában a zsidók soha nem álmodott hatalomnak, gazdagságnak birtokában a lerongyolódott trianoni Magyarországon életük legfényesebb korszakát teremtették meg. Ez a nyers igazság és ez a tény. Megbukott az elsõ nagy nemzeti álom azért, mert politikailag építették csak bele a nemzetbe a gondolatot, de társadalmi és gazdasági rendszerünk ugyanakkor a régi maradt és lassan vissza is hódította ezt az Örökségét, hatalmát a politikai síkon is.

... Mi, ennek a korszaknak egyszerû és nem kormánypárti harcosai, mindenesetre sokkal jobban ismerjük ezeknek az idõknek kis kulisszatitkait, mint a mai miniszter urak és nem akarjuk még egyszer megélni ezt a konszolidációt. Nem akarjuk, hogy a mostani zsidótörvények ugyan oda vezessék az országot vissza a zsidóknak visszatérõ hatalmával, ahogyan ez a szegedi gondolatnak bukása idején történt. A múltnak keserves tapasztalatai mellett nem ámít el bennünket semmiféle törvényhozási és politikai eredmény, amíg ez a szentesített nemzeti akarat szilárdan be nem épül népünknek életformájába, a társadalmi és gazdasági szervezett magyar életbe.

...Tiltakozunk joggal a szélsõségesség vádja ellen, mert a szankcionált törvények maradéktalan beváltását, megvalósítását követeljük vissza s a gyakorlati végrehajtás során mutatkozó visszásságokat, hiányokat és új szükségleteket mindig és örökké megmutatjuk, ez azonban nem szélsõség, és nem szélsõség a másik részen a háború megnyerésére irányuló szellemi és akarati törekvésünk sem, mert a gyõzelmet egyszerûen nem lehet szélsõségesen kívánni. A zsidó sajtó állítja ezt, de, t. Ház, méltóztassanak az afrikai parton történt partraszállása óta a budapesti tõzsdén az összes részvények ára - 95%-ig zsidó alkuszok kezén - 30%-kal emelkedett. Errõl nem írnak semmit sem a lapokban. És nem szélsõség az sem, ha azt állítjuk, hogy ilyen idõkben - mert már frázisnak látszik megismételni, hogy az életnek és halálnak küzdelmérõl van szó -a langyosság, a bágyadt úri elõkelõsködés és a nagyképû objektivitás egyszerûen az ellenség megsegítése. Amikor pedig a zsidóság követeli tõlünk a halk hangot, ez már hangos angolszász és kommunista propaganda.

T. Ház! Az elmondottak alapján a politikai alapelveket oda egyszerûsíthetem, hogy korunk sajátos viszonyai között a politikus a közösségi életmegnyilvánulásoknak négy síkján bírálja el tulajdonképpen a kormányzatnak a mûködését és keresi azt az egészséges életformát, amelyrõl szólottam, szintén négy helyen: a külpolitikai, a társadalmi, a belpolitikai és a gazdasági síkon.

... Magyarországnak leghalálosabb veszedelme a pán-szláv-bolsevista-zsidó-angolszász-demokrata világszövetség, ez elég cifra, mert elég cifra az a társaság, amelyikrõl beszélek. Ez a társaság Magyarország életét, évszázados külpolitikánkat veszélyezteti. Nem lehet tehát máshol a helyünk, ha már a nagy, hatalmas külpolitikai irányzatoknak faji, népi, állami, birodalmi alapjairól beszélünk, mint a germán, a latin és a finnugor népek oldalán, a nacionalista oldalon, egy olyan Európában, amelyben a szabad népeket megbecsülik. Jellemzõ egyébként, hogy a kormány hivatalos külpolitikáját fenntartás nélkül támogató jobboldali ellenzéket a zsidótõkéhez tartozó és a zsidó érdekeltségû újságokban mindennap mint az idegen eszmék vak megszállottjait lehet rágalmazni. Ez a lovagias fizetség a lojalitásért a cenzúrán át. Peyert támogatja a kormánypárti sajtó velünk szemben!

Szomorú dolog beszélni a magyar társadalmi élet képletérõl. Évszázadok rétegezõdnek bele a mi társadalmi felfogásunkba. Az alulról hirdetett marxista osztályelméletnek édestestvére és egyben jogosítványa a felülrõl igen gõgösen süvítõ osztálygyakorlat. Egymás mellett élünk és nem egymással. Mindenkinek igaza van ebben az országban, aki kasztszellemrõl, címkórságról és osztályönzésrõl beszél. A magyar kultúrpolitika súlyos vétke és mulasztása által elõidézett változásokról, a munkáskérdés lényegérõl, a munkamegosztó társadalom szervezetérõl fogalma sincs a magyar középosztálynak. Az egyetemi nevelés avas és évszázadokon elmaradt ezen a területen. A legújabb politikai elméletekrõl - értem ez alatt például az 50 esztendõsöket - 300-400 oldalas egyetemi tankönyvek végén mindenesetre található 5-10 oldal, ha nagyon modern a könyv. Az új népi kiválasztás, ennek a kornak alapos megismerése, a nemzeti szükségletek tanítása, a tényleg létezõ válaszfalak ledöntése sürgõs nemzeti feladat ahhoz, hogy ne hiába beszéljünk egy osztálytalan magyar nacionalista társadalom megépítésérõl. A magyar életnek gazdasági síkján talán a legnagyobb az elmaradottságunk, és természetesen ezen a téren tolul elõtérbe a legbrutálisabban a zsidókérdés, behálózva a magyar munkának és életküzdelemnek minden egyes jelenségét. Az igen tisztelt kormány a Nemzeti Önellátási Alap révén próbál keresztény egzisztenciákat teremteni és néhány ezer pengõs visszafizetendõ kölcsönt kapnak azok az ifjak, akik vállalkoznak és elindulnak az élet útján. ...

Életünk politikai síkján követelményeinket pártunk részérõl vitéz Imrédy Béla pártvezetõnk ismertette a Ház elõtt és mi meggondoltan és szilárd hittel ragaszkodunk ezeknek a követelményeknek a teljesítéséhez. Arról már nem is vitatkozunk, hogy van-e bizalmi válság az országban - legfeljebb az okokat állíthatjuk azon az oldalon és itt különbözõ értékrendszerbe -, mert ma már csak nyílt fórumon tagadja mindenki azt a bizalmi válságot, amely megvan. Az emberek ugyanis tudatosan vagy öntudatlanul, de feltétlenül értékrendszerekben gondolkodnak. Nem szabad a legegyszerûbb embert sem a politika terén lebecsülni, mert az emberek értékrendszerben gondolkodnak, és hiába kapnak ezek az emberek akármilyen komoly részigazságot valahol, ha õk a társadalmi és a gazdasági rendszer egészét illetõen abban a hitben élnek, hogy az igazságtalan, nem lehet õket megnyugtatni sem Oncsa-házzal, sem különbözõ egyénekhez kötött és szociálpolitikának nevezett karitatív intézkedéssel. Ez a mélységes gyökere ma a világnézeti politikának. A mi korunkban már csak világnézeti politikát lehet ûzni, akármennyire tiltakoznak ez ellen a reakciósok és akármennyire megpróbálják ezt a kérdést sajnos a felsõ rétegekben is elködösíteni és összezavarni. Ma már lassan odajutunk, hogy a különbözõ hivatalos megnyilatkozásokról sem tudjuk, hogy mit jelentenek. Hogyan értse meg ezt az egyszerû ember? Mi ennek az eredménye? Újabb és újabb nyugtalanság a dolgozók között, akiknek a bajairól nem is akarok beszélni. Mert amikor megtörténik az, hogy az ember villamoson utazva a villamos egész közönségét sírni látja, mert egy asszony nyolchetes gyermekét viszi a kórházba, aki éjszaka kidugta a kezét a kis paplan alól és mindkét keze lefagyott, akkor nincs mit beszélni arról, hogy mi van a néppel. Én végtelenül nagy tisztelettel nézem azt a nyugalmat s azt a fegyelmet, amelyet a magyar nép a mostani körülmények között tanúsít...

Mi igenis világnézeti politikának vagyunk a hívei, mert szent meggyõzõdésünk, hogy nem tud adni annyit az állam szociálpolitikán keresztül, mint amennyire szükség volna ahhoz, hogy az emberek elégedettek legyenek, hogy valóban együtt éljenek, közösen éljenek és a nemzet nagy érdekeit megvédjék. Nem hisszük el, hogy ezt kisebb szociálpolitikai intézkedésekkel el lehetne érni. Csak egy tökéletesen új rendszerrel, egy világnézeti politikával érhetõ ez el. A népi egység és a szociális igazság nem jelszó a mi számunkra, mert hiszen azt is mondotta az egyik miniszter úr a múltkoriban, hogy a kormányzó párt feladata megindítani a harcot a jelszavak ellen. Mi ez? Ha valaki nekem meg tudja mondani, hogy mit jelentenek ezek a nagy mondatok, amelyekre jön a taps és utána senki sem tudja, hogy mirõl van szó, akkor én rendkívül boldog ember leszek. A népi egység és a szociális igazság számunkra nem jelszó, hanem hit és akarat, amelyet nem hangoztatni akarunk, hanem - amint már mondottam - beleépíteni nem politikai életünkbe, hanem elsõsorban a magyar élet társadalmi és gazdasági síkjába. Ahol pedig népi egység és szociális igazság van, ott megszûnik minden megszolgálatlan kiváltság, ott nincsenek fõrendek születési jogon, nincs történelmi osztály sem, csak szép és gyönyörû emléknek; ahol népi egység és szociális igazság van, ott brutális erõvel érvényesül a közéletben a tisztaság törvénye, ott megoldják a munkáskérdést, biztosítják az egyforma indulási lehetõséget minden egyes réteg fiai számára, ott védik a gyöngét és erõsítik az erõst, hogy többet dolgozhasson a gyöngék érdekében, ott megbecsülik a munkái, igazságosan osztják meg a javakat, az igazsággal szolgálják a munka fegyelmét és a valóban közösen óhajtott, mindenki által óhajtott többtermelést. Ahol népi egység és szociális igazság van, ott igenis megszûnnek a beteges szélsõségek vagyonban mûveltségben, életfelfogásban és a dolgozók lélekben közel kerülnek egymáshoz hazát, nemzetet és jövendõt építeni és vérükkel is megvédeni ezt a hazát, amely nekünk boldogság, becsület, élet és jövendõ.

Mondanom sem kell, hogy a megajánlási javaslatot nem fogadom el.
(KN1939-1944. XVI. kötet 378-384. p.)

Rajniss Ferenc felszólalása a képviselõházban - /1943. november 26./

... T. Ház! Állítom, hogy külpolitikai célkitûzéseinkben mi radikálisak soha nem voltunk, csak radikálisan követeltük az elkerülhetetlenül kialakult, az egyedül lehetséges és hivatalos magyar külpolitikának feltétlen érvényesülését a magyar nemzet érdekében. Minden felelõs és gondolkodó magyar államférfi és katona éppen úgy, mint az elõbb az igen t. elõadó úr, akivel - ezt meg kell állapítanom - az évek hosszú során keresztül mindig egyformán gondolkoztunk és mindig egyforma hûséggel gondolkoztunk a magyar külpolitika tekintetében, mondom, minden felelõs államférfi és katona megállapította már ebben az országban azt a tényt, amelyet tegnapelõtt Csatay Lajos honvédelmi miniszter úr úgy fejezett ki, hogy "az elõzõ világháborút lezáró békébõl nyert szomorú tapasztalatok, 1919 véres tanulságai, a trianoni évek nyomorúsága, a földrajzi adottságok és a magyar lélek történelmi elhivatottságának tudata már jóval a mostani háború kitörése elõtt meghatározták azt a helyet, amelyet a nagy nemzetek küzdelmében el kell foglalnunk. Ez a világos és tiszta igazság, t. Ház, amely elhatározásunkat valóban elõre determinálta a roppant küzdelemnek és a felelõsségnek vállalásában és csak ennek az igazságnak mélységes átérzése, az igazság hatóerejének megóvása, és az országnak a legsúlyosabb -valóban a legsúlyosabb - idõkben a destrukciótól és a politikai spekulánsok üzemiéitõl való megvédése adhat erõt ennek a nemzetnek a most következõ és még nagyobb megpróbáltatások elviselésére.
Az sem igaz, t. Ház, hogy mi a külpolitikai orientációt a konjunktúra lázában és elõnyének tudatában választottuk.

Sok mindent láttunk mi a világ négy sarkán felgyulladt háborúból, de konjunktúrát bizony soha nem láttunk benne. A legnagyobb háborús konjunktúra idejében, 1940-ben és nem Sztálingrád után, amikor elindult az óvatos magyarázatok áradata itt, Magyarországon, tehát három évvel ezelõtt, a magyar földrészek könnyû visszacsatolása idején mondottam éppen a külügyi vitában a következõket: "Mi, magyarok a trianoni konszolidáció alatt semmivel sem járultunk hozzá a napjainkban tomboló háborús vihar felidézéséhez. Kötelességemnek tartom leszögezni ezt a perdöntõ tényt. A magyar felelõsség tökéletesen hiányzik a háború kérdésében!" "Ártatlan volt túlságosan a magyar revíziós szervezet és ártalmatlan nagyon a honfibú húsz esztendõn át." "Az európai vihar szerencsésen hazasodort néhány országrészt, de nincs vége az európai megpróbáltatásnak, nincs ideje az ünnepségeknek, mert érezzük és mondjuk brutális nyíltsággal, hogy fizetni kell azért, ami a mienk, fizetni kell nagy áldozattal, szûkös élettel, talán vérrel és háborúval, mert még semmi sem stabilizált Európa életében." "Dehogy is igaz az a nyárspolgári idétlen állítás, hogy most már csak a vihart kell kivárni óvatosan az eresz alatt, amikor a termésnek és a rombolásnak legszörnyûbb korszakát éljük, s a vihar bármelyik pillanatban kivághat bennünket a jól megválasztott eresz alól..."

Senki sem állíthatja, t. Ház, hogy ez a vélemény 1940-ben a könnyû konjunktúra szüleménye volt. Azóta pedig tényleg elsodródott fejünk fölül az eresz, tényleg háborúba kerültünk, honvédjaink drága vére festette meg a szovjet földet, hadiözvegyeket és hadiárvákat kell hogy eltartson a magyar nemzet és mégis azt kell mondjuk, történelmi sorsunk viselésének a bátorságával, hogy nincs vége még most sem a szenvedésnek, hogy ezután jön még az utolsó nagy próba, most zúdul le a nagy orkán és helyt kell állnunk tûzben, vasban és vérben, ha meg akarjuk menteni a magyarságot a pusztulástól és a rabszolgáknak az életétõl.

... Magyarország 1940-ben csatlakozott a berlini háromhatalmi egyezményhez, és ez az érett nemzet akkor is tudta, hogy nem az avarokhoz és hunokhoz csatlakozott, hanem a mellettünk élõ európai nagy népekhez. Emlékezetébe idézem a t. Háznak a magyar kir. kormánynak az egyezményhez csatlakozás alkalmával kiadott ünnepélyes nyilatkozatát, amelyben leszögeztük "páratlan hálánkat" a revíziós segítségért. Éppen ezért arra kérem az igen t. külügyminiszter urat, hogy a háromhatalmi egyezmény minden kétséget kizáró érvényességét illetõen nyilatkozni szíveskedjék, hogy a suttogásoknak és a fûzfajogászkodásnak, burkolt tevékenységeknek egyszer s mindenkorra idebent vége szakadjon. Egyébként is rendkívül méltánytalan helyzetben vagyunk itt, az ellenzéki padsorokban és odaát a kormánypárton is mindazok, akik külpolitikai állásfoglalásunkat világosan és a végsõ konzekvenciáig kimondottuk és azt hirdetjük, szemben minden baloldali állásfoglalással és sajtóval, amely valóságos külpolitikai célját soha nyíltan és egyenesen be nem vallotta és csak a nehéz idõket használja ki sejtetésekre, gúnyolódásokra, fölényeskedésre és az áldozatkészség erejének megrontására. Jogunk van tehát, t. Ház, éles határvonalat vonni az olyan pártok közé, amelyek az egyik oldalon elfogadták önként a revízió lényébõl és a háromhatalmi egyezmény aláírásából elõállott helyzetet és kötelezettségeket, szemben az olyan baloldali pártokkal, amelyek elhárították maguktól a felelõsséget, és minden eshetõségre külpolitikailag is szabad kezet biztosítottak maguknak. Háborúban vagyunk, t. Ház, és éppen ezért tiltakoznunk kell még az egyenlõ elbánás elvének alkalmazása ellen is a politikai síkon, amikor ilyen végzetes és súlyos ellentét mutatkozik a két tábor között. ... az angolszász demokráciák és a bolsevizmus összefogása tulajdonképpen az emberiség legnagyobb világtörténelmi szerencsétlensége és katasztrófája.

Hogy ez a természetellenes vagy talán szükségszerû találkozás hová vezetett és mi lesz ennek a végsõ eredménye, azt a háború dönti el véglegesen, de annyi bizonyos már ma is, hogy a társadalmak szervezetét szétromboló bolsevizmus mérgét csak egyedül a fanatikus nemzeti érzés, a nacionalista világnézet természetes ereje és a keresztény és a népi kultúra mélyre épített hatalma tudja valamiképp semlegesíteni. Ma pedig a bolsevizmussal csak a militáns erõ szállhat szembe, mert a jámborság és a szentelt víz nem tudja feltartóztatni a fegyveres, a motorizált elõretörést.

Mi nem tehetünk arról, hogy az angolszászok a német kiegyezés helyett a Szovjet-Oroszországgal való barátkozást választották. Arról sem tehetünk, hogy ez a háború éppen a szovjet követelések következtében mérhetetlenül és emberteleníl eldurvult. De mint a nemzeti kultúrának és a nemzeti gondolatnak híve s a moszkvai konferencián eladott és elárult európai népek egyike, csak szövetségeseink gyõzelmében s a magunk helytállásában bízhatunk még a legválságosabb fordulatok idején is, mert ezt parancsolja részünkre a megismert igazság, a betöltött nemzeti hivatás, a történelmi ösztön és a becsület!

Mélységes tisztelettel gondolunk a magyar külpolitikát már 1919-ben determináló szegedi ellenforradalom vezérére és összes hõseire. Kegyelettel és bajtársi hûséggel emlékezünk meg honvédjeinkrõl, akik életüket és vérüket adták a hazáért a szovjet fronton. Megilletõdötten és bámulattal tekintünk a keleti csataterekre, ahol Hitler Adolfnak, a német birodalom nagy vezérének hõs katonái páratlan és emberfeletti elszántsággal, mérhetetlen emberi katonai áldozattal feltartóztatják a rohamozó bolsevista hadseregeket és együtt védik meg az iskolákat, a templomokat, a kultúrát az ázsiai elnyomatástól. És fenn, északon a nemes testvér finn nemzet bírja minden rokonszenvünket azért, mert erõinek végsõkig való megfeszítésével és mozgósításával küzd népi szabadságáért és függetlenségéért.

Délen az irgalmatlanul megpróbált legnagyobb olasz államférfi, Magyarországnak nagy barátja, Benito Mussolini küzd egy végzetes ballépésnek szerencsétlen következményei ellen és azt hiszem, jogosan üzenhetjük Velence felé, hogy a magyar nép a Dúcé bebörtönzése idején is õt tekintette az olasz nép jogos vezérének és határtalan örömmel értesült minden magyar ember, kisember és dolgozó is, legendás kiszabadításának történetérõl.
Távol-Keleten pedig a japán császári hadseregek harcolnak a hármas szövetség nagy céljaiért és teremtenek ázsiai rendet.

... nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az egész baráti rendszerben, amelyhez csatlakoztunk mint emberek, mint európaiak és magyarok, a fejlettebb erkölcs, a tisztább igazság, a szegény, de szorgalmas és teremtõ erejû népek harci frontján állunk. A másik oldalon pedig még a megalkuvók sem kereshetnek semmit, a másik oldal különbözõ kanyargós utakon csak a szovjet mocsárba vezethet.

A moszkvai konferencia elárult minden tervet s Magyarországnak, a kelet-európai és délkelet-európai térségnek jövendõjét illetõen immár semmi kétségünk sincs. A moszkvai értekezlet zárójelentésébõl, az Izvesztyijából, a Vojnaja Rabocsnaja Klaszából, a hivatalos cikkekbõl kiderült minden kétséget kizáró módon, hogy az angolszászok Moszkvában elvesztették a játszmát és a közép- és délkelet-európai népeket átengedték a szovjet érdekszférának. Amikor az angol sajtó eltúlzottan az Ausztriának állítólag adott, mert papíron adott engedményekrõl írt, akkor az Izvesztyija durván azt válaszolta, hogy Szovjet-Oroszország semmiféle föderációt nem tûr, a Londonban székelõ emigráns kormányokat nem ismeri el, és majd csak a háború befejezése után, amikor a határokat már régen kijelölték és az egyes népeket már megdolgozták a bolsevizmus, a szovjet érdekek szempontjából, majd akkor döntsenek ezek az úgynevezett kis népek arról, hogy hová akarnak csatlakozni. Benesnek most megkötött 20 éves szövetsége Szovjet-Oroszországgal mutatja azt a formát, amelyet nekünk szánnak, mert ebbe azután már szabad belépni, ez már nem cordon sanitaire, ez már Szovjet-Oroszország érdekszférája, amely le akar nyúlni az Adriáig.

Evvel a sorssal szemben minekünk csak egyetlenegy lehetõségünk van: kitartani rendületlenül azon a fronton, amelyen vagyunk, nem áltatni magunkat, nem reménykedni az ellenség jóindulatában, mert ne felejtsük el, hogy a távoli nagy ellenségek közeli halálos ellenségeinknek barátai, hogy finoman fejezzem ki magamat. Azt sem engedhetjük meg magunknak, hogy egy belsõ destrukcióban az állig f el f egy vérzett Szovjet-Oroszországra néhányan úgy nézzenek, mint hipnotizált csirkék és terjesszék idebenn a destrukciót, hogy nincs már mit tenni, Magyarország nem tudja magát megvédeni.

T. Ház! A magyar külpolitika szilárd vonalvezetése és becsületes vonaltartása ma nemzeti céljaink megvalósításának egyik legfontosabb tényezõje. Ha a külügyminiszter úr a most következõ rendkívül súlyos hónapokban a háromhatalmi egyezmény szellemének feltétlen érvényesülését a hit és meggyõzõdés erejével biztosítja egész külpolitikai szolgálatunkban, akkor kiérdemli a nemzet háláját és bennünket mint önkéntes és szabad munkatársakat talál oldalán.
(KN1939-1944. XVIII. kötet 267-270. p.)

Gyõzelem vagy halál

(Rajniss Ferenc cikke - 1944. június 22.)
Negyedik esztendejébe hajlik a bolsevista Oroszország ellen vívott gigantikus európai küzdelem, s az évfordulón 1096. napját írjuk a milliós hadseregek szakadatlan keleti csatájának A jövõben szunnyadó évszázadok történetírói az emberiség legnagyobb válságának jellemzik majd ezt a kort, amelynek a ma élõ nemzedékek a harcosai és szenvedõi, talán életük végezetéig... Világok csaptak össze: kiegyenlíthetetlen ellentétek, halálosan egymásnak feszült akaratok s óriás táborokba szervezett politikai vágyak szülték a fegyveres hadseregeket, amelyek egymásra rohantak, eldönteni a XX. század életformájának sorsszerû kérdését. Sohasem volt még a földön ilyen háború! Nem az arány és az elkeseredettség, nem a technika és a tömeg, nem a hadászat és a hadmûvelet páratlansága rejtegeti a borzalmas birkózás legbensõbb értelmét, hanem a világnézeti és világszervezési alapelvek csatája, amelyet a szellem fegyvereivel már nem lehetett tovább folytatni.

A francia forradalom óta felgyülemlett társadalmi, politikai, népi, gazdasági, kulturális és hatalmi feszültségek még céltalanul lobbantak lángba az elsõ világháború gyötrelmeiben, de a gyalázatos békeparancsokat követõ évtizedek rohamosan két pólusra gyûjtötték a kivénhedt társadalmak megújítására törekvõ erõket és lázadásokat. Az ezerárnyalatú politikai programok hihetetlen gyorsasággal tolódtak el jobbra vagy balra, és összesûrûsödtek a marxista gondolat két ellentétes sarka körül. Ami a középen maradt, az csak holt terhe volt az évszázadoknak - árulás, gyávaság, tehetetlenség s elmúlásra ítélt kapitalista haszonlesés -, akár demokrata, akár liberális nevet adtak a múlt dicstelen csõdtömegének!

Ma már tudjuk, hogy ez a holtpontos közép a tanácstalanságával és elzsidósodott aljas lelkületével a baloldal szövetségesévé züllött szükségképpen, s a nemzetközi bolsevista forradalom útját egyengeti mindenütt a végsõ döntések nehéz óráiban. A feldicsért "polgár" szánalmas, komisz figurájának bizonyult az idõk orkánjában, aki habozva és reménykedve elárulta és cserbenhagyta népét s országát, mielõtt a bolsevista barátok - felakasztják...
Ha a degenerált "közép" nehézkedési súlya, pénze és befolyása nem akadályozta volna meg az 1936-38-as kibontakozási erõfeszítésekben a tisztességes megegyezésekre épített nemzetközi békét, akkor elkerülhette volna az emberiség a második világháborút! A polgár nem tudott választani. Szép, gömbölyû hazafias frázisokat zokogott Európa minden országában, hirdette a cselekvés szükségét s nem csinált semmit, csak profitált dúsan a veszedelmesen növekvõ bizonytalanságból. Rajta sötétlik a vérvád a világpolgáron és politikai segítõtársain, mert a nemzetközi békét éppen úgy elárulták, mint a nemzeti harcot! Elõször az olyan demokrata vezérekért lelkesedtek, akik háborút indítottak a dolgozó nacionalista Németország ellen, s azután "belátták", hogy ezt a végzetes birkózást csak a szovjet nyerheti meg az angolszászoknak... Elõször pénzt akartak keresni a németek leverésén, s azután olyan árat fizettek Moszkvának a segítségért, amelyben nemcsak a várt haszon, hanem az összes angolszász üzletek tõkéje is benne van, a polgári lét feladásával együtt. A német-szovjet-orosz háború kitörése elõtti napokban a Kreml tanácstermében tárgyaló angol bizottság a brit birodalom apai-anyai örökségét áttolta az asztalon Sztálin elé. A demokrácia a bolsevizmus mellett döntött!...

Hitler Adolf, az európai nacionalista gondolat legnagyobb harcosa, 1941. június 22-én véget vetett a szovjet szemérmetlen zsarolásainak s annak a lehetõségnek, hogy a bolsevizmus hadigépezete a háború utolsó fordulójára készüljön fel, lerohanni egész Európát s beteljesíteni a vörös forradalmat. A nemzetiszocialista világnézet most már fegyverrel vette fel az elkerülhetetlen harcot a marxista és pánszláv õrületek birodalma

ellen, s ennek a világtörténelmi missziónak áldozatos vállalásával erkölcsi tisztaságát és hitének hõsiességét bizonyította be. Talán könnyebb lett volna engedni egyelõre a moszkvai zsákmányéhes követeléseknek - hiszen távoli kis országokat fojtogattak kitervezett sorrend szerint a bolsevista diplomaták -, de Hitler vezér levonta idejében a könyörtelen tények következményeit s elõbb ütött, mint a lázasan készülõ és mozgósító ellenség. Ez az elõrelátás mentette meg Délkelet-Európát a gyors bolsevista elözönléstõl már 1941-ben! Most már ismerjük Szovjet-Oroszország titkát. Húsz esztendõ s milliók nyomora, ázsiai terror és a munkásság rabszolgaélete, bõséges nyersanyag és a fegyenctelepek végtelen sokasága ruházta talpig vasba a Vörös Hadsereget. Bárgyú polgári egyezkedés, kegyes riadalom és intellektuális ráolvasás egy napig sem tudta volna feltartóztatni Sztálin rohamra vert ármádiáit...

Az 1941. esztendõ mutatta meg igazán és ragyogóan, hogy mit épített katonái lelkébe a legnagyobb német vezér. A felszerelés kiválósága bizony nem lett volna elegendõ a szovjet-oroszországi hadjárat elsõ hat hónapjának tüneményes fegyvertényeihez. A lélek szárnyalt diadalról diadalra a nehéz rohamokban, s a meggyõzõdés fölénye gyõzött a végeláthatatlan szürke szovjet tömegek fölött. Az elsõ lökés legendás lendülete verte szét a szovjet seregeket, s nem engedte kifejlõdni az ellenséges katonai túlerõt... Az 1941-es eredmények készítették elõ a Kaukázusig lerohanó német hadosztályok sikerét, meghódítani azt az óriás területet, amelynek lassú visszaszerzésében másodszor is elvérzett s elapadt a saját földjén az Európát fenyegetõ bolsevista emberhullám. Sztálin tábornokai most harmadszor rendezik általános támadásra a szovjet birodalom maradék emberanyagát és kigyártott fegyvereit, de ezek a seregtestek nem heverhették ki a két rettenetes érvágás gyöngeségét... Az utolsó nagy harcban az elsõ csaták elesett nõseinek áldozata és szelleme óvja és segíti az európai kultúra szövetséges védelmezõit.

Az emlékezés napja az évforduló s a negyedik háborús év kezdete a szovjet fronton. Megrendítõ és dicsõséges ez az emlékezés: hatalmasabb az õsi eposzoknál. Lázba verte a világot a hír, hogy június 22-én hajnalban eldördültek az ágyúk s megindultak a csapatok kelet felé. Másnap már elesett Brest-Litowsk, Grodno és Lomzsa s harmadnap Vilna és Csernovitz német kézre került. Az ellenségeskedések negyedik napján Lemberg is elesik; bolsevista repülõk Kassát bombázzák jogtalanul, s a finnek megindulnak a szovjet ellen. Már júniusban átlépik a honvédek is az orosz határt, s a németek gyõztesen megvívják a bialisztoki csatát... Júliusban Riga, Windan, Kisenev és Szmolenszk kapitulál, s a minszki csatában 324 000 fogoly szakad le a Vörös Hadseregrõl. Augusztusban, a szmolenszki csata után, már 900 000 szovjet fogoly, 13 000 harckocsi, 9000 repülõgép és 10 000 ágyú a szovjet vesztesége: elesik Urnán, Nikolajev, Cherson, Dnyepropetrovszk, Velikije Luki s a finnek visszafoglalják Viipurit... Szeptemberben, Kijev és Poltava elfoglalása után, a szovjet foglyok száma 2 550 000-re emelkedik! ... Októberben Õrei, Vjazma, Brajnszk, Charkov, Odessza elfoglalása, a Donec-medence meghódítása s a krími erõdvonal áttörése után a szovjet kormány menekül Moszkvából, amelyet a németek 40 kilométerre közelítenek meg! ... Rövid 4 hónap története esztendõkre meghiúsította a vörös álmok valóra váltását!...

Az amerikai és angol valódi milliomosokkal összeölelkezett moszkvai álproletárok szívesen várakoznak egy kicsit, amíg nagyra becsült szövetségeseik szédülõsre véreznek... Úgy gondolják, hogy az utolsó egyezkedésnél már nem baj, ha Anglia és Amerika itt-ott elájul. Ezt az elvtársi jókívánságot a szovjet sajtó avval a haragos megállapítással indokolja, hogy eddig csak a Vörös Hadsereg harcolt komolyan, s a demokráciák nem részesítették kellõ segélyben a bolsevistákat - ami természetesen nem igaz. Az amerikai szállítások nélkül már több válságos helyzet felidézhette volna a végleges bukást

Szovjet-Oroszországban, s egyébként is az uráli hadiiparban foglalkoztatott milliós kínai munkáshadsereget a szovjet Amerikának köszönheti, mert a nagy embervásárt amerikai ügynökök ütötték nyélbe Csang Kai-sekkel...

Szellemileg pedig valóságos alárendeltségi viszony fejlõdött ki az utolsó hónapokban, a demokráciák s az angolszászok nemcsak a megszállott területeken, hanem saját országaikban is tehetetlenül engedik érvényesülni a féktelen bolsevista agitációt, amelyet Moszkva fût, minden rendelkezésére álló eszközzel. A Vörös Hadsereg keskeny frontszakaszon Finnországot támadja, a legnemesebb kis európai népet, amely tiszta demokráciában él, tehát nem számíthat Anglia és Amerika támogatására... A finn példa mutatja a szovjet háború 4. évének hajnalán, hogy papírrongy az angolszászok minden ígérete s egyetlen európai nép sem bízhat szavukban! A nagy demokráciák csak Sztálinnak tettek érvényes fogadalmakat s akár írásban foglalt, akár szóbeli a sok titkos egyezmény, nem okoznak semmiféle diplomáciai zavart - amíg a vörös cár ökle a döntõbíró az esetleg felmerülõ félreértések eloszlatására...

Mit várhatunk a szovjet háború negyedik esztendejétõl?... A magyar hadsereg a fronton küzd, megbecsült hõsiességgel állja a harcot, s a hazai arcvonalon elsõ és legszentebb kötelességünk a honvédség ütõerejének szolgálata. A bolsevizmus szellemi lepra s jaj annak a népnek, amelyre ráragad! Tárgyalás, tûnõdés, magyarázat már tilos idõfecsérlés és destrukció ebben a kérdésben. Az antibolsevista magyar front a lelkekbe kovácsolódik, s a hozzátartozás nem lehet vásár és alku eredménye! Senki sem kérhet ellenszolgáltatást, senki sem szabhat feltételt a nemzet életének megmentéséért! A magyarság elpusztul, ha nem verekszik s harcol minden izom- és idegszálával ebben a sorsdöntõ esztendõben. Nincs külön tudomány, nincs elmélázó mûvészet, nincs erkölcs és hit elvonatkoztatottan ettõl az égig torlódó küzdelemtõl. Áruló, aki félreáll, áruló, aki hallgat s áruló, aki következetesen másról beszél, akár a templomi szószéken, akár az egyetemi katedrán vagy a sajtó és a közélet fórumain! Riadót ver a sors és a végzet, s csak az ellenség ügynökei tagadják zengését az ezeréves lármafának. Riadj, magyar! Riadj harcra, munkára, fegyelemre, bajtársi összefogásra, néped és fajtád õsi ösztönével, mert egy rövid esztendõ alatt elveszítheted drága örökségedet, vagy megnyerhetsz mindent, amit méltatlan fiaid elpocsékoltak! Tûzben, vérben, áldozatban, a földre zuhant pokol kínjain keresztül, szent keresztjének hordozásával, békéjének és szabadságának áldott jövendõjét érheti meg rövidesen a lelkére talált magyarság. Mert megkezdõdött az utolsó forduló! ...
(Esti Újság, 1944. június 22. 1-2. p.)

Merre visz az út?

(Rajniss Ferenc cikke - 1944. augusztus 9.)
...Fegyvert, katonát, szociális igazságot, népi megújhodást, viharra való felkészülést és nyíltan vállalt nacionalista szövetségeseket követeltünk tíz esztendõvel ezelõtt a fenyegetõ új világháború és a bolsevizmus veszedelmeinek leküzdésére! És nem nyugodtunk soha ezeknek a követeléseknek hangoztatásában. Bármilyen volt a pártpolitikai csillagképlet, bárhogyan állott össze a reakciós nagytábor, hadait békében sohasem hagytuk. Ez az állandó harc, munka és küzdelem az erkölcsi jog, felvetni a kérdést újra nehéz tíz esztendõ után, hogy - merre visz az út?...
Külpolitikai elhelyezkedésünket lassú és vontatott idõvesztegetés után meghatározta az ország elárulhatatlan érdeke. A zsidó és a reakciós berzenkedések többször válságba sodorták a kialakult szövetségi rendszert, de a magyarság túlnyomó többsége becsülettel vallotta és vallja ma is, hogy népi és nemzeti létünket csak a német birodalom oldalán

védhetjük meg halálos ellenségeink rabló ösztöneitõl. A világháború kitörése csak megerõsítette a magyar népi állásfoglalást és az a klikk, amely az ellenséggel cimboráit, legalább akkorát vétett a nemzeti közvélemény, mint a hûtlenségre szánt szövetséges ellen.
.
Meggyõzõdéssel állíthatjuk tehát, hogy a magyar külpolitikai irányzat sokkal szilárdabb, mint annak következetes belpolitikai szolgálata! Valahol tényleg utat tévesztettünk; a logika kisiklott a józanság és a következetesség vágányáról, az értelem szava beleveszett a zûrzavaros hangorkánba, s a belpolitikai veszekedés rombolja és gyöngíti háborús erõfeszítéseink erejét.

Elegendõ a bizonyításhoz a Magyar Megújulás Pártjának tegnapi nyilatkozata, amely sok áldatlan jelenségre vet fényt s reméljük, hogy rádöbbenti az országot a lelki is méret-vizsgál át kötelességére. Mert halálos kórság tanúbizonysága a mai idõkben az a kétségtelenül igaz állítás, hogy heteken át megbénította az erõkifejtést a lappangó kormányválság, amelynek az volt az oka, hogy a háborús célt szolgáló politikai, gazdasági és szociális intézkedések végrehajtásának részleteiben "a felfogások egyezéséhez eljutni még nem sikerült..." Az pedig nyilvánvaló, hogy amíg hiányzik a végrehajtandó feladatok fontosságának és sorrendjének közös értékítélete, addig eredményesen cselekedni nem lehet!

.. ."A helyzet kétségbeejtõ, de nem komoly" - mondotta egy cinikus bölcs s nincs jellemzõbb felirata a magyar belpolitikai boszorkánykonyhának. Mert ami komoly, az a Kárpátok lejtõin vet lángot a honvédharcokban, legjobb véreink örökös küzdelmében. Ágyútûz, aknarobbanás, harckocsizörgés, repülõgépek zúgása, rohamzaj, kaszálatlan vetésként hullámzó támadás és ellentámadás mennydörgi felénk világerõk viaskodásának intelmét s a honvéd-kötelességteljesítés hõsi dalát. A legcifrább frázisokkal sem lehet elhazudni a magyar fegyveres erõ elsõbbségének szent jogát, s aki elfeledkezik errõl, bármilyen pártpolitikai cél érdekében, az nem csupán az államvezetési hatalmat, de még a levegõt sem érdemli meg!

... Nem 10 darab vadonatúj élemberre van szükség a magyar belsõ fronton, hanem legalább 10 000 komoly vezetõ személyiségre, politikai, gazdasági és szociális szervezeteink élén - bármelyik párthoz is tartozzanak a nacionalista jobboldalon! Minden vezetésben és irányításban tehetséges magyarra égetõ szükség van s a nemzeti végsõ erõkifejtésnek az olyan elfogult emberek a legveszedelmesebb ellenségei, akik az erkölcsükben tiszta, világnézetileg kifogástalan s szaktudásukban megfelelõ szellemi munkásokat párttagság szerint osztályozzák s ítélik kinullázásra. Annyi volt a zsidó, az Aladár s a múlt rezsimben hasznavehetetlenre kompromittált befolyásos keresztény, hogy a vezetõ helyek pótló betöltésérõl végtelenül nehéz gondoskodni a hadra kelt sereg visszatérése elõtt.

Merre visz az út? ... Az önként vállalt egység felé! Olyan súlyos a pártpolitikai megbetegedés, hogy most már csak nyugodtan beszélhetünk róla. A szóbeszéd semmit sem használ s a gyûlölködés még kevesebbet. A nagy hang, a röpcédula, a mázolás és a fenyegetés nem az erõ, hanem az idegesség jele. Ezek a jobboldalon és egymás ellen kivívott sikerek olyanok, hogy aki a látszat szerint gyõz, az köteles kissé szégyellni magát, addig is, amíg vereségérõl meggyõzõdik. Sok millió magyar érzi, hogy nincs áldás az erõszakolt párttusakodáson és hetvenkedésen, aminek az eredménye siralmas vagy az utolsó forduló szerint nevetséges. Egyre többen unják meg enyhe undorral a sivár huzavonát, s akiket a közeli és totális pártgyõzelem meséjével táplálnak a központokból, kissé túlzottan éhesek maradnak...

A külpolitikai utat megtaláltuk már 10 esztendõvel ezelõtt Berlinhez. a belpolitikai ösvényt pedig most kell kitapossuk - a szívünkhöz. Féltenivalónk még mindig van elég. Félthetjük honvédjaink hitét, a határokat, városaink házsorait és a lakosságát, a magyar termést, a rendet, az elszegényedett életformánkat és sok mindent, amire hangosan panaszkodunk, de ami máshol százszor rosszabb, mint idehaza! S ennek a sok drága kincsnek védelmére nem elegendõ összehozni becsületes együttmûködésre néhány tucat politikust? ... Mindenkinek igaza kell hogy legyen külön-külön, csak Magyarországnak ne lehessen igaza?

Vigyázat, magyarok! Ingoványra tévedtünk, s fordítani kell az akaratunkon, amíg nem késõ. Fordítani kell rudat, szekeret erõs kézzel, céltudatos kormányzással, hibák, bûnök s tévedések mocsarának elkerülésére- Régi harcok jogán hirdetem, hogy békére van szükség idehaza, megnyerni a háborút a Kárpátok lejtõire szorult csatatereken! ...
(Esti Újság, 1944. augusztus 9.)

A hungarista napló bejegyzése Szálasi Ferenc és Rajniss Ferenc megbeszéléséről

(1944. szeptember 17.)
(PV= Pártvezetõ, azaz Szálasi Ferenc)

Szeptember 16-án 11 h-tól 13.30 h-ig PV beszélgetést folytatott Rajniss Ferenccel a Szent Miklós utcában, a beszélgetés négyszemközt folyt le; lényege:

Rajniss Ferenc ismerteti álláspontját a jelenlegi helyzetrõl, különösen belpolitikai és elvi kibontakozási szempontokból; a jelenlegi helyzetért kimondottan és határozottan a kormányzót hibáztatja; rámutatott különösen arra a kétszínû játékra, melyet az államfõ különösen március 19. óta folytat, valamint a kormányzó környezetét képezõ angolszász-zsidó cimboraság gálád játékára, mellyel a kormányzót bábként és aljas eszközként használják fel érdekeik szolgálatában; véleménye szerint a kibontakozás csak abban az esetben lehetséges, ha eltávolítják az államfõ környezetébõl a már említett angolszász-zsidó cimboraságot;

PV ismerteti felfogását a jelenlegi helyzetrõl, ahogyan a Hungarista Napló vonatkozó részei tartalmazzák;
Rajniss felhívja PV figyelmét arra, hogy két-három nap elõtt a kormányzó teljesen átallott a németek mellé, oldalukon akarja folytatni a harcot; ezt az újabb pálfordulását az angolszász-zsidó cimboraság az államfõ ellen fellobbanó határtalan gyûlölettel vette tudomásul, mert az államfõ eddigi szokásához híven dezavuálta és denunciálta õket, az államfõnek ez a magatartása azonban egyáltalában nem jelenti azt, hogy az államfõ véglegesen döntött volna hovatartozásának kérdésében;

PV egyetért a fejtegetésekkel; hozzáfûzi, hogy változás a kormányzó és Lakatos magaviseletében a németek elleni éllel abban az esetben várható újra, ha hadászati okokból egész Erdélyt fel kellene adni és harcot idõnyerésért kellene folytatni talán a Tisza vonaláig is; ez a bizonytalan állapot azonban semmiképpen sincs az ország hasznára és javára, éppen ezért arra kell törekedni, hogy határozott álláspont kialakítása mellett a politikai, gazdasági és társadalmi nyugalmat minden eszközzel helyreállítsák a felelõs tényezõk és a nemzetet a németek oldalán való egyértelmû beállásra szervezzék meg; PV ennek elérése érdekében igen széles alapon nyugvó kormányt akar létrehozni, melyben

mindazok a férfiak vennének részt, akik egyrészt szaktudásuknál és állhatatos, egyértelmû politikai vonalvezetésükkel kitûnnek, másrészt a nemzet bizalmát élvezik;

Rajniss a belpolitikai kibontakozásnak elsõ lépéseiként azt javasolná, hogy a kormány magatartására való tekintettel ne vegyenek részt a Tasnádi Nagy András elnöklete alatt tartott hétfõi és csütörtöki értekezleteken, mert a kormány részérõl ide kiküldött Fáy miniszterelnökségi államtitkár magatartása miatt az abban való részvételnek semmi értelme nincs;

PV egyetért és beleegyezik; felveti a gondolatot, nem lenne-e célszerû a parlament összehívása az ellenzéki képviselõk kezdeményezésére; szükségesnek tartaná ezt már azért is, hogy a parlamentben félreérthetetlenül tisztázzák a kérdést, hogy az államfõ és a kormány alkotmányellenesen és a törvényeket úton-útfélen sértõ módon akarják-e a nemzet ügyeit tovább vezetni, valamint hogy a nemzetet érintõ döntõ ügyekben hajlandók-e a nemzet akaratát mégiscsak valamilyen formában kifejezésre juttató képviselõkkel és képviseletekkel letárgyalni és hozzájárulásukat kikérni;

Rajniss egyetért PV-nek a felfogásával; kijelenti, hogy erre vonatkozóan már tett kezdeményezõ lépéseket, ezeket folytatni fogja és tudomásul veszi, hogy ebben a kezdeményezésben a Nyilaskeresztes Párt képviselõcsoportja teljes egészében részt fog venni; kölcsönösen átbeszélik és megegyezésre jutnak az elkobzott pártvagyonok visszaszerzése, a kommunistákkal szembeni magatartás és a KABSZ felhasználásának kérdésében;

Rajniss felhívja PV figyelmét arra a körülményre, hogy Csatay és Winkelmann között befejezéshez közelednek azok a tárgyalások, amelyeknek értelmében szerzõdéses alapon magyar SS-alakulatok felállítására kerülne sor; ezzel kapcsolatosan PV kijelenti, hogy ezt a szerzõdést nem veszi tudomásul; a továbbiakban is meg fogja tiltani a párttagoknak, valamint a híveknek, hogy az SS-be belépjenek, mert határozottan és kimondottan a Hungarista Légió felállítását követeli minden körülmények között, mert ha a németek az S S-alakulatokat fel tudják szerelni, megtehetnék ugyanezt a Hungarista Légióval is;

kölcsönösen megegyeznek abban, hogy egymást támadni nem fogják, lezárják a múltat, új lapot nyitnak, melyet együttesen fognak becsületes szándékkal és cselekvéssel teleírni; megegyeznek abban, hogy a jövõben kölcsönösen átbeszélik a helyzetet és egymással szoros politikai kapcsolatot tartanak; vélemény: Rajniss Ferenc kedvezõ benyomást tett; különösen az lepte meg igen erõteljesen, de örömteljesen is PV-t, hogy a beszélgetés végén búcsúzáskor Rajniss Ferenc önként, saját elhatározásból kijelentette, hogy PV tekintse meg nem történtnek mindazt, ami a múltban történt, személyében megbántani nem akarta, és amennyiben ilyen megbántást erezne, bocsásson meg neki; PV ezekre a szavakra hasonló szavakkal felelt és ugyancsak kijelentette Rajnissnak, amennyiben magatartásával megbántotta volna õt a múltban, bocsásson meg õ is; Rajnissnak ez a magatartása igen jó benyomást keltett és tényleg alapja lehet az összefogott erõkkel végrehajtott politikai kibontakozásnak.
(MÓL K 750 8. kötet 6-8. p.)

A hungarista napló bejegyzése Kovarcz Emil és Rajniss Ferenc megbeszéléséről

(1944. szeptember 28.)

(Rövidítés: pt = párttestvér)
Kovarcz Emil pt Rajnissal folytatott beszélgetésérõl tesz írásbeli jelentést PV-nek:
34. sz. melléklet
a HM naplójának 1944, szeptember havi részéhez.
IX/27-én 21 h 30-kor PV tv utasítására felkerestem Rajnisst a lakásán. Elõször a parlamenti helyzetet ismertette. Nevetnie kell, mily ügyesen, orruknál fogva vezette a rendszer Winkelmannékat. Azokkal a jó emberekkel mindent el lehet hitetni, s úgy tol ki velük a rendszer, ahogyan akar. Winkelmann egy héttel ezelõtt még arról beszélt, hogy másnap már aláírásra kerül a kormánnyal való új megállapodás az SS-be való toborzásra. (P. d. Úgy látszik, még mindig nem gyógyultak ki ezen rögeszméjükbõl és érdekes, hogy ezen tárgyalásokról minket nem értesítettek.) Rajniss mondta nekik, hagyjanak fel ezen helytelen elképzelésükkel, mén ha a toborzással kivonják a 20% értékes önként jelentkezõ elemet, úgy a magyar hadsereg teljesen ki lesz herélve. Most megkapták a választ, amit örökös huzavonájukkal megérdemeltek: a kormány állítja fel a nemzetõrséget, s evvel magának biztosítja azt a réteget, amelyet a németek az SS-be szerettek volna toborozni. A nemzetõrség felállítása mögött még egy másik szándék is lapul. A kormány az önkéntes jelentkezés propagálásával erkölcsi kényszer alá helyezi a jobboldali politikusokat és képviselõket. Azok állandóan a háború folytatása mellett fejtettek ki propagandát, így rövidesen lehetetlen helyzetbe kerülnek, ha most nem jelentkeznek katonai szolgálatra.

A kormány természetesen nem fog megmaradni az önként jelentkezés mellett, hanem be fogja hívni a jobboldali képviselõket. A kormány ugyanis végleg elhatározta a háborúból való kilépést s azt most, az angolok dalmáciai partraszállása után rövid idõ alatt végre akarja hajtani. Ezt törvényes formák között szeretné elvégezni, tehát a parlament hozzájárulásával. Mivel azonban egy rendes ülésen könnyen megtörténhetne, hogy nem kapná meg a szükséges szavazatokat, azért "alkotmányos" puccsra készülnek. A jobboldali képviselõket bekényszerítik a katonai szolgálatra, elhelyezik õket oly távolra, hogy az ülés összehívásáról ne értesülhessenek kellõ idõben s mivel a házszabályokban nincs megszabva, hogy az összehívás közzététele és az ülés megkezdése között mennyi idõt kell hagyni, megtehetik, hogy a déli lapokban közlik a délután pl. 3-ra kitûzött ülést. A kormánynak megfelelõen szavazó képviselõk megfelelõen elõre lesznek értesítve, s így a jobboldal távollétében még egyhangú határozatot is el tudnak érni. Rajniss szerint a kormányzó minden körülmények között el van szánva akaratát végrehajtani, attól csak drasztikus közbelépéssel lehet eltéríteni.

Rajniss kérdést intézett Winkelmannhoz, mily álláspontot foglaljunk el a nemzetõrségbe való belépésre, azt a választ kapta: semmi szín alatt se lépjünk be.

Ma délelõtt magához kérte Haliért és dr. Höttlt, s gorombán megmondta véleményét politikai baklövéseik sorozatáról. Ezen beszélgetés során Höttl azt mondotta, bármily komikusán is hangzik, ma egy képviselõ részérõl gyávaság lenne katonai szolgálatra jelentkezni, mert ez a felelõsségtõl való megfutamodás lenne.

Veesenmayer ítélõképességében nem bízik, mert sokszor tett oly kijelentéseket, melyek nem váltak be. így például az invázió megindulása elõtt bármily összegben való fogadást ajánlott neki, hogy azt az angolok egyáltalában nem fogják megkísérelni. Egy másik eset: Imrédy-Rácz és az õ jelenlétében nagyhangúan kijelentette: biztosítom önöket, hogy Csatayt 48 óra alatt el fogom távolítani. Emiatt nem tartja Veesemayert döntõ tényezõnek, s az esetleges új kormány összeállítására vonatkozólag Veesenmayer véleményét nem tartja elegendõnek. Õ ezért azt fogja indítványozni, a Führer hívja meg PV tv-t, Ráczot és õt s közvetlenül vele tisztázzák a kérdéseket, melyek ismerete nélkül a felelõsséget a mai

teljesen elrontott helyzetben már nem lehet vállalni. Ezen kérdések volnának:

1. Mi a további hadmûveleti szándék, védeni akarják-e Magyarországot, meddig akarnak visszavonulni. Ezt tudnunk kell, hogy a kiürítési stb. intézkedéseket ennek megfelelõen hozhassuk.
2. Adjon felvilágosítást, mikor és mily eredményt várhatunk a titkos fegyverektõl.
(Érdekes, hogy Rajniss ezen elgondolása teljesen hasonlít a PV által Winkelmannhoz feltett négy kérdéshez. Nem tudom, erre Rajniss magától jött-e rá vagy a vele tárgyalást folytató képviselõjüktõl értesült PV szándékáról).
IX. 21-én, csütörtökön Neubacher repülõgépen Pestre érkezett, ebédre hívta Rajnisst, azon még Veesenmayer vett részt. Az ebéd végén már onnan telefonáltatott a repülõtérre, hogy repülõgépét gyújtsák be, mert megy vissza, így tehát mással már nem tárgyalhatott. A kb. 2 órás beszélgetés alatt úgyszólván kizárólag Neubacher beszélt, Veesenmayer, mint láthatóan rangban fiatalabb, fegyelmezetten hallgatott. Neubacher elmondotta, hogy Mihajlovics embere bent ül a németeknél és legszorosabban együttmûködnek. Ugyanakkor Mihajlovics törzsében egy amerikai ül. Az oroszok a teheráni megállapodás ellenére az Égei-tengerhez akartak kijutni, ezt az amerikaiak és az angolok a leghatározottabban ellenezték és nem engedték meg, hogy Ó-Bulgária határain túl elõnyomulja-nak.26 Vonatkozik ez a macedóniai részre is. A bolsevisták erre a bolgár kommunistákból lázas gyorsasággal felállítottak egy hadosztályt, és evvel akarták megszállni Macedóniát. Az angolok pontosan közölték a németekkel ennek a hadosztálynak felvonulási kányát és egyéb adatait, úgyhogy a németek így azt úgyszólván az utolsó emberig megsemmisíthették. Neubacher kijelentette, hogy úgy az amerikaiakkal, mint az angolokkal állandó tárgyalásban van, és ezen közlésre vonatkozóan még titoktartásra sem kötelezték õt.

A japánok forszírozzák, hogy Németország a szovjettel kössön békét, a Führer azonban ebben a kérdésben mereven elzárkózott. Rajniss nem érti az egész beszélgetés célját, miért jött fel Neubacher repülõgépen Pestre és itt tudomása szerint egyedül vele beszélgessen. Lehet, hogy az angol és amerikai ismeretségérõl tudva akart tõle talán véleményt hallani, az azonban furcsa, mert neki bizonyára sokkal jobb összeköttetései vannak.

Rajnissal közöltem PV tv megbízásából, hogy hajlandó-e õ, Piukovich és esetleg Jaross egy széles nemzeti alapon álló együttmûködésében részt venni. Erre azt felelte, hogy erre vonatkozóan elõször meg kell kérdezze pártja tagjait. Õ a maga részérõl mindenben benne van, még ököllel is, azonban a többiek nevében megkérdezésük nélkül nem nyilatkoznánk. Jelenleg azt sem tudja, hogy Piukovich hol tartózkodik. Valószínûnek tartja, hogy az együttmûködésnek semmi akadálya sem lesz, és a párttagjaival folytatott megbeszélés után azt közölni is fogja.
Vélemény: Rajniss mintha kissé ingadozóbbá vált volna, és kissé kinõné magát. Ezt arra vezetem vissza, hogy a németek feleslegesen sokat tárgyalnak vele közvetlenül, és így érzi, hogy az út hozzájuk nem csak PV-n keresztül vezet, miután õ külön értékének tudja angolországi kapcsolatait is, amelyeket adott esetben felhasználhat.
(MÓL K 750 8, körei52-55. p.)

Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter rádióbeszéde

(1944. október 26.)
- Magyar Testvéreim! Hazánk és népünk történelmi létharcának szolgálatában s a nemzet minden személyi és anyagi erejének mozgósítása érdekében elrendeltem az 1944-45. évi

iskolai oktatás ideiglenes szüneteltetését.
- A honvédelem elõrelátó parancsa követelte meg ezt a súlyos és fájdalmas intézkedést, amely a háborús szükség kemény szorításával tétlenségre kényszeríti egyelõre a magyar iskolai oktatás hatalmas intézményét és megállítja kulturális törekvéseink nagy áldozatokkal biztosított folyamatát, de csak azért, hogy a legszentebb törvény, a nemzeti honvédelem törvénye szabadon érvényesülhessen és akadálytalanul, a honvédhadsereg hõsi küzdelmének megerõsítésére.

- A magyar tanulóifjúságot, a szülõk százezreit s az egész magyar nevelõi rendet közvetlenül érinti és sújtja rendelkezésem, mert az oktatás szüneteltetése most valóban általános jellegû, a kisdedóvó intézetektõl a népiskolák hálózatán, a középfokú- és középiskolákon át fel az egyetemekig.
- A rendelet 2. szakaszában foglalt kivételeket szociális és honvédelmi szempontok indokolták. Megmaradnak az óvodákban létesített napközi otthonok, amelyekben szegény sorsú magyar testvéreink gyermekeit gondozzák.
- A honvédelmi miniszter úr külön utasításban gondoskodik arról, hogy a menekülteket befogadó tanulóotthonokat csak múlhatatlan szükség esetében igényeljék honvédelmi célokra, s akkor is kellõ idõ és alkalom biztosíttassék menekült véreink új elhelyezésére. A bombaveszély miatt csoportosan kitelepített városi gyermekek is nagyobbára iskolaépületekben vannak elhelyezve, s fokozott szociális védelmükrõl feltétlenül gondoskodunk.
- Az oktatás szüneteltetése megfontolt honvédelmi szempontok miatt nem vonatkozik az ipari középiskolákra, a felsõ ipariskolákra, az ipari szakiskolákra és a hadiüzemekben létesített vállalati tanonciskolákra.
- Az egyetemi hallgatók közül egyelõre csak azok folytathatják tanulmányaikat, akik orvosnak, gyógyszerésznek, mérnöknek és állatorvosnak készülnek s a tudományegyetemek, illetve fõiskolák két utolsó évfolyamára már beiratkoztak. Ezek az egyetemi hallgatók tanulmányaikat megrövidített kiképzéssel fejezik be, s a gyorsított kiképzésre alkalmas hallgatókat az egyetemi rektorok bocsátják a tanfolyamokra.
- A rendelet 3. szakaszában arról intézkedtem, hogy a háborús erõfeszítés érdekében szükséges iskolai szünetelés miatt a tanulókat és hallgatókat károsodás lehetõleg ne érje. Ennek az ígéretnek becsületes beváltásához azonban a kultuszkormánynak feltétlenül szüksége van a szülõk és a tanulóifjúság komoly támogatására.

Mi nem vagyunk bûnösei a romlásnak, de áldozatai sem akarunk lenni
- Iskoláinkat odaadjuk a sebesülteknek: a tudomány csarnokaiban kórházakat és egészségügyi intézményeket helyeznek el; tanítóink, tanáraink bevonulnak fegyverrel és tudással szolgálni az országot; az egyetemi hallgatók nagyobb része honvéd lesz s a kiteljesedõ totális mozgósítás közös, testvéri csatasorba állítja az ifjúságot és a nevelõket; de a nemzet példátlan katonai erõfeszítése és harci elszántsága sem szüntetheti meg a magyar kultúra önkéntes szolgálatát.

- Beszélhetnek elvakult ellenségeink, amit akarnak: mi mégis az európai végek nemes és nagyra hivatott kultúrnépe vagyunk; nép, amely évszázadok vérözönében államot, rendet, törvényt, sajátos mûveltséget és életformát teremtett a százszor feldúlt õsi földön, csodálatos szívóssággal és tehetséggel. Hibáinkat és gyarlóságunkat mindig a kor szülte s nem az emberi természet, amelynek bûneitõl szenvedélyes bírálóink sem mentesek.
- Mi nem tehetünk arról, hogy lángba és vérbe borult a világ, minket nem okolhat senki azért, hogy az emberiség gazdasági, társadalmi és politikai békétlensége immár másodszor ostorozza végig a XX. század szerencsétlen nemzedékein az Apokalipszis négy fekete lovasát - mi nem vagyunk bûnösei a romlásnak, de áldozatai sem akarunk lenni?

- A puszta élet ösztönével ragaszkodunk a szabad Európa és a független Magyarország gondolatához s ebben a halálos küzdelemre feltámadt ösztönben ezer esztendõ bús és gyönyörû emléke a legyõzhetetlen erõ. Nincs már idõnk a magyar kultúra míves csiszolására s nincs lehetõségünk az önmagáért való tudomány hazug bálványát kényelmesen körültömjénezni, mert itt az ellenség a vér-tói áztatta Tisza-parton s a szívünk dobol riadót az utolsó harcra! A kultúra acélos foglalatát, az országot és a nemzetet kell most megmenteni s minden a honvédé kell hogy legyen, ami ütõerejét az otthon erõfeszítésével felfokozhatja.

Az önkéntes kultúrszolgálat megnemesíti a magyar életet és megizmosítja a közösségi gondolatot
- A kultúra szolgálatának sorsunk diktálja a módszereket és a kultúrát csak a sors kegyetlen elõírásai szerint szolgálhatjuk. A múlt megszokott és kényelmes formáit elsodorta a vihar s mi azért állunk a helyünkön, hogy a súlyosabb és szokatlan körülmények között tovább védjük a magyar életet és a magyar kultúrát. Arra kérem a szülõket és a nagyszülõket, s a módosabb, tanult és szabad idõvel rendelkezõ nõket és férfiakat, hogy szenteljék idejük egy részét az elemi iskolából kimaradó gyermekek oktatására és nevelésére. Ez az önkéntes kultúrszolgálat megnemesíti a magyar életet és megizmosítja a közösségi gondolatot.

- Kérem a serdült korú fiatalokat arra, hogy ne hanyagolják el a tanulást, és segítsék odahaza a dolgozó magyarság keserves életét szenvedõ szüleiket. Tisztességes és öntudatos fiatal leányok és fiúk helyettesíthetik édesanyjukat a sorban állásban, az élelmiszerjegyek beváltásának munkaidõt elpazarló nehézségeiben. Felkérem a hatósági közegeket és az üzletek vezetõit arra, hogy a szülõk helyett beállított fiatalokat segítsék, gyámolítsák, s ne engedjék meg, hogy tapasztalatlanságukkal és gyengeségükkel rosszérzésû emberek visszaéljenek.
- Felszólítom a megszállt területekrõl elmenekült ipari középiskolásokat, felsõ ipariskolásokat és ipari szakiskolásokat, továbbá a rendeletemben tanfolyamra kijelölt egyetemi hallgatókat, hogy a kultuszminisztérium menekültügyi osztályánál további taníttatásuk biztosítására haladéktalanul jelentkezzenek.

- Az olyan orvosi, mérnöki, gyógyszerészi és állatorvosi évfolyamokra beiratkozott egyetemi hallgatókat, akik a rövidített kiképzés elõnyeit még nem élvezhetik, arra kérem, hogy katonai vagy polgári beosztásukban lehetõleg szakmájuk keretében iparkodjanak elhelyezkedni, mert a gyakorlati tudás gyarapítása megkönnyíti késõbb a kedvezményesen megrövidíthetõ kiképzési. Általában az a törekvésem, hogy az összes fõiskolai és egyetemi hallgatók a háború után a példásan teljesített kötelesség mértékében pótolhassák elmulasztott féléveiket.
- A magyar nevelõi rend pedig - amelyhez mint volt néptanító szívvel és lélekkel hozzátartozom - a kötelességét és a példaadást az elsõ sorban fogja teljesíteni, hogy magasztos hivatásának elsõségérõl meggyõzze a nemzetet. Tanítónõink sebesülteket ápolnak, gyermekeket védenek s irodákban dolgoznak, idõsebb tanáraink bevonulnak a laboratóriumokba és a hadiüzemekbe, segítenek a közigazgatási és szervezési feladatok megoldásában, fiatal tanítóink és tanáraink pedig - ahogy eddig is olyan bõségesen és áldozatosan tették - a haza fegyveres védelmére vállalkoznak a kultúra mélységeibõl szerzett hittel és odaadással.

Kultúránkért ma harcolni kell!
-Az iskolai oktatás ideiglenes szüneteltetése tárgyában kiadott rövid és szürke rendelet mögött életünk minden egészséges vágya és akarata össze sûrûsödik az új magyar világ

szolgálatára. Legyen ez a rendelet figyelmeztetõ jel és állandó intelem mindazoknak, akik a végveszedelemrõl könnyelmûen és botorul megfeledkeztek. Legyen lármafa, gyász és ígéret egyszerre, hirdetni, hogy valami elmúlott és valami megkezdõdött életünk keresztútján. Ami elmúlt, azt nem sajnáljuk, mert politikai rendszere szétrágta cselekvõ erõinket, elhomályosította tiszta látásunkat, zsibbadásba verte az ösztönt s reménytelenségbe a jó szándékot egy maroknyi reakciós társaság tehetségtelen, bûnös és országvesztõ uralma érdekében. Az árulókat elsöpörte a nemzeti felháborodás, a hazug jelszavakat sárba verte az õszi szél s a lelkünk felszabadult befogadni a férfi-sorsot, vállalni a küzdelmet és irányítani az események áradatát bátran és büszkén hirdetett magyar világnézettel.

- Szebb lett volna s nyugodalmasabb a nemzet békeszolgálata, a magyar kultúra lényegének gondos megtisztítása a rásallangozott haszontalanságoktól, a kulturális tervgazdálkodás megindítása s azoknak a kínai válaszfalaknak ledöntése, amelyek a tehetségek érvényesülését, a protekció és a kiváltság brutális védelmével akadályozták meg - de a kor, amelyben élünk, nem volt ilyen kegyes hozzánk.

- Ott kell kezdjük, hogy bezárjuk egyelõre az iskolák kapuit, mert aki kultúrember akar maradni, annak most harcolnia kell! A harc elõl csak a halálba lehet menekülni. A nemzethalálba! A kalmárszellem, az úri bágyadtság, az elzsidósodott dzsentrigõg s a vének degenerált békamotyogása már a sír szélén taszított meg bennünket, s isteni csoda, hogy még meg tudtunk kapaszkodni az utolsó pillanatban a gödör szélén. Akik azt parancsolták a magyar munkásoknak, a dolgozó rendeknek, a tanítóknak, tanároknak és az összes értelmiségi rétegeknek, hogy "ne politizáljanak", azok ûzték a kulisszák mögött a legaljasabb, gyáva és cinikus politikát a nemzet megrontására. Ezek a szellemi senkik megszabotálták éveken át a magyar ellenállást s a titokban dédelgetett zsidóságtól remélték életük és értékes pénztárcájuk megmentését. Pedig nem menekültek volna meg, mert a bolsevizmus, az emberiség erkölcsi pestise nem ismer finom és bonyolult különbségeket még a plutokrácia szolgái között sem... Árulóink néhány napi vagy talán heti nyugalomért adták volna el az országot és önmagukat... Bodoglio cimborasága Olaszországban, a román árulók s a bolgár békepártiak mind nyugalmat s csöndet akartak, de mindenütt új hadosztályokat öltöztetnek vasba a gyõzõk, és ágyútölteléknek használják az elbolondított népeket vagy belehajszolták õket a legvéresebb polgárháborúkba... Ez a nyers igazság, amelyet a magyarság józan és reális valóságérzése nem enged elsikkasztani a nemzet értékítéletébõl.

- Ellentétben a levitézlett rendszer rozzant uraival mi a politikai érzéket, gondolkodást és a politikai mûvelõdést a nemzeti kultúra legfontosabb alkatrészének tartjuk, s a politikai meggyõzõdést és az öntudatosított világnézetet a közösségi erkölcs szilárd pillérének ismerjük el. Ezért fordulok rendelet kiadásával kapcsolatban nemcsak a száraz ténymagyarázattal, hanem a szükségintézkedések nemzetpolitikai céljának ismertetésével is a magyar tanítókhoz, tanárokhoz, a szülõkhöz és a tanulók százezreihez abban a biztos tudatban, hogy a dolgozók társadalma megérti az idõk szavát, segíti törekvéseimet s meggyõzõdéssel vallja, hogy Szálasi Ferenc és munkatársai a magyar nép legszentebb életjogaiért küzdenek és dolgoznak minden erejükkel.

A haza- és a faj szeretet parancsa
- Magyar nevelõk! Ha a szükség becsukatja velünk az iskolák kapuit, nyissátok ki rejtett kapuit a szívnek a nemzeti kultúra ápolására és fejlesztésére. A haza- és a fajszeretet, drága anyanyelvünk, hõsi múltunk s vérrel és verejtékkel biztosított jövendõnk védelme ne legyen többé szétszóródott, tétlen álmodozás bennetek, hanem ütésre összefogó akarat. Az

ellenség sem ködkép, hanem húsból és vérbõl való ázsiai vadság, sivár, idegen életforma és gyilkos fegyverek reánk zúduló tüze. Elég volt a kórságos álmodozásból, s most már test kell hogy feszüljön a test ellen, a szabadság lelke a járom ellen, a magyar honvédelem a bolsevista hódítás rablószándékai ellen.
- Ne engedjétek meg honvédeknek induló nevelõk és ifjak, hogy az ezeréves országot ellepje a vörös áradat, ne engedjétek meg, hogy asszonyainkat és leányainkat mocskos hordák megbecstelenítsék, ne engedjétek elhajtani a munkásokat s a gyermekeket a szovjet fegyenctelepeire, s higgyétek el, hogy a hõsi lélek, a vakmerõ bátorság és az önfeláldozó, fegyelmezett harc le tudja gyõzni a betolakodott ellenséget!
-Az új világért indultok harcba, amely a ti világotok lesz, amelyben az ember méltóságát, becsületét, tisztes életének törvényeit, a tehetség, a tudás szabad érvényesülését és a nemzetiszocialista igazság magyar uralmát az új államvezetés biztosítja.

- Akik pedig idehaza maradnak a munka frontján, gondoljanak szünettelenül arra, hogy legjobbjaink sárban, vérben, ködös hajnalokon s csillagtalan sötét estéken vad rohamokat állnak a sáncokon, s éljenek és dolgozzanak úgy, hogy méltóak legyenek a csataterek harcosaihoz.
- A közösségi érzés és a kötelességteljesítés szent hite az emberi kultúra koronája. A magyar nevelõi rend és a magyar ifjúság a katedrákról és az iskolapadokból a nemzeti kultúra védelmének harcterére menetel, de a becsapódó iskolaajtók nem a pusztulást, hanem a feltámadó erõ dalát döngetik a magyarság életében.
- Magyar nevelõk, magyar ifjak! Kísérjen benneteket népünk kálváriás útján katonaszerencse s vezesse vissza végtelen soraitokat halhatatlan nemzeti kultúránk szolgálatába az igazság Istene, aki nem engedheti meg a magyarság értelmetlen elpusztulását, ha a végzet ellen mi is fellázadunk, szent háborújában az Önvédelemnek.
- Ebben az értelemben kérem közoktatásügyi rendeletem önként vállalt végrehajtását és Öntudatos értelmezését a magyar nevelõi rendtõl és a tanulóifjúságtól.
(Új Magyarság, 1944. október 27. 3. p.)

Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólalása a törvényhozók nemzeti szövetsége ülésén I.

(1944. december 5.)
Hóman Bálint felvilágosítást kér a vallás- és közoktatásügyi minisztertõl arról, hogy mi történt az orosz megszállás alá került egyetemi városokban az ott maradt tanárokkal és hallgatósággal, továbbá mit tud Szent-Györgyi professzorról? Helyesnek tartaná-e e kérdéseknek a napilapokban való szellõztetését?

Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter: Mélyen t. N. Sz.! Én az egyetemek rektorait és dékánjait magamhoz kérettem egy megbeszélésre, amikor is bemutattam nekik a németekkel kötött megállapodásomat. A legmélyebb tisztelettel kértem õket, hogy a tervet mint feltétlenül szükségeset támogassák. Ezt ott helyben ezek az urak nekem a felvilágosítások alapján megígérték, utána pedig a legaljasabb módon ellene foglaltak állást; ugyanazok, akik azon az értekezleten részt vettek. A tiszteletre méltó kivételek rendkívül kis számra korlátozódnak, különösen az idõsebb generációból. Megállapítottam azt is, hogy a fiatalabbak közül kétségtelenül nagyon sokan az idõsebb professzorok részérõl kifejtett terror alatt állanak, ami egész egyetemi rendszerünk beteges elhajlása következtében állott elõ. Túl sok hatalmat koncentráltak azok kezében, akiknek az agya már kirepedezett, a tudományban semmi értéket nem képviselnek, de az egyetemen olyan hatalmat gyakorolnak, hogy ellenük senki szót emelni nem mer. Aki nem jó egyetemi

tanárnak 30-35 éves korában, méltóztassék elhinni, soha egyetemi tanárnak való ember nem lesz. Aki 30-35 éves koráig nem érett be, aki 16 éves korától nem tanult többet, mint a többi és nem nyújtott több reményt a nemzetnek, abból nem lesz jó egyetemi tanár.

Hogy azután ezeknek a szelekciója hogyan történt, arról kár beszélni. Valószínû, sõt kétségtelen dolog, hogy külföldi propaganda hatása alatt állanak és most errõl a hatásról beszélek, amikor Hóman képviselõtársam kérdésére válaszolok. A budapesti egyetemi tanárok között elterjedt a híre annak, hogy Kolozsvárott és Szegeden csoda jó dolguk van a tanároknak, a legnagyobb megbecsülésben részesülnek szovjet részrõl, és nincs semmi bajuk. Bocsánatot kérek, nem azt mondom, hogy így van - sõt kötelességem megmondani, hogy pozitíve mit tudok ebben a kérdésben -, hanem az a helyzet, hogy ezt a propagandát különösen az egyetemi tanárok között terjesztették el és megállapítottam, hogy egyetemi tanári körökbõl szivárgott ez le a hallgatók közé. Természetes, hogy ebben benne van az emberi gyengeség hatása is. Értelmes és intelligens ember ha valamit cselekszik, iparkodik embertársainak megmagyarázni. Egy 50-60 éves professzor nem óhajt könyvei közül és megszokott, berendezett életébõl kivonulni, ott akar maradni; de ezt nem úgy magyarázza meg, hogy nem akar kivándorolni, hanem maszlagot tesz hozzá, hogy miért is akar Budapesten maradni.

Ami híreket én szereztem, azok ellentétben állanak azzal, amit a százados úr mondott, hogy ti. nincs értesülésünk arról, hogy nagyobb tömegeket elhajtanának. Pozitív jelentéseket olvastam arról, hogy igenis óriási tömeg embert hajtanak ki az országból Romániân keresztül a szovjet felé. Pozitív hírünk van a kolozsvári egyetemnek Kijevbe, a szegedieknek pedig Harkovba való kiürítésérõl. A tanárokat behívták és megkérdezték tõlük, hogy mennek-e vagy nem. Bocsánatot kérek, ezek nem vajszívû emberek, mint a magyar kormány és azt lehetne mondani nekik, hogy nem. Természetesen mindegyik azt mondotta, hogy igen, mert ellenkezõ esetben jön a tarkólövés. Aki pedig azt képzeli, hogy különösen a háborús felszereléssel, a háború ellátásával kapcsolatos tudományokban képzett fiatalokat nyugodtan hagyják tovább tanulni az egyetemeken, mint pl. a gépész- és vegyészmérnököket, a természettudományok különbözõ ágaival foglalkozó fiatalságot, ahelyett, hogy felhasználnák saját gyáraikban, az félõrült és nem tud Szovjet-Oroszországról semmit. Lehetnek különbözõ vélemények arról, hogy egy országot hogyan kell felépíteni, milyen legyen annak gazdasági és társadalmi élete, de valamiben mégiscsak meg kell egyezni, éspedig abban, hogy annál aljasabb, szemetebb és brutálisabb uralmat, mint amilyen a szovjeturalom, még nem találtak ki az emberiség számára. Akármennyi bajunk is van egymással, abban mégiscsak meg kell egyeznünk, hogy az idegen, aki nagyszláv államot akar megépíteni, az legfeljebb a Kripacsekeket fogja itthagyni, de ha valakit Fekete Péternek vagy Mayer Antalnak hívnak, azt el fogja hajtani és beállítja ott, ahol használni tudja.

Egyre súlyosabb hírek érkeznek azokról a területekrõl. Elfogott jelentést olvastam nem a magyar vezérkarnál, hanem a németeknél az elsõ idõkbõl arról, hogy "a lakosságot pedig senki se bántsa, mert a hátunk mögött lévõ terület teljesen üres; minden újonnan jövõ katonát be kel dobni a frontra, ne csináljanak tehát olyat, ami miatt partizánmozgalom indulhatna meg". Ez természetes is, mert hiszen akkora területet rohantak le egyszerre, hogy nem tarthatnak a falvakon komoly megszálló sereget. Ez megy mindaddig, amíg oda nem érkeznek a milíciák különbözõ emberei, a politikai megbízottak, a stáb, amelyek a páncélosok és gyalogság után jönnek, amikor azután megkezdõdik a területek átfésülése és megkezdõdik a legsötétebb és legaljasabb rémuralom. Ahová ezek az emberek még nem érkeztek el, ott még nincs semmi baj, s mivel az emberek optimisták, innen származik az, hogy két különbözõ hír és idõbeli sorrendben két különbözõ megítélés kerül felszínre a

magyar társadalomban. Akik nem akarnak menni, azt mondják, hogy "én nem voltam nevezetes jobboldali ember" - mert lassanként ide fog terelõdni az emberek belsõ megítélése -, a helyemen maradok; minek menjek azokra a helyekre, amelyeken egyre több ember zsúfolódik össze? És valljuk meg õszintén, az a szervezetlenség és rendetlenség, amellyel a szerencsétlen menekülõ magyarokat elhelyezik, egetverõ. Ennek a híre is megérkezik Budapestre és ez a második hullámot képezi abban a megítélésben, hogy a legjobb ott maradni.

A harmadik kérdés Szent-Györgyi professzor dolga. Nem hallottam, de úgy tudom, hogy tegnap vagy tegnapelõtt a rádióban valami jelentést is adtak volna le Szent-Györgyi professzornak már elviselt szenvedéseirõl. Nem tudom, hallotta-e valaki? (Felkiáltások: Nem!) Nekem Budapesten mondották, hogy vasárnap délután sokan sírtak, amikor felolvasták, hogy Szent-Györgyivel mi történt. Én bejelentettem a belügyminiszter úrnak, hogy én vagyok a gazdája Szent-Györgyinek és feltétlenül óhajtok vele beszélni. Azt a választ kaptam, hogy a jelen körülmények között nem lehet vele beszélni, úgyhogy lelkiismeretem szerint arra a kérdésre, hogy mi van Szent-Györgyivel, választ adni nem tudok. (Hóman Bálint: De itt van!) Állítólag itt van, valahol a határvonalon jött volna át. Nekünk egy kérésünk volt Szent-Györgyivel kapcsolatban, éspedig az, hogy Szent-Györgyinek bántódása ne essék, és minden dolga bocsáttassák meg neki, mert végeredményben egy országot csak erõvel vezetni nem lehet. A megbékélés, megértés és nagyvonalúság szelleme nélkül országot vezetni nem lehet. Ha átjött, ne történjék semmi baja, és felejtsünk el mindent, ami Szent-Györgyivel kapcsolatban a múltban történt. (MÓL K18.1. kötet 50-53. p.)

Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólalása a törvényhozók nemzeti szövetsége ülésén II.

(1945. január 2.)
Szász Lajos elnök beszámolt a hadi helyzetrõl, majd Tasnádi Nagy András és Szilágyi Olivér a hadi helyzettel, Incze Antal a sáncmunkákkal, Czermann Antal pedig azzal kapcsolatban tett fel kérdést, hogy a Sopron környéki erdõkbõl nem hordanak fát, mindenki valami engedélyt vár, hogy legyen tüzelõ, a katonák pedig munka nélkül csellengenek itt. Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszolt a feltett kérdésekre.

Czermann Antalnak a tüzelõanyag kérdésében a következõleg válaszolok: A minisztertanácsban több héttel ezelõtt felvetettem ezt a kérdést a földmûvelésügyi miniszter elõtt. Az õ felfogása teljesen eltér attól a szûkkeblû és bürokratikus felfogástól, hogy a megengedettnél már több fát vágtak ki, azt tehát be kell hozni. Én azt a kérdést tettem fel, hogy szabad-e egy erdõ közepén megfagyni? A miniszter válasza az volt: rendelkezések adattak ki az erdõfelügyelõségeknek, hogy a legnagyobb méltányossággal kezeljék a kérdést. Elrendelték a gallyazásnak kiterjedtebb megengedését és a száraz fák kivágását. A miniszter rendelkezései után nem látom jogosultnak azt az álláspontot, amelyet a helybeli nagyságok képviselnek. Az erdõhatóságokhoz kell fordulni az ilyen ügyben.
Incze képviselõ úrnak a kitelepítés kérdésében azt válaszolhatom, hogy a holnapi minisztertanácsra két óra felé tudomásom szerint a kitelepítés kérdésében ellátogat a német követ úr is és ott fogjuk megtárgyalni a kérdést helyben. Arról értesültem - nem állíthatom bizonyosan ~, hogy a kijelölt helyek megnevezésével történik holnap a tárgyalás. Álláspontom ebben a kérdésben az, hogy nem lehet és nem szabad egyszerre

kitelepíteni. A családtagoknak elõre kell menniük, ott berendezkednek, s a férfiak már kész helyre mennek. Ha nem e szerint oldják meg, akkor bennünket arra kényszerítenek, hogy szükség nélkül koldusok legyünk, és rászoruljanak a támogatásra azok is, akik esetleg önmagukról gondoskodni tudnának. Ezt a szempontomat Bécsben minden illetékes tényezõ elfogadta s a tárgyalásokat ezen az alapon vezettük. Amíg az áttelepülési helyet meg nem mondják, komoly eredményt nem várhatunk. Ez az elsõ, és utána a családtagoknak és az elhelyezéshez értõ személyeknek a kiutazása szükséges.

Bécsi, itthoni és németországi tárgyalásaimnál nagyon idejében felhívtam a figyelmet arra, hogy ha az országgyûlés munkája pillanatnyira nem lesz aktuális, az senkit meg ne tévesszen, mert amikor ellenkormány alakul, Magyarországnak és Németországnak a nemzetközi politikában végtelenül fontos és súlyos kérdése lesz az, hogy a törvényes és alkotmányos magyar országgyûlés együtt van-e vagy nincs. Ezt a tételemet az idõk sajátos módon bebizonyították, s én állítom, hogy mi képviseljük Magyarország nevében és a magyar nép nevében az utolsó törvényes formát, amelyet semmiféle álnemzetgyûléssel s árulóknak és muszkavezetõknek összehívásával megbontani nem lehet. Emiatt az országgyûlésrõl való gondoskodás nemcsak a kormánynak, hanem Németországnak is elsõrangú kötelessége. Feltettem a kérdést odaát, másképp állnának-e az urak a bolgár-ügyben, ha a szobranje itt lenne-e vagy nem? Ezt a kérdést mindenki megértette. Ha Budapest elesik, nekünk egy elkövetkezendõ béke tárgyalásnál vagy meghatározott propagandánál a feladatunk az, hogy a magyar törvényhozás létét, a kormány álláspontját nemcsak a mieinkkel szemben, hanem az egész világ elõtt is biztosítsuk. Ezért saját személyemben arra kérem az országgyûlésnek külpolitikával, nemzetközi politikával foglalkozó tagjait, hogy maguk között alakítsanak ki munkaközösséget, s készüljenek fel a béketárgyalásra.

A magyar törvényhozás szellemi és erkölcsi képviselete a magyarságnak, és sokat segíthetnek, ha ebben a munkában komolyan és aktívan részt vesznek. A kormánynak és törvényhozásnak feladata az elõre való felkészülés, így fel kell készülni a rosszra is. Ha Budapest elesnék, a magyar lélek ereje abban mutatkozik meg, hogy képes a legrosszabbra is felkészülni. Mi boldogak lennénk, ha nem Nyugat felé, hanem visszafelé mehetnénk, azonban fel kell készülni mindenre, a rosszra is. Ami az elnök úr visszatekintését illeti a N. Sz. elmúlt esztendei munkájára, véleményem az, hogy a N. Sz. október 15-ének sejtelme nélkül alakult meg. Magam részérõl a megalakulásban emberileg mindent megtettem és mindenik párt részérõl a legnagyobb jóindulatot tapasztaltam. Igenis megállapítható az, hogy a N. Szövetségnek október 15-e elõtt jelentkezett tagjai a fejükkel játszottak, bármelyik párthoz tartoztak is. Ebben a megegyezésben vezérlõ elvünk mindig az volt, hogy a megegyezés tisztességes és becsületes volt közöttünk.

A tisztesség és becsület princípiumait pedig mindig meg kell tartani. Nekem személyileg töméntelen harcom, sérelmem volt a Nemzeti Szövetség sok olyan tagjával vagy pártalakulatokkal, akikkel három-négy esztendõn keresztül harcban állottam s durvának, kegyetlennek és brutálisnak nagyon sokszor joggal neveztek, örökké el voltam keseredve, ami miatt sok taggal szemben kíméletlen voltam. Én a saját lelkemben, amikor azt mondottam, hogy egyességet kötöttem, azt értettem, hogy mindent a világon elfelejtek és mások is ugyanezt tették. Ez az egyetlen szempont, ami érvényre juthat, ami erkölcsös, amelyet férfiak képviselnek, akik a politikán felülkerekednek, mert a brutalitást, másoknak erõs megszólását tisztességes emberek között sokkal egyszerûbb alulról felfelé elkövetni, mint felülrõl lefelé. Aki fenn van, annak méltányosnak kell lennie, annak erõt kell mutatnia, irgalmasnak kell lennie, s kicsinyességei senkivel szemben nem szabad mutatnia. Csak ez az a morális erkölcsi irányzat, amely egy új kormányzatnak a jogát a

küzdelemhez és elmélyülését a népben megadja. Minden személyi szempont, minden kicsinyesség, minden személyi dühös érvényesülési vágy úgy ássa meg a sírt, ahogy Keresztes-Fischeréknek az igazságtalan bebörtönzések, lefogások és ki nem vizsgált esetek a sírjukat megásták. Az erõnek a méltóságát képviseljük, bármi történik s bármilyen sérelem érheti a N. Sz. tagjait. Egy dolog kétségtelen és bizonyos: mi a magyar történelem útját látjuk politikai felelõsségünkben és felfogásunkban, a felismert történelmi lehetõségeket érezzük és követjük akkor, amikor szívvel-lélekkel és minden körülmények között fenntartás nélkül a nemzetvezetõ mögött állunk mindannyian.

Ezt mi tettekkel bebizonyítottuk. Amíg valaki ennek a ténynek ellenkezõjét nem tudja bizonyítani, nem tûrjük, hogy ebben kételkedjék vagy a mi hûségünkre különbözõ megjegyzéseket tegyen. Mi minden habozás nélkül követjük a nemzetvezetõt, mert az október 15-i események történelmileg juttatták kezébe a vezetést. Azt mondhatnám, hogy Horthy Miklós juttatta a vezetést a nemzetvezetõ kezébe, s ez az egyetlen megbocsátható tette volt az utolsó idõben. Nagyon jól tudjuk, hogy csak a nemzetvezetõ vezérelhet bennünket és mi ehhez tartjuk magunkat. Egyébként emberi méltóságunkat, politikai erkölcsünket, tisztességünket, az ország érdekében kifejtett gondolatainkat és erõinket feltétlenül mint magyar országgyûlés érvényesíteni akarjuk mindazokon a helyeken, ahol erre szükség van, mert mindenütt szükség van erre. A fejlõdésnek, a haladásnak érdekében nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon mindig szükség lesz a tisztességes, erkölcsös politikai szószólókra, mint ahogyan a múltban is szükség volt.

Az ellenkormányról, amely Debrecenben a legszégyenletesebb körülmények között alakult meg, azt mondotta igen t. elnökünk, hogy pávák azok az emberek. Igen, pávák és nem magyar pacsirták. A kettõ között az a különbség, hogy ha a pacsirtának kitépik a farkát, még mindig megmarad a hangja, de ha a páva farkát kitépik, már csak a hiúsága marad meg. Ezeknek az embereknek az erkölcstelensége vezetett bennünket oda, ahova jutottunk. Ezeknek a szelleme rontotta meg a katonaságot és érvényesül sok tekintetben még ma is. Ezek mondották azt, hogy ennek az országnak csak egy átka van, a zsidóság, pedig van egy másik is, egy felsõ osztály, amely nem tudta, hogyan kell harcolni. Éppen ezért nagyon helyesnek tartom, hogy az ellenkormány portréját megfessük. Nem fordult még elõ a történelemben ahhoz hasonló, amit Faragó Gábor csinált. Szovjet-Oroszországról írott könyvében rengeteg szennyet, piszkot rakott rá a szovjetre, most pedig beállt hozzájuk miniszternek. Ez elõttem teljesen érthetetlen dolog. Egyet azonban biztosan tudok: Amikor meg fog érkezni Rákosi Mátyás, Szabados és Varga elvtárs, ezek az urak lógni fognak.

A legnagyobb örömmel és köszönettel veszem Maróthy képviselõtársam jelentését. A propagandának az az egyetlen helyes útja, amelyet õ jelölt meg. Nemcsak azt kérem tõle, hogy az általa gyûjtött anyagot bocsássa rendelkezésünkre, hanem azt is, hogy saját neve alatt írja meg cikksorozatban a lapoknak a szerzett tapasztalatokat; ezt mint újságíró könnyen megteheti. Ezt nagyon jónak találnám, mert nem bízom és sohasem bíztam az úgynevezett hivatalos propagandában. Nem érnek semmit a névtelenül megjelenõ cikkek. Ha valaki a maga élményeit írja le és mondja el, százszor többet ér, mint a névtelen katonák által küldött felszólítások a katonasághoz és a lakossághoz. A Lakatos-kormány gyávasága volt az, hogy névtelen emberekkel beszéltetett a magyarsághoz.

A németellenes propagandának a gyökereit végtelenül nehéz megtalálni. Ennek a propagandának van alapja, s ezt józan, értelmes, fajtáját szeretõ ember nem tagadhatja le. Itt csak egy kérdésrõl van szó, éspedig arról, hogy a háború hetedik esztendejében tartunk, s ha ezt tudja valaki, azt is tudnia kell, hogy a veszélyben, szenvedésben, nyomorúságban

való masírozás nem ugyanaz most, mint volt a háború kezdetén. Ezzel számolni kell, mint ahogyan számolni kell a hidegben, fagyban elõremenõ vagy visszavonuló csapatok lelkiségével is. A visszavonuló katona csak azt látja, hogy neki vissza kell menni, s ami hátramarad, az az oroszok kezébe kerül; ha tehát valamit elvihet, nem engedi, hogy az halálos ellenségének kezébe jusson. Aki becsületes felvilágosító munkát akar végezni, köteles megmagyarázni mindenkinek, hogy legnagyobb bajunk a végtelen kis dolgokon való fennakadás, amikor pedig óriási történelmi vihar tombol körülöttünk. Be kell látnunk, hogy egyetlen elõrenyomulás milliószor többet ér azoknál a dolgoknál, amik elvesztek. Mi jogásznép vagyunk, s a legkisebb dolgot is szõrszálhasogató módon magyarázzuk. Tudom, beszélnek állandóan autók ellopásáról, s magam is tudom, hogy ezek napirenden vannak, úgyhogy magam is úgy járok autón, hogy az ülés mindkét oldalán egy-egy revolvert tartok a tolvajok ellen. Vigyázzon tehát mindenki fokozottan.

Nem érzem magamat feljogosítva arra, hogy a hadihelyzetrõl beszéljek, csupán annyit mondhatok, hogy talán valami enyhülés van Budapest körül s amint hivatalos helyrõl hallottuk, Budapestnek a lelke megerõsödött s a civil lakosság is benne van a harcban. Az utcai harcok erõsek, kemények, kegyetlenek, ezt maga az ellenség legutóbbi jelentésében is elismeri, és az ellenhatás rendkívül elkeseríti. Mi ennek csak örülhetünk. De a másik oldalon viszont azt mondhatnám, hogy Budapest lakosságának nagy része meg is érdemelte ezt a kegyetlen és szörnyû harcot, mert sok esetben a józan értelem szavára sem hallgat már, és elfogultságában a halált, a pusztulást választotta csak azért, mert puha párnájáról nem akart lemondani, kis lakásától nem tudott megválni, jóllehet tudta, hogy mi vár reá. De talán ez a kemény lecke lesz az, amely a lakosságot észre fogja téríteni.

Minket ebben az óriási küzdelemben ma már - azt mondhatnám - nem is az vezet, hogy ki gyõz. Mi erkölcsi igazságok alapján állunk, harcolunk, hiszen ha tiszta spekuláció lett volna az élet és a harc, akkor Rákóczi sohasem harcolt volna Magyarországért. Ezen túl azonban van egy erkölcsi igazság, amelyet mi Magyarország érdekében követünk, mert nem látunk Magyarország számára mást, tiszta és lelkiismeretes választás után, mint azt az utat, hogy német szövetségesünk oldalán haladunk, még akkor is, ha ezt az igazságot letaposssák, mert a magyar életet a letaposott igazság is jobban képviseli, mint a másik oldalon való gyõzelem, amely ennek a nemzetnek tökéletes pusztulásához vezetne. A legnagyobb meghatottsággal gondolunk azokra a harcosokra, akik a németekkel együtt Európának leggyönyörûbb és nekünk legdrágább fõvárosáért, Budapestért harcolnak. Az Úristen segítse meg és vigye õket gyõzelemre.
Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter ezután a nyugati hadi helyzettel foglalkozott.
(MÓL K18. 1. kötet 117-125. p.)

Rajniss Ferenc vallás- és közoktatásügyi miniszter koronatanácsi jelentése

(1945. február 23.)
Jelentésem szûkre szabott keretei között csak a magyar élet megfigyeléseibõl származó rövid tételeket sorolhatok fel, a bizonyítási anyag elõterjesztése nélkül.

I.
Az elmúlott hónap Budapest elestének sötét és gyászos jegyében állt. Az egész nemzet megrendült a kegyetlen hírtõl. Sok biztatás és reménykedés után szakadt reánk a súlyos csapás, amelynek méreteit még ma sem tudja az értelem felbecsülni, mert az elsõ és

valótlannak bizonyult, de meg nem cáfolt jelentés szerint több mint 30 000 ember áttörte az ostromgyûrût és megszabadult. Ez a szülõk, testvérek, rokonok és hitvesek utolsó és hiú reménykedése, amíg a mondvacsinált legenda szertefoszlik s a nagy tragédia, megdöbbentõ valóságában elénk tárul...

A hõsiesen védett budapesti hídfõ elvesztésének külpolitikai hatása egyelõre még kiszámíthatatlan. Valószínû azonban az áruló és szovjetvezetõ kormány radikalizálódása és a kommunista propaganda megerõsödése az elszakított országrészekben. Valószínû továbbá a legalitás kérdésének felvetése a nemzetközi síkon is az árulók erõteljesebb moszkvai támogatása, miután a magyar nemzeti becsületet megtagadó kormány megköszönte Sztálinnak 1000 éves országunk szétdúlását, és megígérte új, harcba vethetõ hadosztályok szervezését a bolsevista Vörös Hadsereg véráldozatának átvállalására. Az új fejleményekre tehát komolyan fel kell hogy készüljünk, úgy a nemzetközi fórumokon, mint idehaza és az egyelõre elvesztett országrészekre kiterjedõ propagandában is.
Ennek az új és kétségtelenül egyre nagyobb súllyal jelentkezõ kérdésnek okos megoldásához igen komoly szükségünk van úgy a belsõ, mint a külsõ felvilágosító munka felfokozására és elmélyítésére.

Létünk és harcunk magyarázatában túl sok az elmélet és kevés az eseményekhez simuló harci gyakorlatiasság. Az emberek a holnap esélyeit kutatják gyötrõdve, a realitások iránti érzék sohasem volt olyan erõs a magyarban mint ma. Ennek a ténynek figyelembevételét csak ritkán érezzük a sajtó hasábjain és a rádió hanghullámaiban.

Fájdalmas jelenség, hogy nincs sajtónk a német birodalom területén. Hihetetlen szomjúság gyötri kitelepült véreinket a magyar betû után, s nem jutnak hozzá, mert a megmaradt országrészen nyomott újságmennyiség idehaza sem elegendõ. Megállapítom, hogy mindenféle nyelvû újság van Bécsben, csak magyar nincs, s ezek a szlovák, román, horvát stb. kiadású lapok rendkívül ügyesen képviselik saját népeik érdekeit, sõt gyakran olyan igényeket is hangoztatnak és népszerûsítenek, amelyek ellentétben állanak az európai kérdés józan rendezésének nagy tervével. Segítsünk sürgõsen a jelenlegi állapoton s próbáljuk eltüntetni a mutatkozó disparitást szellemi képviseletünkben, mert a mai helyzet nem igazságos és árván hagyja, elhagyottan a rengeteg bajtól sújtott, kitelepedett magyarságot.

Felhívom a figyelmet arra is, hogy különösen Németországban feltétlen szükséglet minden vezetõ szereppel megbízott ember gondos és lelkiismeretes kiválogatása. Németországban túl sokan próbálkoznak ellenõrzõi minõségben elhelyezkedni olyan emberek, akik önmagukat sem tudják ellenõrizni. A másik kedvenc munkaterület a kulturális tevékenység szervezése. Minden suszter kultúrát akar irányítani nevetséges érveléssel és tökéletes tudatlansággal. Megengedhetetlen ezeknek a géppisztolyos kultúrpolitikusoknak és ellenõröknek rászabadítása a ki településre, akiknek sajnos éppen elég gondjuk van, s gyámolítást, szeretetet és segítséget várnak, s nem sokszor indokolatlan parancsokat! Megemlítem még, hogy igen égetõ szükség volna egy gondos magyar deklarációra a semleges és ellenséges külföld felé, nem annyira saját szempontjaink elvi hangoztatására, mint inkább ellenségeink propagandájának gyöngítésére.

II.
Belpolitikai vonalon - de még külpolitikai vonatkozásaiban - felhívom a figyelmet a vend-kérdés rendezetlenségére. A minisztertanácson elhangzott rövid jelentés után is állítom, hogy a vendek között a sok mulasztás, félreértés és hiba után is - még mindig túlnyomó a pozitív erõ, amely szembeszállhat a negatív irányú és mesterségesen szított

partizánmozgalommal. A legszigorúbb ellenõrzés mellett feltétlenül szükséges egy olyan vegyes politikai és katonai bizottság megteremtése, amely a vend vidéken a kiengesztelés és a jutalmazás munkáját végzi, az osztó igazságot képviseli, mert ez a térség a közeljövõben rendkívül fontos hadszíntér lehet. A vend kérdés rendezésén keresztül megmutathatjuk, hogy az új Magyarország nemzetiségi politikája már nem a régi, s hogy a népszemélyiség elve valóban érvényesül ott, ahol a nemzethûséget meggondolt vezetõség biztosítja.

III.
Belpolitikánkban az összefogó és összetartó erõk kifejlesztése a legfontosabb feladat. A megmaradt magyar térség viszonyai konszolidálódnak, a front bizonyos mértékig megmerevedett, s a szûk határok között minden becsületes, s az új kor ellen nem vétkezõ magyart lelki egységbe kell kovácsolni, az értelmiséget éppen úgy, mint az összes foglalkozási rétegeket, hogy a magyarság a népfelkelés fanatikus akaratával és közösségi lelkével vehessen részt az utolsó, nagy harci erõfeszítésben. Ennek az országmentõ lehetõségnek még nem kristályosodtak ki összes elõfeltételei, s számos jelenség ellene dolgozik a közmegértés egészséges kialakulásának. A magyarság sajátosan formált történelmi lelkének figyelembevételével kell a kívánatos belpolitikai folyamatokat meggyorsítani.

A magyar nem doktriner nép! - és ebben különbözik a legjellegzetesebben a nyugati népektõl. A magyarban még misztikusan él a történelmi kontinuitás hite és a nagy személyiségek varázsa. Éppen ezért a belpolitikai megszilárdulás természetes magyar alapja: az államfõ iránti rendületlen hûség megerõsítése, határozott, következetes és állandó személyi kultusz tudja csak összefogni a magyarságot. A személyi kultusz volt a gyöngénk a Habsburgok alatt, de leküzdhetetlen erõnk volt a nemzeti nagy királyok idejében. A magyar halálosan komolynak látja, érzi az államfõ kérdését, ezért nem volt soha köztársasági érzelmû s nem kívánt soha leváltható bábokat az államvezetés élére. Pártot sem lehetett Magyarországon úgy szervezni, hogy annak vezére tekintélyben az államfõ fõié kerülhessen, s ez a nemzetlelkialkat magyarázza meg a mai Magyarország kialakulásának túl hosszú és sok részletében érthetetlennek látszó történetét.

Mindebbõl az következik, hogy különösen adott viszonyaink között, a nemzeti közmegértést a nemzetvezetõ személye körül kell és lehet kijegecesíteni, mert csak az õ személyén keresztül szélesedhetik bele a párt a nemzet egyetemébe.
A hungarizmus nem lehet új szín a magyar életben, a hungarizmus a szivárvány kell legyen, az összes magyar színek foglalata, mert csak így teljesítheti igaz hivatását. Személyében a nemzetvezetõ, politikai vezérelvben a történelmi jogfolytonosság gondolata: ez a két pillér, amelyekre magyar híd épülhet a nemzetiszocialista-hungarista mozgalom és párt kiteljesedése felé. Ha ezt a vezérelvet elfogadjuk, sokkal könnyebb lesz a kibontakozás a jelenlegi belpolitikai helyzetbõl, amely mai formájában nem állandósulhat!... Az ideális bérrendszer azért nem valósulhat meg, mert a magyarság történelmének legnagyobb válságával küzd. Ezt a tényt mindenkinek tiszteletben kell tartania, aki elérhet szavával a súlyos terheket viselõ munkásságig.

Általában a minisztériumok olcsó bírálata megszüntetendõ. Rengeteg a hiba és a baj, a legkönnyebb azonban nem dolgozni, hanem néhány perc alatt fölényes bírálatot firkantani a minisztériumok mûködésérõl. A miniszterek a nemzetvezetõ bizalmából ülnek a helyükön, s ha feladatuknak nem felelnek meg, a nemzetvezetõ bizonyára felváltja õket. Ezt az elvet a lokális pártpropagandában nem szabad tiszteletlenül lebecsülni.

V.
Katonapolitikai szempontból ajánlani óhajtottam a honvédhadsereg és a magyar SS-alakulatok között keletkezett súrlódások gyors megszüntetését és a bajtársi viszony megjavítását, de a nemzetvezetõ levelének ismertetése után felszólamlásomnak ezt a részét elhagyom. Messzevezetõ katonai szempontok felsorolása és figyelembevétele alapján szükségesnek mutatkozna a honvédelmi miniszterség és a hadsereg-fõparancsnokság személyi elválasztása.
Jelentésemet mély tisztelettel befejeztem.
(MOL-mikrofilmtár X7076 16718)

--- Rajniss Ferenc, 2. rész ---

Rajniss Ferencrõl, a szereplõ személyek adattára

Szereplõ személyek adattára

ACSAY LÁSZLÓ (1905-1992) mérnök, jogász, politikus. 1930-1947 a Független Kisgazdapárt tagja, 1936-tól a párt ügyésze. 1945-1946 az Ideiglenes Nemzetgyûlés, majd a nemzetgyûlés képviselõje. 1947-tõl emigrációban él.
ANTAL ISTVÁN (1896-1974) jogász, politikus. 1932-1935 a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetõje, 1935-1936 és 1938-1942 igazságügyi minisztériumi államtitkár, 1942-1944 a Nemzetvédelmi Propagandahivatal vezetésével megbízott tárca nélküli miniszter, 1944. március 22.-augusztus 29. igazságügyi miniszter és vallás- és közoktatásügyi miniszter. 1946-ban háborús bûnösként halálra ítélik, de a köztársasági elnök az ítéletet kegyelembõl életfogytiglani fegyházra változtatja. 1960-ban amnesztiával szabadul.
ANTONESCU, ION (1882-1946) román tábornagy, politikus. 1940-1944 diktátori hatalommal felruházott államvezetõ (Conducator). 1946-ban háborús bûnösként halálra ítélik és kivégzik.

BAKAY SZILÁRD (1892-1947) honvédtiszt, altábornagy. 1944. augusztus l-jétõl a budapesti I. hadtest parancsnoka, fontos feladatokat kap a kormányzó "kiugrási" tervének elõkészítésében. A német biztonsági szolgálat október 6-án elrabolja, majd a mauthauseni koncentrációs táborba kerül. 1945 májusában visszatér Magyarországra, 1946. áprilisában szovjet katonai hatóságok letartóztatják, háborús bûncselekmények címén halálra ítélik és 1947-ben kivégzik. 1992-ben rehabilitálják.
BÁLINT ANTAL (1883-1964) pszichotechnikus, gyorsírásszakember.
BÁNSÁGHY GYÖRGY (1895-?) orvos, politikus. 1935-1939 kormánypárti országgyûlési képviselõ.
BARASITS TIVADAR (1890-?) újságíró, az Új Magyarság c. jobboldali reggeli napilap közgazdasági rovatának vezetõje.
BARÁTH TIBOR (1906-1992) történész. Imrédy Béla és a Magyar Megújulás Pártja politikájának híve, a nyilasuralom idején a vallás- és közoktatásügyi minisztérium egyetemi ügyosztályának vezetõje. 1945-tõl emigrációban él.
BÁRDOSSY LÁSZLÓ (1890-1946) diplomata, politikus. 1941. február 4.-1942. március 7. külügyminiszter, 1941. április 3.-1942. március 7, miniszterelnök. Miniszterelnöksége idején Magyarország belép a Jugoszlávia, valamint a Szovjetunió elleni háborúba. 1944 õszén a Törvényhozók Nemzeti Szövetségének egyik vezetõ tagja. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
BARTHOU, LOUIS (1862-1934) francia politikus, 1934 külügyminiszter. 1934 októberében merénylet áldozata.
BÁTHORY-HÜTTNER JÁNOS (1896-?) hírlap- és könyvkiadó, a Stádium Sajtóvállalat Rt. és a Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. vezérigazgatója.
BENCS ZOLTÁN (1889-?) köztisztviselõ, szociálpolitikus, statisztikai szakértõ. 1939-1944 a Magyar Élet Pártja országgyûlési képviselõje.
BEREGFY KÁROLY (1888-1946) honvédtiszt, vezérezredes. 1944. szeptember-október a nyilas hatalomátvétel elõkészítõje a hadseregben, 1944. október 16.-1945. március 28. a nyilas kormány honvédelmi minisztere, vezérkari fõnök, a kormányzótanács tagja. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
BETHLEN ISTVÁN gróf (1874-1946). 1919-1944 Magyarország politikai életének egyik meghatározó személyisége. 1921-1931 miniszterelnök, az 1930-as években és a második

világháború idején az alkotmányvédõ és az egyoldalú német orientációt ellenzõ politikusok csoportjának vezetõje. 1944 decemberétõl elhunytáig szovjet fogságban van.
BONCZOS MIKLÓS (1897-1971) köztisztviselõ, politikus. 1938-1942 belügyminisztériumi államtitkár, 1942. július 14.-1944. augusztus 7. igazságügyi minisztériumi államtitkár, 1944. augusztus 7.-október 12. belügyminiszter.
BORNEMISSZA GÉZA (1895-1983) gépészmérnök, politikus. 1935-1944 több ízben kereskedelem- és közlekedésügyi, valamint iparügyi miniszter.
BRÜNING, HEINRICH (1885-1970) német politikus, 1930-1932 birodalmi kancellár.
BUDINSZKY LÁSZLÓ (1895-1946) jogász, politikus. 1939-1945 a Nyilaskeresztes Párt országgyûlési képviselõje, 1944. október 16.-1945. március 28. a nyilas kormány igazságügyi minisztere. Háborús bûnösként a "népbíróság" halálra ítéli, kivégzik.

CHORIN FERENC (1879-1964) gyáriparos, politikus (zsidó) . 1918-1925 a Salgótarjáni Kõszénbánya Rt. vezérigazgatója, 1928-1944 elnöke, 1928-1942 a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke, 1927-1944 az Országgyûlés felsõházának tagja. Bethlen István politikájának híve, a kormányzó bizalmas környezetéhez tartozik. 1944 nyarán az SS-szel kötött egyezség alapján családjával együtt külföldre távozik.
CHURCHILL, WINSTON SPENCER (1874-1965) angol politikus. (anyai részrõl zsidó) 1939-1940 haditengerészeti miniszter, 1940-1945 miniszterelnök.
COOLIDGE, CALVIN (1872-1933) 1923-1929 az Egyesült Államok republikánus párti elnöke.
CZERMAN ANTAL (l885-?) köztisztviselõ, politikus. 1935-1944 kormánypárti országgyûlési képviselõ.
CSÁKY ISTVÁN gróf (1894-1941) diplomata, politikus. 1938-1941 külügyminiszter.
CSATAY LAJOS (1888-1944) honvédtiszt, vezérezredes. 1943-1944 honvédelmi miniszter, a nyilas hatalomátvételt követõen felmentik tisztségébõl. 1944. november 21-én a budapesti Honvéd Gyógyfürdõ Kórházban feleségével együtt öngyilkosságot követettel.
CSELÉNYI PÁL (1885-?) pénzügyi szakember, politikus. 1939-1945 kormánypárti országgyûlési képviselõ.
CSOÓR LAJOS (1893-?) agrárszakember, publicista, politikus. 1935-1944 az agrárius ellenzéki Népakarat Párt országgyûlési képviselõje.

DOLLFUSS, ENGELBERT (1892-1934) osztrák politikus. 1932-1934 kancellár, tekintélyuralmi-hivatásrendi államot épít ki, szembeszegül az Anschlusstörekvésekkel. 1934, július 25-én osztrák nemzetiszocialisták meggyilkolják.
DÖVÉNYI NAGY LAJOS (1906-?) újságíró. 1939-1943 az Esti Újság c. napilap segédszerkesztõje, 1941-1943 a Magyar Futár munkatársa, 1943-1944 az Országé, hetilap szerkesztõje, 1944 rádiókommentátor, írásai, rádióbeli megnyilatkozásai jobboldali szellemiségûek. 1945 októberében a Budapesti Népbíróság kötél általi halálra ítéli. A Népbíróságok Országos Tanácsa kegyelemre ajánlja, a Nemzeti Fõtanács államfõi testület az ítéletet életfogytiglani fegyházra változtatja. 1960. április l-jén szabadul.

ECKHARDT TIBOR (1888-1972) köztisztviselõ, politikus. 1932-1940 a Független Kisgazdapárt vezetõje, 1931-1941 pártja országgyûlési képviselõje. 1941 a kormányzó és Teleki Pál miniszterelnök tudomásával az Egyesült Államokba utazik, hogy ott kapcsolatokat építsen ki.
EMBER SÁNDOR (1889-?) ügyvéd, politikus. 1936-1944 kormánypárti országgyûlési képviselõ.
ENDRE LÁSZLÓ (1895-1946) köztisztviselõ, politikus. 1938-1944 Pest vármegye alispánja, közismert nemzeti és nyilasbarát (hungarista) nézeteirõl. 1944 áprilisától a belügyminisztérium adminisztratív államtitkára, a magyarországi zsidók internáló

táborokba való deportálásának egyik kulcsembere. A Szálasi-kormányzat idején hadmûveleti területek polgári kormánybiztosa. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
EÖTVÖS JÓZSEF báró (1813-1871) író, költõjogász és politikus. 1848. április 7.-szeptember 11. vallás- és nevelésügyi, 1867-1871 vallás- és közoktatásügyi miniszter. Liberális nézeteket vall.

FARAGHO GÁBOR (1890-1953) honvédtiszt, vezérezredes. 1942-1944 a csendõrség (1944 júliusától egyben a rendõrség) felügyelõje. 1944 szeptember-október Moszkvában a magyar fegyverszüneti delegáció vezetõje. 1944-1945 az Ideiglenes Nemzeti Kormány közellátási minisztere.
FÁY ISTVÁN (1887-?) köztisztviselõ, politikus. 1926-1939 kormánypárti országgyûlési képviselõ, 1940-1944 vallás- és közoktatásügyi államtitkár.
FEINE, GERHARD német diplomata, követségi titkár a budapesti követségen
FIALA FERENC (1906-1988) újságíró. Az Összetartás c. nyilas heti-, majd napilap szerkesztõje. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, de kegyelmet kap és az ítéletet életfogytiglani fegyházra módosítják. 1956. november elején elhagyja az országot, és Németországba telepszik. Ismert mûve a "vádló bitófák", melyet Marschalkó Lajossal együtt írt.
FORD, HENRY (1863-1947) amerikai gépkocsigyáros. A zsidókról írt tanulmánysorozata tette nevét rendkívül ismertté.
FRIEDRICH ISTVÁN (1883-1951) gépészmérnök, politikus. 1920-1939 keresztény ellenzéki, legitimista nemzet- ill. országgyûlési képviselõ. Élesen bírálja a fajvédõ, késõbb a nyilas politikusokat és pártokat.

GÁL BENÕ (1879-1945) tisztviselõ, szakszervezeti vezetõ. 1923-1938 a szociáldemokrata Szakszervezeti Tanács pénztáros-titkára, 1929-1938 az Országos Társadalombiztosítási Intézet elnökségének és igazgatóságának tagja. 1944. március 19. után Mauthausenbe deportálják.
GÁL CSABA (1892-1946) gépészmérnök, politikus. 1939-1945 nyilas országgyûlési képviselõ, a Szálasi-kormány személyügyi kormánybiztosa, majd a személyügyi nemzetpolitikai iroda vezetõje. Háborús bûnösként a "népbíróság" halálra ítéli, kivégzik.
GERZANICS PÁL dr. orvos. A szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem agykutató intézetének tanársegédje.
GOETHE, JOHANN WOLFGANG von.(1749-1832) a német és a világirodalom egyik legnagyobb költõje.
GÖMBÖS GYULA (1886-1936) honvédtiszt, tábornok, politikus. 1932-1936 miniszterelnök, a Nemzeti Egység Pártja elnevezésû kormánypárt vezére. Kísérletet tesz egy nemzeti jellegû kormány létrehozására. Titokzatos betegségben hal meg viszonylag fiatalon.
GRIGER MIKLÓS (1880-1938) római katolikus pap, politikus. 1920-tól nemzet-, ül. országgyûlési képviselõ, a legitimista és a keresztényszocialista irányzat egyik meghatározó személyisége és publicistája.
GYÖRKI IMRE (1886-1958) ügyvéd, politikus. 1922-1939 a szociáldemokrata párt nemzet-, ill. országgyûlési képviselõje, 1935-1939 a pártvezetõség tagja. 1944. március 19. után letartóztatják és Mauthausenbe deportálják.

HALLER, KURT német diplomata. Veesenmayer politikai tanácsadója és különmegbízottja a Nyilaskeresztes Párttal és személyesen Szálasival való összeköttetés fenntartására.
HELLEBRONTH VILMOS (1895-1971) honvédtiszt, vezérõrnagy. A

Szálasi-kormányban a termelés folyamatos vezetésével megbízott tárca nélküli miniszter. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, az ítéletet kegyelembõl életfogytiglani fegyházra változtatják, 1963-ban szabadul.
HENNYEY GUSZTÁV (1888-1977) honvédtiszt, katonadiplomata, vezérezredes. 1944. augusztus 29.-október 16. külügyminiszter. 1945 után emigrációban él.
HINDENBURG, PAUL von (1847-1934) német katonatiszt, vezértábornagy. 1925-1934 birodalmi elnök.
HITLER, ADOLF (1889-1945) osztrák származású német politikus. A Német Nemzetiszocialista Munkáspárt vezére, 1933-tól birodalmi kancellár, 1934-1945 állam- és kormányfõ (vezér és kancellár), 1938-1945 a véderõ fõparancsnoka. 1945. április 30-án öngyilkosságot követ el.
HÓMAN BÁLINT (1885-1951) történész, politikus. 1932-1944 országgyûlési képviselõ, a kormánypárt jobbszárnyának egyik legtekintélyesebb személyisége. Ellenzi Teleki Pál semlegességi és Kállay Miklós kiugrási politikáját, tagja a Törvényhozók Nemzeti Szövetségének. A "népbíróság" mint háborús bûnöst életfogytiglani fegyházra ítéli.
HORTHY MIKLÓS (1868-1957) tengerésztiszt, altengernagy. 1920. március 1.-1944. október 16. Magyarország kormányzója. A nyilas hatalomátvétel után német házi õrizetbe kerül, majd emigrációban Portugáliában él.
HORTHY MIKLÓS, ifj. (1907-1993) a kormányzó fiatalabb fiúgyermeke, gazdasági szakember, diplomata. 1944 az un. "kiugrási iroda" vezetõjeként közremûködik Magyarország háborúból való kiválásának elõkészítésében. 1945 után Brazíliában, majd Portugáliában él.
HÖTTL, WILHELM (1915-?) SS-Sturmbannführer (õrnagy). 1939-tõl az SS Külföldi Biztonsági Szolgálatának magyar elõadója. Valószínûleg a szövetségesek kéme, vallomása alapján sok német hazafit ítéltek el 1945 után a szövetségesek terrorbíróságai.
HUBAY KÁLMÁN (1902-1946) újságíró, politikus. 1938-1940 a börtönbüntetését töltõ Szálasi helyetteseként a Nyilaskeresztes Párt vezetõje. A Szálasi-kormányzatban a nemzetvezetõ munkatörzse kultúrirodájának vezetõje. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.

IMRÉDY BÉLA (1891-1946) pénzügyi szakember, politikus. 1938-1939 miniszterelnök, 1933-1940 kormánypárti országgyûlési képviselõ, 1940-1944 a jobboldali ellenzéki Magyar Megújulás Pártja vezetõje, 1944. május 23.-augusztus 7. tárca nélküli közgazdasági miniszter. Legalább negyedrészben zsidó származású. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
INCZE ANTAL dr. (1898-?) orvos, politikus. 1939-1940 a Magyar Élet Pártja, 1940-1944 a Magyar Megújulás Pártja országgyûlési képviselõje.

JAROSS ANDOR (1896-1946) politikus. 1938-1945 országgyûlési képviselõ, 1940-1944 a Magyar Megújulás Pártja helyettes vezetõje, 1944. március 22.-augusztus 7. belügyminiszter. Kormányzati szinten irányítja a zsidókra vonatkozó jogszabályok érvényesítését, a zsidók gettókba költöztetését és internáló táborokba való deportálását. A ""népbíróság"" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.

KACSÓH BÁLINT (1899-?) jogász, államtitkár, 1939-1942 az árellenõrzés országos kormánybiztosa.
KÁLLAY MIKLÓS (1887-1967) földbirtokos, politikus. 1942. március 9.-1944. március 22. miniszterelnök. 1942 végétõl kezdeményezi a béketapogatózásokat az angolszász nagyhatalmak felé. A nyilasuralom idején a dachaui koncentrációs táborba deportálják. 1945 után elõbb Olaszországban, majd az Egyesült Államokban él. Ott írt emlékirataiban erõsen nemzetellenes irányvonalat képvisel.

KÁROLYI GYULA gróf (1871-1947) nagybirtokos, politikus. 1931. augusztus 24.-1932. október 1. miniszterelnök.
KASSAI-SCHALLMAYER FERENC (1903-1946) nyomdász, politikus. 1943-1944 a nyilas pártpropaganda vezetõje, majd a Szálasi-kormány tájékoztatásügyi minisztere. Háborús bûnösként halálra ítélik, kivégzik.
KATONA JENÕ (1905-1978) újságíró, politikus. A progresszív katolicizmus képviselõje, publicisztikai munkásságát 1935-1944 között a Korunk Szava és a Jelenkor c. folyóiratokban, 1938-tól a Magyar Nemzet c. reggeli politikai napilapban fejtette ki.
KEMÉNY GÁBOR báró (1910-1946) jogász, politikus. A Szálasi-kormány külügyminisztere. A " háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
KERESZTES-FISCHER FERENC (1881-1948) jogász, köztisztviselõ, politikus. 1931-1935 és 1938. május 14.-1944. március 22. között belügyminiszter. A német megszállás után Mauthausenbe deportálják.
KISS KAROLY (1896-?) jogász, politikus. A Szálasi-kormányzat idején létrehozott Dolgozó Nemzet Hivatásrendjének vezetõje.
KLÁR ZOLTÁN dr. (1894-1966) zsidó orvos, újságíró. 1925-1930, 1935-1940 a demokratikus blokk listáján a fõvárosi törvényhatósági bizottság tagja, 1932-1938 a Társadalmunk c. liberális politikai hetilap szerkesztõje. 1945 után Amerikába emigrál és ellenséges magatartást tanúsít a nemzeti emigrációval szemben.
KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY (1896-1946) újságíró, politikus. 1938-1939 a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetõje, 1939 júniusától a Sajtókamara elnöke. A német megszállás idején a sajtó, a rádió, a Magyar Távirati Iroda és a könyvkiadás kormánybiztosa. Õ tisztítja meg a magyar sajtót a zsidó revolveres újságírás legmagyarellenesebb kinövéseitõl. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
KORNIS GYULA (1885-1958) filozófus, egyetemi tanár, politikus. 1931-1939 kormánypárti országgyûlési képviselõ, 1935-1938 a képviselõház alelnöke, 1938-1939 elnöke.
KORÓDY TIBOR (1904-?) újságíró, politikus. 1939-1941 a Nyilaskeresztes Párt, 1941-1944 a Magyar Nemzetiszocialista Párt, majd a Magyar Megújulás Pártja parlamenti képviselõje.
KOVARCZ EMIL (1899-1946) honvédtiszt, õrnagy, politikus. 1939-1940 a Nyilaskeresztes Párt országgyûlési képviselõje, 1944 áprilisától a nyilas fegyveres alakulatok szervezõje, a hatalomátvételi elõkészületek irányítója, a nyilas kormányban a totális mozgósítás tárca nélküli minisztere. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
KOVÁCS SÁNDOR (1893-1972) római katolikus pap. 1944-1972 szombathelyi püspök.
KUN LÁSZLÓ (1882-?) újságíró.

LASKI, HAROLD JOSEPH (1893-1950) angol társadalomtudós és politikus. A Fábiánus Társaság és a Munkáspárt egyik vezetõ teoretikusa
LÁZÁR MIKLÓS (1887-1968) újságíró, politikus. 1921-1938 A Reggel c. hétfõi lap alapító fõszerkesztõ-tulajdonosa, 1930-1936 párton kívüli, liberális ellenzéki országgyûlési képviselõ.
LITVINOV, MAXIM MAXIMOVICS (1876-1951) szovjetorosz politikus. 1930-1939 külügyi népbiztos (külügyminiszter), 1941-1943 washingtoni nagykövet.
LOSSONCZY ISTVÁN (1883-1944) katonatiszt, õrnagy, köztisztviselõ. 1941-1942 az Országos Közellátásügyi Hivatal államtitkára, majd közellátásügyi tárca nélküli miniszter.

MACDONALD, JAMES RAMSAY (1866-1937) angol politikus. 1924, az elsõ munkáspárti kormány miniszterelnöke, 1929-1935 elõbb ismét a munkáspárti, majd

1931-tõl a koalíciós kormány miniszterelnöke.
MAGYARY-KOSSA ISTVÁN MÁV-fõtanácsos. 1944-ben berendelik a kereskedelmi- és közlekedésügyi minisztérium elnöki fõosztályára.
MARKAI JÁNOS (1905-1994) publicista, politikus. 1935-1944 kormánypárti országgyûlési képviselõ.
MASARYK, TOMÁS GARRIGUE (1850-1937) csehszlovák szociológus, filozófus és politikus. 1918-1937 Csehszlovákia államelnöke.
MATOLCSY MÁTYÁS (1905-1953) közgazdász, politikus. 1935-1945 országgyûlési képviselõ, 1935-1938 a kormánypárt, majd a kisgazdapárt tagja, 1938-1943 a Keresztény Nemzetiszocialista Front, késõbb a nyilaspárt, 1943-1944 ismét a kormánypárt tagja.
MIHAILOVIC DRAZA (1893-1946) jugoszláv katonatiszt, tábornok. Jugoszlávia fegyverletétele után 1941-ben csetnik-gerilla haderõt szervez, amely azonban inkább a kommunista partizánok, mint a német-olasz megszállók elleni harcot tekinti elsõdleges feladatának. 1946-ban háborús bûnösként halálra ítélik és kivégzik.
MILOTAY ISTVÁN (1883-1963) újságíró, politikus. 1920-1922, 1933-1945 nemzet-, ill. országgyûlési képviselõ, 1920-1934 a legitimista Magyarság, 1934-1944 a jobboldali Új Magyarság c. napilap fõszerkesztõje, Imrédy Béla híve. 1945 után emigrációban él.
MUSSOLINI, BENITO (1883-1945) olasz újságíró, politikus. A fasiszta párt vezére (duce), 1922-1943 államfõi teljhatalommal rendelkezõ miniszterelnök.

NAGY LÁSZLÓ (1896-?) ügyvéd, politikus. 1939-1940 kormánypárti. 1940-1945 Imrédy-párti országgyûlési képviselõ.
NEUBACHER, HERMANN (1893-1960) német mérnök, politikus, diplomata. 1938-1940 Bécs fõpolgármestere, 1940-1944 délkelet-európai gazdasági különmegbízott.
NEY KÁROLY (1906-1989) ügyvéd, tartalékos honvédtiszt. A Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetség egyik alapítója és vezetõje, 1944 a Waffen-SS tisztje. 1945 után emigrációban él.
NIDOSI IMRE (1907-1948) pedikûrös, fürdõmester. 1944. október 31 .- december 25. a Budapesti Gyógyforrások és Gyógyfürdõk nyilas üzemszervezõje, 1944. december 25-tõl "alezredesi" rangban a pesti oldal nyilas fegyveres osztagainak parancsnoka. 1948-ban a "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik. - Rajniss utalása a "tyúkszemvágó kultúrára" Nidosira vonatkozik.

OLÁH GYÖRGY (1902-1981) publicista, politikus. Legismertebb mûve a "Hárommillió koldus" (1929). 1938-1944 az Egyedül Vagyunk c. folyóirat szerkesztõje, 1939-1940 a Magyar Élet Pártja, 1940-1944 a Magyar Megújulás Pártja országgyûlési képviselõje. 1945-tõl emigrációban él.

PALLAVICINI GYÖRGY õrgróf (1881-1946) nagybirtokos, politikus. A legitimista irányzat egyik vezetõ személyisége, 1920-1922 kormánypárti, 1922-1926 ellenzéki nemzetgyûlési képviselõ, 1931-1935 párton kívüli ellenzéki országgyûlési képviselõ.
PAVELIC, ANTE (1889-1959) horvát jogász, politikus. 1929-ben létrehozza és vezeti a nemzeti jellegû usztasa szervezetet, 1941-1945 a horvát bábállam vezetõje (Poglavnik). 1945 után emigrációban él.
PÉTAIN, PHILIPPE (1856-1951) francia katonatiszt, tábornagy, politikus. 1940-1944 a németekkel együttmûködõ Vichy székhelyû állam vezetõje. Háborús bûnösként halálra ítélik, de az ítéletet kegyelembõl életfogytiglani szabadságvesztésre változtatják.
PETAINEK JÓZSEF (1895-?) mérnök, politikus. 1935-1939 a Nemzeti Egység Pártja országgyûlési képviselõje.
PETHÕ SÁNDOR (1885-1940) publicista. 1920-1938 a legitimista Magyarság munkatársa, 1934-tõl fõszerkesztõje, 1938-1940 a demokratikus, függetlenségi irányzatú

Magyar Nemzet alapító fõszerkesztõje.
PIUKOVICH JÓZSEF (1895-?) mezõgazdasági szakember, politikus. 1939-1940 a Magyar Élet Pártja, 1940-1944 a Magyar Megújulás Pártja országgyûlési képviselõje.
PEYER KÁROLY (1881-1956) vasmunkás, politikus, szakszervezeti vezetõ. 1922-1944 szociáldemokrata nemzet-, ill. országgyûlési képviselõ, 1927-1944 a Szakszervezeti Tanács fõtitkára. 1944. március 19. után a németek Mauthausenbe deportálják. 1947 után emigrációban él.

RAHN, RUDOLF (1900-1975) német diplomata. 1943-1945 nagykövet Mussolini salói köztársasági kormányánál.
RAKOVSZKY TIBOR (l893-?) köztisztviselõ, politikus. 1931-1939 kisgazdapárti országgyûlési képviselõ.
RANFT, ALBERT (1891-?) német katonatiszt, vezérõrnagy.
RAPCSÁNYI LÁSZLÓ (1903-?) tanár, politikus. 1939-1944 a Nyilaskeresztes Párt országgyûlési képviselõje.
RATZ ERZSÉBET publicista, jobboldali, nemzeti lapok munkatársa.
RÁTZ JENÕ (1882-1952) honvédtiszt, gyalogsági tábornok, politikus. 1936-1938 a honvédvezérkar fõnöke, 1938. május 15.-november 15. honvédelmi miniszter, 1940-1944 az imrédy-párt egyik helyettes vezetõje, 1944. március 22.-július 19. a Sztójay-kormány tárca nélküli minisztere. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, az ítéletet kegyelembõl életfogytiglani fegyházra változtatják.
REMÉNYI-SCHNELLER LAJOS (1892-1946) pénzügyi szakember, politikus. 1935-1945 kormánypárti országgyûlési képviselõ, 1938-1945 pénzügyminiszter, a németek egyik legfontosabb bizalmi embere. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
ROCKEFELLER, JOHN DAVISON (1839-1937) nagyiparos. A Standard Oil társaság megalapítója.
RÓNAI MIHÁLY ANDRÁS (1913-1992) költõ, mûfordító, publicista. 1945-1947 a Haladás c. és a Képes Figyelõ c. hetilapok munkatársa.
ROOSEVELT, FRANKLIN DELANO (1882-1945) amerikai demokrata párti politikus.(zsidó) 1933-1945 az Egyesült Államok elnöke.
ROUSSEAU, JEAN-JACQUES (1712-1778) francia filozófus és író. A felvilágosodás egyik meghatározó személyisége.
RUBIDO-ZICHY IVÁN, báró (l874-?) diplomata. 1921-1924 bukaresti, 1924-1932 londoni követ.
RUPPRECHT OLIVÉR virtsologi (1898-?) kiadótulajdonos, politikus. 1932-1944 a Magyarság Lapkiadó vezérigazgatója, 1938 májusában a Magyarság c. reggeli politikai napilapot a nyilas-nemzetiszocialista mozgalmak rendelkezésére bocsátja. Az ügylet hátterében német pénzforrások állnak, a szerkesztõség az egyik legfontosabb magyarországi német hírközpont és pénzelosztó szerv.
RUSZKAY JENÕ (1887-1946) honvédtiszt, tábornok. Politikai tevékenysége miatt kénytelen távozni a honvédség kötelékébõl, a Nyilaskeresztes Párt, majd a Magyar Nemzetiszocialista Párt egyik vezetõje, az SS biztonsági szolgálatának informátora, 1945-ben SS-Obergruppenführer és a Waffen-SS tábornoka. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.

SALLÓ JÁNOS (1906-?) köztisztviselõ, politikus. A nyilas Nemzeti Front vezetõje.
SÁNDOR, I. KARADORDEVIC (1888-1934) 1921-tõl a Szerb-Horvát-Szlovén királyság, új nevén 1929-tõl Jugoszlávia királya. 1934 októberében merénylet áldozata.
SCHLEICHER, KURT von (1882-1934) német tábornok és politikus. 1932. november-1933. január birodalmi kancellár, 1934 júniusában, az un. Röhm-puccs ürügyén végrehajtott megtorló akció során Gestapo-ügynökÖk meggyilkolják.

SCHUSCHNIGG, KURT (1897-1977) osztrák politikus. 1934-1938 kancellár. Az Anschluss koncentrációs tábor foglya.
SETON-WATSON, RÓBERT WILLIAM (1879-1951) angol publicista, történész. Mûveiben az Osztrák-Magyar Monarchia felosztását szorgalmazza, jelentõs befolyást gyakorol az elsõ világháború és a békekötés idején a brit külügyi gondolkodásra.
SHAW, GEORGE BERNARD (1856-1950) angol író, drámaíró.
SIGRAY ANTAL gróf (1879-1947) földbirtokos, politikus. A legitimista irányzat egyik vezetõje, 1942-1944 felsõházi tag. 1944. március 19. után Mauthausenbe deportálják.
SIMÁNDY PÁL (1891-1978) református lelkész, publicista. 1934-tõl Bajcsy-Zsilinszky Endre politikai csoportjához tartozik, a Szabadság, késõbb a Független Magyarország és a Szabad Szó c. lapok munkatársa.
STARHEMBERG, ERNST RÜDIGER herceg (1899-1956) osztrák politikus. A Heimwehr, majd a Vaterländische Front vezetõje. 1937-1955 emigrációban él.
STREICHER, JÚLIUS (1885-1946) német publicista, politikus. 1923-1945 a "Dér Stürmer" c. zsidó témákkal foglalkozó lap szerkesztõje és kiadója, 1928-1940 Frankónia Gauleitere. A "háborús fõbûnösök" nürnbergi perében halálra ítélik és kivégzik.
SZAKVÁRY EMIL (1896-?) mérnök, katonatiszt, alezredes, politikus. A Szálasi-kormány iparügyi minisztere. A "népbíróság" háborús bûnösként életfogytiglani fegyházra ítéli.
SZÁLASI FERENC (1897-1946) katonatiszt, vezérkari õrnagy, politikus. A Nyilaskeresztes Párt megalapítója és vezetõje. 1944. október 16.-1945. március 28. állam- és kormányfõ (nemzetvezetõ). A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
SZÁSZ LAJOS (1888-1946) köztisztviselõ, politikus. 1939-1945 kormánypárti országgyûlési képviselõ, 1942-1944 közellátásügyi tárca nélküli miniszter, a Sztójay-kormányban iparügyi, majd emellett kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, a Szálasi-kormányban is kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, 1944-1945 a Törvényhozók Nemzeti Szövetségének elnöke. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
SZÉCHENYI LAJOS gróf (1902-?) földbirtokos, politikus. 1939-1945 nyilas országgyûlési képviselõ.
SZENT-GYÖRGYI ALBERT (1893-1986) biokémikus, 1937-ben Nobel-díjat kap. A második világháború idején részt vesz a függetlenségi mozgalomban és szerepet vállal a Kállay-kormány fegyverszüneti kísérleteiben.
SZENTIRMAY FÉLIX üzletember. Az 1940-es évek elején a Generál Árukereskedelmi Rt. igazgatója, cége a német gyártmányú gépkocsik importjával foglalkozik.
SZÖLLÕSI JENÕ (1893-1946) gyógyszerész, politikus. 1939-1945 nyilas országgyûlési képviselõ. A Szálasi-kormányban miniszterelnök-helyettes. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
SZTÓJAY DÖME (1883-1946) honvédtiszt, altábornagy, diplomata. 1935-1944 berlini követ, 1944. március 22.-augusztus 29. miniszterelnök és külügyminiszter. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.

TÁRCZAY-FELICIDES ROMÁN (1888-?) köztisztviselõ, sportvezetõ. Az 1940-es években miniszteri osztályfõnöki rangban a társadalmi testnevelési és sportügyek vezetõje a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban, 1942-tõl a nyilaspárt titkos támogatója, 1944 novemberétõl tagja, 1944. december l-jétõl a vallás- és közoktatásügyi minisztérium államtitkára, 1945 február végétõl tényleges vezetõje. 1946-ban a "népbíróság" háborús bûnösként életfogytiglani fegyházra ítéli.
TASNÁDI NAGY ANDRÁS (1882-1956) jogász, politikus. 1939-1945 kormánypárti képviselõ, a képviselõház elnöke, tisztségét a Szálasi-kormány idején is megtartja. A "népbíróság" háborús bûnösként fegyházbüntetésre ítéli.
TUKA, VOJTECH (1880-1946) szlovák jogász, politikus. 1939-1944 a szlovák állam

miniszterelnöke és 1940-tõl külügyminisztere. "Háborús bûnös"-ként halálra ítélik, kivégzik.
ULAIN FERENC (1881-?) ügyvéd, publicista, politikus. 1922-tõl több ciklusban nemzet-, ill. országgyûlési képviselõ, Gömbös Gyula bizalmas híve.
ULLEIN-REVICZKY ANTAL (1894-1955) (zsidó) diplomata. 1938-1943 a külügyminisztérium sajtó- és propagandaosztályának vezetõje, 1943-1944. március 19. stockholmi követ. 1945 után emigrációban él,
VAJNA GÁBOR (1891-1946) katonatiszt, politikus. 1939-1945 nyilas országgyûlési képviselõ, Szálasi közvetlen munkatársa, 1944. október 16.-1945. március 28. belügyminiszter. A "népbíróság" háborús bûnösként halálra ítéli, kivégzik.
VAUGOIN, KARL (1873-1949) osztrák politikus. 1921-1933 hadügyminiszter, 1930-1934 a Keresztényszocialista Párt elnöke. Az Anschluss után fogságban tartják,
VEESENMAYER, EDMUND (1904-1977) német gazdasági szakember. Különleges megbízatású külügyminisztériumi fõtiszt-viselõ, címzetes SS-Brigadeführer (vezérõrnagy), 1944. március 20-tól a Nagynémet Birodalom teljhatalmú magyarországi megbízottja és követe, a katonai és SS-alakulatok kivételével a megszálló apparátus irányítója. 1949-ben háborús bûnösként egy amerikai katonai bíróság 20 évi fegyházra ítéli, 1951-ben szabadlábra helyezik.
VLADÁR GÁBOR (1881-1972) jogász, köztisztviselõ. 1944. augusztus 29.-1944. október 16. igazságügy-miniszter.

WEBB, BEATRICE (1858-1943) angol társadalomtudós. Férjével együtt a Fábiánus Társaság megalapítója.
WEBB, SIDNEY JAMES (1859-1947) angol társadalomtudós. A Fábiánus Társaság egyik alapítója és legjelentõsebb teoretikusa.
WELLS, HERBERT GEORGE (1866-1946) angol író.
WERTH HENRIK (1881-1952) honvédtiszt, vezérezredes. 1938-1941 a honvédvezérkar fõnöke. 1945-ben a szovjet titkosrendõrség letartóztatja, haláláig szovjet fogságban marad.
WINKELMANN, OTTÓ (1894-1977) német rendõrtiszt. SS-Obergruppenführer és a rendõrség tábornoka, majd a Waffen-SS tábornoka, 1944-1945 a magyarországi SS és német rendõralakulatok parancsnoka (Höherer SS- und Polizeiführer in Ungarn).
WOLF LUCIEN (1857-1930). A nagy-britanniai zsidóságot nemzetközi fórumokon képviselõ külügyi bizottság titkára, az Angol-Zsidó Egyesület egyik vezetõje.

--- Rajniss Ferenc, 1. rész ---